

ÚJ KÖZNEVELÉS

ÉRTÉKMENTŐ OKTATÁSI TÁJÉKOZTATÓ HAVILAP

69. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

Fenntartóváltás
Tehetséggondozás
Középiskolai
felvételi

„Azt a gyereket lehet
nevelni, akit szeretünk”

Interjú Bagdy Emőkével

Természettudományok

Interaktív bemutatóközpontok

**Berki Krisztiánnal
beszélgettünk**

A Néptanítók Lapjának első, 1868. február 6-i számának borítólapja

X-18/a)

NÉPTANÍTÓK LAPJA.

REV 88

HETI KÖZLÖNY.

A

MAGYARORSZÁGI KISDEDOVODÁK, ELEMI ÉS FELSŐ-NÉPISKOLÁK
SZÁMARA.

KIADJA

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K. MINISZTERIUM.

I. ÉVFOLYAM.

SZERKESZTETTE

KÖRNYEI JÁNOS.

J. Környei

ÚJ KÖZNEVELÉS

Értékmentő oktatási tájékoztató havilap

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma
és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet
havilapja,
elődje a Néptanítók Lapja (1868–1945)
Alapította: **Eötvös József**

Felelős Kiadó:
Dr. Kaposi József

Szerkesztőbizottság:
Dr. Aczél Petra
Indri Gyula
Lévai Balázs

Felelős Szerkesztő:
Pálfi Erika

Főszerkesztő:
Balatoni Kinga

Tervezőszerkesztő:
Karácsony Orsolya

Korrektor:
Gyimesné Szekeres Ágnes

Szerkesztőség:
Köznevelés Szerkesztősége
1055 Budapest, Szalay utca 10–14.
Telefon: 235-7276
Email: koznevelas@ofi.hu

Hirdetésfelvétel:
a szerkesztőség címén

Kiadja:
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Nyomda:
Geopress Magazin- és Szaklap Kiadó Zrt.

Terjesztés:
Magyar Posta Zrt.

Előfizetés:
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Az Új Köznevelés lapszámait
minden iskola egy példányban
ingyenesen megkapja.

További példányszámok rendelése,
illetve egyéb megrendelések esetén
egy lapszám ára **600 Ft.**

Címoldalon: Berki Krisztián
Fotó: Tasnádi László

Fotóügynökség: imago stock&people GmbH

Fotók: Europress Fotóügynökség

*Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk
vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll
módunkban honoráriumot fizetni.*

ISSN 0133-0969

TARTALOM

A nevelés közös ügyünk – Balog Zoltán beszéde	2
Aczél Petra köszöntője	3

AKTUÁLIS

FENNTARTÓVÁLTÁS

„Időre van szükség...” – Interjú Hoffmann Rózsával	4
Akit mindig megtaláltak a feladatok – Marekné Pintér Aranka	6
Tapasztalatok a fenntartóváltással kapcsolatban	8

KÖZÉPISKOLAI FELVÉTELI

Merre tovább? Diákvélemények a felvételiiról	10
Központi írásbeli 2013.	11
Pluszmunka a szóbeli, de megéri	12
Mire figyeljünk a szóbeli felvételin?	13

TEHETSÉGGONDOZÁS

A tehetségbarát Európa felé	14
Nemzetközi tapasztalatok a Freeman-kutatás tükrében	15
A pulyka is madár... – Nemzeti Tehetség Program	16
Útlevel a tehetséghez – Interjú Kaposi Józseffel	17
Pályázatok a Nemzeti Tehetség Program keretében	18
A „Magyarország jó tanulója – jó sportolója” pályázat eddigi tapasztalatai	20
Jó tanulók – jó sportolók: Csontos Csaba Péter és Deák Anna	20

LÉLEKBÚVÁR

ÓVODÁBÓL ISKOLÁBA

„Azt a gyereket lehet nevelni...” – Interjú Bagdy Emőkével	23
Az óvónő szerepe a megváltozott családok életében	26
Gyerek az iskolában	28
Tizenkét év után... ..	30

ÉS MÉGIS MOZOG...

TERMÉSZETTUDOMÁNYOK

Kalandra fel: osztálykirándulás!	32
Természet – közelben: Interaktív bemutatóközpontok	34
„Cselekvésre buzdítjuk a diákot” – Kreatív földrajz	38
Meglátni és megszeretni – Dobozolt Tudás pályázat	39

SZEMÉLYESEN

Berki Krisztián – Szőnyegporolótól az ötkarikáig	40
--	----

AJÁNLÓ

Olvasóvá nevelni diákjainkat a magyartanár legfontosabb feladata	43
Bemutatkozik a Vaskakas Bábszínház	44
Szakmai konferenciák, rendezvények, kiállítások	46

A nevelés közös ügyünk

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere beszéde a Nemzeti tanévnyitón

Elhangzott: 2012. szeptember 1-jén, Pécsen

Bizonyára senki sem várja el tőlem, hogy azt mondjam: diák-ként mindig szívrepesve vártam a tanév kezdetét. Pedig volt ilyen is. De a stréberséget kormánytagként sem szeretem, és meg kell mondanom, bennem is munkálnak a józan derűlátás mellett a dilemmák és az aggodalmak. Együtt fürkesszük a jövőt. Hiszek a befektetett munkában, a jó kezdeményezésekben, a szervezett átalakításban. Nem hiszek a mindent tudó, megmondó embereknek, de hiszek azoknak, akik a panaszkodás helyett a cselekvést választják. Hiszem, hogy a fiatalok válaszokat találnak a kérdéseikre, ahogy hiszem azt is, hogy egyik nemzedék sem rosszabb a másikonál – ha rosszabb, akkor az az előző nemzedék felelőssége.

Egy pedagógus barátom egyszer azt írta nekem: „Amikor meglátom tanévnyitón az elsősöket, sírok – hiába öregszem vagy talán éppen azért. Hiába kellene már hozzászoknom az ártatlanság, a remény, a szépség és a tisztaság páratlan jelenetéhez. Elsősök. Ugyanúgy sírok a ballagáson is, amikor még mindig minden elgondolható, átélhető, elképzelhető, megbocsátható. Közül meg minden, ami az ember: harc, hősiesség, szeretet, áruhá, munka, hogy a lehetségesből legyen valami valóságos is. Az elsőseink szemében ott láttam azt a fényt, azt a csillogást, amely arról árulkodott: még bármi lehetek. És aztán ahogy néztem a sorokat úgy második, harmadik, negyedik, tizenkettedik osztályig, mintha ez a fény egy kicsit megtört volna, és talán néhány szemben már mintha benne lett volna az az üzenet is, hogy: és én? Belőlem mi lesz? Én nem számítok? Rám senkinek nincs szüksége?”

A mi dolgunk az, hogy ez a kamaszkorban talán kikerülhetetlen érzés ne válhasson életstratégiává: én nem kellek senkinek, inkább talán el is megyek. Ahhoz, hogy ez ne így legyen, ehhez nemcsak jó iskola kell, hanem bizony kell jó kormány is, jó gazdaságpolitika és kultúrpolitika is és természetesen oktatáspolitikai, de leginkább kell a szülői ház, a szülőknél a munkája. És kellene hívó szavak: költők és írók, színházak, koncertek hívó szavai, amelyek azt mondják nektek, nekünk: ez a te hazád. Ha elmész is, gyere vissza!

Ha az iskolára gondolok, talán a legfontosabb a tanári méltóság helyreállítása. A tanárt, a tanítót – aki felelősséget vállal munkájáért – senki se oktathassa, irányítsa, mint egy inast! A gyerekek méltóságának védelme feltételezi a tanár méltóságának helyreállítását. A kigúnyolt, megfenyegetett, megalázott tanárok százai, lelkiileg zavarodott diákok, szülők ezreit feltételezik, és az iskolák, az iskolai közösségek sokaságának torzulását eredményezik.

A tanítónak minden iskolás gyermekkel el kell sajátíttatnia azokat az elemi szellemi műveleteket, melyek nélkül nem tudjuk elképzelni a 21. századi embert, de már a 20. századit sem tudtuk. Ezek az ismeretek ma már egyúttal a létfenntartás elemi feltételei is. Mintha felmentenénk egymást az ezzel kapcsolatos kudarc felelőssége alól. Mintha azt várnák el a pedagógustól, hogy ne álljon elő gondjaival, mintha látszat pedagógiát várnánk, csak a tanterv teljesítését. Az, hogy ne higgyen magának, amikor új eljárásokat kell működtetnie. Ezért gyakran elhallgatja kudarcait, mert fél, hogy azok alkalmatlanságának a bizonyítékai lehetnek. Ha például a felsős diákok jelentős részénél a számfogalom kialakulása is elakadt, természetes, hogy a szorzással is gondjaik vannak, de senki sem meri azt mondani, hogy a rettenetes metodika a felelős. Bennfoglalás – mondja csillogó szemmel a szakember vagy álszakember, és nem zavarja, hogy ez a fogalom köznyelven semmit sem jelent. Igaz ez gyakran az íráskészségre, az anyanyelvi készségekre, a zenei alapokra és a mozgáskultúrára is. Szerencsére így is akadnak tanítók, akik mindent meg akarnak oldani értelmetlen akadályokon átküzdvé magukat napról napra, évről évre, évtizedről évtizedre. Illesse őket elismerés ezért!

Természetesen a gyermeknevelésre fölkészült szülő, szülői ház is kiegészíti az iskolát. Szülők, akik nem gondolják azt, hogy az oktatás egy szolgáltatás, amit ők megrendelnek és azt teljesíteni kell, hanem együtt akarják a pedagógusokkal szolgálni a gyermeket, a nevelés ügyét. De bizony a gyermeknevelésre hiányosan felkészült, vagy körülményei miatt erre csak alig-alig képes szülők gyermekei az átlagfeletti képességűek kivételével az első négy év végére hatványozottan hátrányos helyzetbe kerülnek. Tudjuk, nemzetközi vizsgálatok bizonyítják, ezt kellene megértenünk. Hallgassuk tehát meg a tanítókat, és ne keserítsen el, ne tegyen türelmetlenné bennünket, hogy először majd nem találják a szavakat, mert nem szoktak hozzá, hogy kérdezzék őket. Mi ezt megpróbáljuk. Igazi szakmaközéleti diskurzusra van szükség, és ennek a tereire, nem pedagógiai nyilvánosságra. Hogy ne úgy beszéljünk az oktatás dolgairól, hogyha valaki szereti a kormányt, akkor jó az iskola, ha nem szereti, akkor pedig rossz.

Itt van a Nemzeti Alaptanterv: mennyi kincs, mennyi gazdagság és mennyi nyitott kérdés! Dolgozzunk hát együtt rajta! Magyar értelmiség, a kultúra emberei és pedagógusok. Mi politikusok majd inkább a sor végére állnánk ebben az ügyben, amikor arról van szó, hogy hogyan tanítsunk embereket, életműveket, életteljesítményeket, bukásokat, szenvedéseket, az elmúlt 20. század magyar történelmét. Hogy ez az átalakulás milyen lesz,

azt az elkövetkező évek fogják eldönteni. Sok múlik önökön. Mi kereteket tudunk teremteni, de önökön múlik: tanárokon, szülőkön, diákokon, tisztességes továbbképzőkön, és majd a tankerületi vezetőkön, de mindenek előtt az együttműködésen múlik. Az állam az új köznevelési törvénnyel vállalta a felelősségét az iskoláért. Nagy kockázat van ebben. A megosztott felelősségből mindig könnyebb kihátrálni – most már nem lehet. Mi vállaltuk a felelősséget és most önöket hívjuk, hogy együtt hajtsuk végre ezt a hatalmas feladatot.

Kedves Olvasó!

145 évvel ezelőtt új korszakot nyitott a magyar oktatásügyben báró Eötvös József azzal, hogy megalapította és útjára bocsátotta a Néptanítók Lapját. Azt a folyóiratot, amely az akkoriban megjelenő közel száz pedagógiai lappal ellentétben máig életben maradt. Ma, közel másfél évszázaddal később, kései utódként, az Új Köznevelés ünnepli az alapító szándékát és a kiváló szerkesztők sorának munkáját.

1868-ban egy olyan hivatalos, minisztériumi heti, majd kétheti lap került sok száz pedagógus kezébe, amelynek az információk továbbításán túl fontos feladata volt a pedagógiai kultúra terjesztése. Ahogy 1907-ben a frissen megbízott főszerkesztő, Benedek Elek fogalmazott: „e lap a tanításág általános műveltségét, még pedig *nemzeti szellemű műveltségét* szolgálja”.

Ma, az oktatásügy új korszakához igazodva, egy szellemiségében és nevében is megújult folyóiratot vehet kézbe az Olvasó. Az Új Köznevelés hiteles, pontos tájékoztatást, az új kezdeményezésekről szóló információkat, módszertani példákat, pedagógusi példaképeket, jó gyakorlatokat és tapasztalatokat kíván nyújtani.

Az Új Köznevelés értékmentő és értékteremtő folyóiratként az óvodapedagógusnak, a tanítónak és a tanárnak, tehát Önnek szól. Aki órák közti szünetben, értekezletek előtt, tanítás után, a jelenről, a jövőről, az iskoláról gondolkodva olvasta eddig is a lapot. Aki számára a „köz” közösséget, a nevelés hivatást jelent. Aki nem csupán tájékozódni, hanem valóban megismerni és megérteni törekszik. Önnek szeretnénk a jövőben is megfelelni.

Kötelező lesz az erkölcsstan már az első osztályban – hallom a riogatást. De hát eddig is kötelező volt: nullaéves kortól kötelező volt az erkölcs a politikusoknak, a tanároknak, a papoknak, a szülőknak és a diákoknak. Most majd együtt tanuljuk.

Az iskola együtt a szülői házzal lehet olyan hely, ahol a 21. századi tudás mellett a jó és rossz közötti különbségtételt, konfliktusaink megoldását, félelmeink és indulataink feloldását tanulhatjuk.

Ha van közös ügy egy országban, akkor az a nevelés ügye!

Jelen folyóirat négy nemzedék lapja. Tekintélyét elsősorban mégsem a múltja vagy népes olvasótábora, hanem életképessége adja. *Hiteles információival* segíteni szeretné a pedagógusi munkát a mindennapokban. *Közvetlenségével* megismerhetővé kívánja tenni a döntések hátterét. Lehetőséget szeretne biztosítani, hogy *közkinccsé* válhassanak kipróbált és bevált tanítási módszerek és nevelési-oktatási tapasztalatok. A művelődés és kultúraformálás területén pedig *igényességet* kíván teremteni.

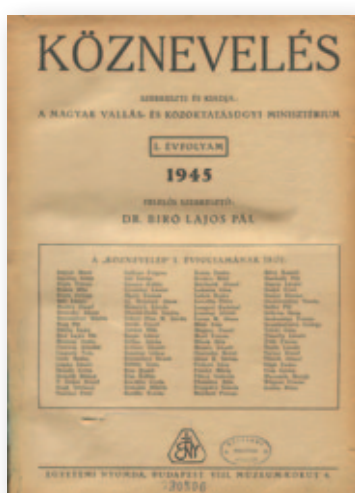
Négy nemzedék figyelme, 145 év súlya – felelősség és kötelezettség. Ehhez szeretnénk méltóvá válni: naprakész információkkal, hiteles, pontos tájékoztatással, jó tollú írásokkal, izgalmas kezdeményezésekkel, összességében tehát egy jó lappal. Egy olyan „újsággal”, amelyet érdemes olvasni. Ami visszakéredzkedik a kézbe, új és újabb nézőpontokat, valódi „bekapcsolódást” kínálva, nyomtatásban és digitálisan egyaránt.

„Pro captu lectoris habent sua fata libelli” (a könyvek sorsa attól függ, mennyire tudja befogadni őket az olvasó) – írta Terentianus Maurus, és bizonyosan nem csak a könyvekkel kapcsolatban volt igaza.

Az Új Köznevelés sorsát Olvasói is egyengetik. Bízom benne, hogy érdeklődéssel, bizalommal és örömmel forgatják majd. Ehhez kívánok Önnek és magunknak is felelősségteljes tájékozódást, fontos kérdéseket és értékes felismeréseket!

Aczél Petra

a Szerkesztőbizottság elnöke
Új Köznevelés

„Időre van szükség, hogy mindenki megszokja az új szabályokat”

A rosszindulatú kritikák helyett inkább a gyerekek sorsával törődik, és az előtte álló feladatokra összpontosít a köznevelésért felelős államtitkár. Hoffmann Rózsa szerint egy egységesebb, színvonalasabb és biztonságos iskolarendszer jön létre a fenntartóváltásnak köszönhetően. A politikus arra kéri a pedagógustársadalmat, bízson a kormányzatban, hiszen a kabinetnek nemcsak célja, hanem érdeke is, hogy az iskolarendszer jól működő legyen, a pedagógus életpályamodell pedig minél hamarabb életbe lépjen.

Mizsei Bernadett

– Számos támadás érte és éri még ma is a kormányt a fenntartóváltás miatt. Mivel tudná meggyőzni a kételkedőket, hogy mégis szükség volt erre a hatalmas változásra?

– Adatok és tapasztalati tények bizonyítják, hogy a magyar iskolarendszer az utóbbi két évtizedben nem fejlődött: nemhogy enyhíteni nem tudta, hanem inkább mélyítette a rendszerváltoztatást követően kialakult társadalmi különbségeket. Az oktatáspolitikai programszerűen felzárkóztatást hirdetett ugyan, de intézkedései nyomán nőtt a leszakadók száma. Nem volt tisztázva az állam szerepe, megoszlott a felelősség, az önkormányzati fenntartásban működő iskolák szakmai irányítása pedig teljesen kontrollálatlan volt. A pedagógiai intézetek jelentős részét kiszervezték olyan cégekhez, amelyek egységes szakmai protokoll nélkül, esetleges színvonalon, egyenlőtlen hozzáférhetőséggel végezték munkájukat. Ugyancsak meghatározott szempontok nélkül működtek a segítő, tájékoztató feladatokat ellátó szakszolgálatok. Ezeket a gondokat csak a közjót szolgáló állam tudja orvosolni, ezért az egész köznevelési rendszer garantált, szakmai állami irányítása vált szükségessé.

– Mégis több helyen panaszkodtak azért, hogy nincs kréta, papír, vagy éppen azt nem tudják, kihez forduljanak, ha a focilabda betöri az ablakot.

– Ezek a bizonytalanságok szükségszerűek egy ilyen mérvű átalakítás során. Leginkább az új KRESZ hatályba lépéséhez hasonlítható, ami most a közoktatásban történik: nem szabad megszokásból vezetni, meg kell tanulni és figyelni kell a megváltozott táblákra, no és persze időre is szükség van ahhoz, hogy mindenki megszokja az új szabályokat. A tavalyi év végére a jogszabályok pontosan kijelölték a működtetés és a fenntartás feladatait. Sok tankegységben jártam, a szereplők mindegyikével beszéltem. Azt mondták, hogy a felmerülő kérdéseket egy napon belül meg tudták oldani. Joggal számítnak tehát arra, hogy rövid időn belül rutinszerűen működik majd az új rendszer.

– Azzal a kritikával egyetért, hogy gyors volt a váltás?

– Több évtizede dolgozom az oktatásügyben, és mindig azt tapasztaltam, hogy bármilyen változást írt elő az oktatásirányítás, a szakma egyik része szerint sohasem volt elég idő a felkészülésre. Az átalakítás üteme meglehetősen gyors volt, ám követhető. A gyorsaságot viszont az indokolja, hogy az oktatási rendszerben a tanévek kijelölik a mozgástér határát. Nem szólva arról, hogy gyermekek tízezreinek sorsát határozza meg az, hogy milyen nevelésben, oktatásban részesülnek. Itt súlyos hiányosságok mutatkoztak, ezért gyorsan kellett cselekedni. A gyerekek érdekében nem lehetett halogatni az átalakítást.

– Mi lesz az iskolák önállóságával?

– Az oktatási rendszer színvonalának emelése mellett nő az iskolák szakmai önállósága. Ugyanis a legfontosabb pedagógiai dokumentumokat, mint például a pedagógiai program, a helyi tanterv vagy a szervezeti és működési szabályzat, mostantól kezdve nem a fenntartó, hanem az igazgató hagyja jóvá, miután a nevelőtestület elfogadta.

– Mit gondol, a pedagógustársadalom hány százaléka ért egyet az átalakításokkal?

– Országjárásaim során alkalmanként több száz pedagógussal találkozom, és mindig megkérdem a véleményüket. A pedagógustársadalomban is kialakult az a vélemény 2010-ig, hogy nem lehet tovább az, ami addig volt. Senki nem nézte jó szemmel, hogy nincsenek követelmények, nincs ellenőrzés, hogy nem lehet elvárni a gyerekektől a tisztességes, szorgalmas munkát. Akik tapasztalták ezt a hanyatlást, nagy szimpátiával és várakozással néznek a változások elé.

– Mikorra várhatók eredmények?

– Van, ami néhány hónapon belül, de a látható és mérhető eredmények többsége néhány év múlva jelentkezik majd. Szeptembertől nem lesz olyan iskola, ahol nem tanítják meg a Nemzeti alaptanterv alapján készült kerettantervben előírt tananyagot. A nemzeti műveltség egységét, a korszerű ismeretek, a magyar és az egyetemes kultúra, illetve a

tudomány értékeinek átadását illetően már ekkor érzékelhető lesz az elmozdulás.

– **Sok helyütt szinte szitokszóként használnák az „állami” kifejezést. Meg lehet ezt az ellenérzést változtatni?**

– A kommunista diktatúra évtizedei alatt jogos ellenszenv alakult ki az állammal szemben, hiszen diktatórikus eszközökkel egy idegen, elnyomó hatalmat szolgált. A rendszerváltoztatást követően az államtalanítás túlságosan jól sikerült, szem elől tévesztve, hogy ahhoz, hogy a demokratikus jogállamban az állam az embereket szolgálja, a felelősséghez társuló hatáskörökre is szükség van. Az attitűdök tehát szép lassan változnak.

– **Hogyan értékeli a diáktüntetések, és azt, hogy kiderült: a Hallgatói Hálózat ténykedését Amerikából segítik?**

– Több fórumot is igyekeztek megzavarni az elmúlt hetekben, és ugyanazok a mondatok hangzottak el tőlük az ország különböző pontjain. Nem élnék ezen a földön, ha nem merült volna föl bennem az a gondolat, hogy ez nem véletlen, hogy a jelenség mögött a politikai kampányoknál szokásos felkészítés, tréning áll. Annak felderítése azonban, hogy ezt kik és milyen módon szervezik, nem az én dolgom.

– **Miért kezdeményezte, hogy a köznevelés ügyéért felelős államtitkár legyen? Ebben szerepet játszanak a diáklázadások vagy csak úgy érezte, a két feladatot nehéz egy személynek ellátnia?**

– Majd három éve láttunk hozzá az oktatás teljes megújításának a köznevelési és a felsőoktatási rendszerben. A két területen a változások irányvonalait meghatározó törvényeket kidolgoztuk, elfogadásukat követően megindult a részletek kimunkálása. Ez úgyszólván sziszifuszi munka, időben egyre inkább egymásra torlódtak a feladatok. Ennyi mindent nem lehet már egy embernek kézben tartani, egyszerre ellátni. A felsőoktatásban és a köznevelésben is akkora változtatásokat viszünk végig, amire évtizedek óta nem volt példa, a munka jelen szakaszában mindkét területen egész embert kíván. Emellett tudomásul kellett azt is vennem, hogy a tiltakozó hallgatók – igaztalanul ugyan, de – engem kiáltottak ki a felsőoktatás első számú ellenségének, így helyesebb háttérbe vonulnom. E két okból kezdeményeztem magam is a két terület

kettéválasztását. Az új megoldással elégedett vagyok.

– **Milyen esélyeket lát az életpályamodell 2013. szeptemberi bevezetésére?**

– Egyre javulnak az esélyek. Ezért mindenütt azt mondom a tanároknak, hogy bízzanak a kormányzatban, hiszen a kabinetnek nemcsak célja, hanem érdeke is, hogy a pedagógus életpályának ne csak a munkaszervezési, minőségjavító része, hanem a bértáblája is életbe lépjen.

– **A tanításra, nevelésre tette fel az egész életét, mindig gyerekekkel foglalkozott. Most mégis azt kell látnia, hogy Önt méltánytalanul bemutató plakátok lepik el a várost, és diákok százai vonulnak az utcákra az oktatásért felelős államtitkárt szidalmazva. Hogy éli ezt meg?**

– Igyekszem belátással kezelni, és próbálok érzelmileg jól reagálni a diákok megmozdulásaira. Számszerűen kevesen vannak azok, akik ehhez a lázongó, tiltakozó csoporthoz tartoznak. Racionális érveléssel arra törekszem, hogy a fiatalokkal megismertessem céljainkat, elmondjam, mit miért teszünk. A hazugságokat, nemtelen állításokat harsogó plakátokat, újságcikkeket nem nézem meg, nem olvasom el. Nyugodt a lelkiismeretem, mert valóban szeretem a gyerekeket, a nevelést, felkészülten vállalkoztam a munkámra, a pedagógia tudományát és gyakorlatát művelem és jól ismerem, a pályán töltött három évtized alatt mind a köz-, mind a felsőoktatás világában sok tapasztalatot gyűjtöttem. Meg vagyok győződve arról, hogy a kormány oktatáspolitikája helyes, céljaink nemesek, támogatottak.

– **És mit szól a családjá az Önt érő kritikákhoz?**

– Mellettem állnak. Tudják, értik és támogatják azt, amit teszek, mi több, a legjobb tanácsadóm a gyermekeim és a férjem, néha már az unokáim is.

– **Miért kezdett politizálni? Az élete kívülről teljesnek tűnt: egyetemi tanszéket, majd intézetet vezetett, tanított, folyóiratot szerkesztett, mindenki megbecsülte Önt és tisztelték a munkáját.**

– Nem választottam, inkább belesodródtam a politikába. Nem jelentkeztem a feladatokra, hanem azok értek utol engem. Miután évtizedeken át olyan

szakmai munkáim voltak, amelyek érintették az oktatási rendszer egészét, így szükségszerűen annak működését, eredményeit és hibáit kezdtem kutatni. A politikusi pályára történő felkérést a feladat iránti alázattal fogadtam el.

– **Egy iskolalátogatáskor tanszékvezetőként azt mondta a diákjainak: ha egyszer iskolát választotok a gyerekeknek, unokáitoknak, figyeljétek az első benyomásra, arra, hogy milyen az iskola „illata”, mert az nagyon fontos. Ma, államtitkárként adna ilyen tanácsot?**

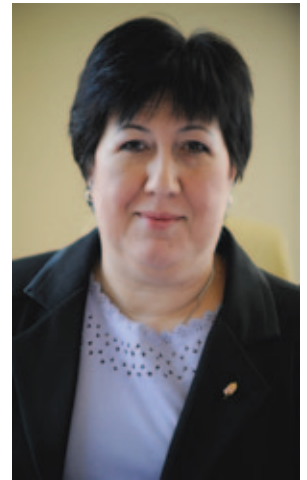
– Ma is ezt tartom a legfontosabbnak. És ezt az „illatot”, ami lelket és szellemiséget jelent, az ott dolgozó tanári kar, illetve az ebben óriási szerepet játszó igazgató munkája határozza meg. A jó igazgató ugyanis képes arra, hogy alakítsa, védje, óvja, gyarapítsa a pedagógiai értékeket. Ez adja az iskola rangját, színvonalát. Természetesen államtitkárként többet kell foglalkoznom tényekkel, adatokkal, olyan kimutatásokkal, amelyek objektívek. Az általunk hozott szabályokkal azt igyekszünk elősegíteni, hogy minden iskola a boldoguláshoz szükséges ismeretekkel, személyiségüket kiteljesítve bocsássa útra diákjait. És akkor a szülő is nagyobb bizalommal viszi majd a gyermekeit az állami iskolába, a társadalomban is megerősödik a bizalom, hogy az állam jó gazdája ezeknek az intézményeknek. Tudatosul, hogy a kormánynak nem közömbösek a saját polgárai, mert hiszen a nemzet, az ország érdekében cselekszik.

– **Közel három éve a Fidesz-KDNP párt-szövetség kormányoz. Mit tart a legfőbb eredményeknek, és mi a célja a ciklus végéig?**

– A köznevelés területén legnagyobb sikerünknek azt látom, hogy mára megfordíthatatlanná vált az a folyamat, amelynek eredménye egy egységesebb, színvonalasabb és biztonságos iskola-rendszer. A változás, amit elkezdtünk, nem kisebb célt tűzött ki maga elé, mint hogy a klebelsbergi iskola-rendszer magaslataira, majd onnan is feljebb juttassuk el a magyar iskolákat. Szeretnénk, hogy az új rendszer sok okos, művelt, erkölcsös, egészséges, a hazáját tisztelő, szerető, becsületes embert adjon az országnak, és közülük néhány Nobel-díjast is a nagyvilágnak.

Akit mindig megtaláltak a feladatok

*A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ megbízott elnöke látott már iskolát belülről, nem is egyet. Az ő esetében ez azért is különösen fontos, mert januártól majd 3000 iskola tartozik hozzá, miután a köznevelési, közoktatási intézmények jó része az államhoz került, és ezeket abból a budapesti Nádor utcai központból irányítják, melyet a két világháború közötti legendás oktatási miniszterről neveztek el. **Marekné Pintér Aranka** lett tehát a legnagyobb munkáltató Magyarországon: 120 ezer pedagógus főnöke, „az ország igazgató nénije”.*

Fotó: Kálló Péter – Metropol

(Elhangzott a Kossuth Rádió „Történetek hangszerelve” című műsorában 2013. január 12-én. Riporter: Bálint István. A rádióinterjú szerkesztett változatát Balatoni Kinga készítette)

– Milyen zenét hallgat szívesen?

– Alapvetően a dallamos, tartalmas, elgondolkoztató zenét kedvelem. Nagyon szeretem Cseh Tamás dalait, mert közel áll hozzám, amit ő megfogalmaz. Végigkövettem az életútját, majd minden művét ismerem, emlékezetes előadásain vettem részt, így például az egyik utolsón is, Veszprémben. Nagyra tartom a munkásságát, és szép emlékeket idéz fel bennem, amikor őt hallgatom. Cseh Tamás muzsikája számomra az eszméltre ébredést jelenti.

De szeretem a Dire Straits-et is, az ő zenéjükkel a férjem ismertetett meg, még mikor osztálytársakként angolul tanultunk. Ha latin ritmusra vágyom, ott a Manu Chao. Az pedig, hogy alkalomadtán Quimbyt hallgatok, egyértelműen a fiam hatása. Kiss Tibor szövegei hitelesen közvetítik számunkra a mai gondolkodó fiatalok életérzését.

– Ha nem dolgozik, mivel szokott kikapcsolódni?

– Amíg volt időm, tornáztam, általában valami jó zenére, de jelenleg hiányzik az életemből a rendszeres mozgás és a kikapcsolódás. Az utóbbi hónapokban időhiányban szenvedek, bár ha van egy kis szabadidőm, akkor is előbb veszem elő a laptopot, annyira szeretem a munkámat.

– Munkamániás?

– Igen. Valószínűleg a sváb gyökereim miatt, hiszen azt mondják, a svábok szorgalmas emberek. A nagyszüleim is mindig dolgoztak: vagy a földeken, vagy az állatok körül. 8 éves koromig egy házban laktunk velük, az apai nagyszüleimmel, én ebbe az életformába nőtem bele.

Apukám városi, anyukám pedig oda ment férjhez. Parasztházban laktunk, ahol volt mindenféle állat: tehének, disznók, tyúkok, s a házhoz föld is tartozott, amin gazdálkodtak... na, ott tényleg nem volt pihenő. A földeken mindig van munka, ott nincs leállás. Lehet, hogy nálam a megállás nélküli városi munka is innen fakad.

– Nem volt arról szó, hogy továbbviszi a nagyszülők, szülők örökségét, és Ön is gazdálkodó lesz?

– Nem, mert az államosításkor elvették a földeket a nagyszülőtől, a svábokat pedig, így nagyapámat is kitelepítették. Apukámat nem engedték továbbtanulni középiskolában, mielőbb szakmát kellett szereznie, hogy elmeheessen dolgozni. Így lett kovács. Ezt ugyan sohasem szerette meg, de lakatosként elhelyezkedett az akkori Bakony műveknél, aztán később, munka mellett szerzett érettségit és technikus végzettséget, majd felsőfokú tanfolyamokat is végzett. Végül a gyújtógyertya részlegben minőségellenőri és osztályvezető-helyettesi posztig vitte, és ahogy hallottam, ez volt akkor a top besorolás, hiszen nem lehetett akkoriban vezető posztot párton kívülinek betöltenie.

Éppen ezért az én szüleim már kicsi koromtól kezdve azt mondták, hogy nincs más dolgom, csak a tanulás. Pedagógus lettem, én voltam az első diplomás a családban, tehát első generációs értelmiségi vagyok. Később aztán anyukám is szerzett diplomát, védőnőként végzett a főiskolán.

– Tehát úgy nőtt fel, hogy mindig a munkát, a szorgalmat, a kitartást és a takarékoságot látta maga körül.

– Alapvetően igen. Egy falu életében természetes volt, hogy ha jöttek az ünnepek – húsvét, karácsony, vagy a búcsú – akkor mindenki kitakarította a portát, volt meszelés is. Mindezeket láttam én is, bár érdekes módon nekem nem jutott osztályrészemül a házi munka, én főzni is akkor kezdtem, amikor férjhez mentem. Szóval nagyon gondoskodó, meleg, szeretetteljes légkörben nőttem fel, amelyben a szüleim is minden körülményt biztosítottak ahhoz, hogy tanulhassak.

– Azt olvastam Önről, hogy végig kitűnő tanuló volt.

– Jeles és kitűnő tanuló voltam egészen a diplomáig. Teljesen kitűnő végül is az orosz miatt nem lettem, mert nem volt

annyi szorgalmam, hogy sokat biflázzak. A jeles eredményel viszont népköztársasági ösztöndíjra lehetett pályázni – ilyen most is van, csak köztársasági ösztöndíjnak hívják –, és azt el is nyertem. Gyakorlatilag úgy indult a tanári pályám, hogy kevesebb volt a kezdő fizetésem, mint az ösztöndíjam. Akkoriban az ösztöndíj havi 3000 forint volt, míg a kezdő fizetés kétezer-egynéhány száz forinttal indult.

– Miért akart tanár lenni?

– Erre nehéz választ adnom. Már gyerekként is jól éreztem magam az iskolában, befogadó volt a légkör, sikerélményeim is voltak – én csak erre tudom visszavezetni. Aztán úgy 10 éves lehettem, amikor hallottam, hogy a szombathelyi főiskolán lehet matematikát tanulni idegen nyelvvvel párosítva – ami akkor így együtt unikumnak számított –, és én eldöntöttem, hogy matektanár leszek.

Ez egészen addig tartott, amíg a Lovassy Gimnáziumban, amely híresen erős matekból, meg nem kaptam az első jegyemet matekból, amely talán 3-as lehetett. Mivel én 8 évig tiszta kitűnő voltam – a Városlódi Általános Iskola történetében összesen ketten voltunk ilyenek –, ez akkora csalódásként ért, hogy eldöntöttem, inkább magyartanár leszek. Az is lettem. Magyar-orosz szakon végeztem Szombathelyen.

– Hol kezdett tanítani, ahol kétezer-egynéhány száz forintot kapott kezdő fizetésként?

– Veszprémbe, az akkori Szabó Gáspár, ma Teleki Blanka nevet viselő középiskolai kollégiumba kértem magam.

– Kollégiumi tanárként akart elhelyezkedni? Nem akart tanítani, a mindennapokban órát tartani?

– A megyei tanács vezetői is azt mondták, hogy elment az eszem, hogy ilyen eredményekkel kollégiumban akarok dolgozni. Sajnos sokan lenéztek a napközis vagy a kollégiumi tanárokat, de engem a nevelés mindig jobban izgatott, mint a pusztán tanítás. Persze tanítani is akartam, úgyhogy a kollégiumi főállásom mellett előbb óraadó lettem az egyik veszprémi általános iskolában, utána a Lovassy Gimnáziumban, majd pedig egy szakközépiskolában. Pörgős volt az egész napom: reggel 7-kor kezdtem az iskolában, délelőtt tanítottam, délutántól a kollégiumban voltam, és este 11-kor értem haza. Így legalább több oldalról jött a tapasztalat.

Aztán a főiskolán a tanáraink kapacitáltak arra, hogy ilyen eredménnyel menjek egyetemre. Később el is végeztem az ELTE-n a magyar szakot, így középiskolai tanári végzettséget is szereztem, de meg kell mondjam, a szombathelyi főiskolán sokkal többet tanultam módszertanból, mint utána az egyetemi képzés során.

– Mit adhat Ön szerint a nevelés a tanításon túl?

– Úgy gondolom, hogy az ember megtanulhat mindent, akár ötven- vagy hatvanévesen is, matematikát, nyelveket, bármit, de hogy ember legyen, hogy gerinces legyen, hogy odafigyelő és másokkal együtt élni képes legyen, azt csak tizenéves korig.

– Voltak sikerélményei?

– Voltak. Csodálatos volt tanítani általános iskolában, eljutni oda, hogy egy ellenséges vagy lázadó gyerek később belássa, hogy én az ő javát akarom. Ez nagyon jó visszacsatolás. Ezt leginkább középiskolában lehet megtapasztalni. Volt olyan diák, aki megbukott valamilyen tantárgyból, én magyarból vettem át, és bementem órát tartani, ő ült a hátsó padban, ráborulva az asztalra, majdhogynem aludt... no, és innen eljutni oda, hogy ő jelentkezik az órán, mert hozzá akar szólni a verselemzéshez, az azt hiszem siker. A tanulásban ugyan nem lett nagyon lelkes, de a hozzáállása megváltozott. Azt gondolom, hogy ez a nevelés lényege: a hozzáállás megváltoztatása. Ilyen szempontból minden munkakörben, különösen vezető beosztásban ez a kihívás izgat: miként lehet megismerni, szükség esetén megváltoztatni az emberek hozzáállását valamihez, és hogy a közös munkába kit hogyan kell bevonni, támogatni, hogy közösen előbbre jussunk.

– Azt olvastam Önről, hogy tud csapatban dolgozni, de hamar bebizonyosodott, hogy vezetői képességei vannak, és szeret is egy adott közösséget vezetni.

– Nincs bennem olyan szándék, hogy egy akármilyen közösségben nekem muszáj vezetővé válnom. Voltam beosztott is, de tény, hogy több helyen kerültem vezető beosztásba. Egyszerűen megpályáztam vezetői pozíciókat, és sok esetben sikerült is elnyernem ezeket. Mégis azt gondolom, én nem vezetőnek születtem, hanem vezetővé váltam. De van igazság abban, hogy ha az ember egyszer már megtapasztalta, milyen érzés döntési helyzetben lenni, akkor nehéz elviselni, ha más dönt helyette. Tudni kell azonban ezt is elviselni.

– Milyen vezetőnek tartja magát? Egykori munkatársai közül van, aki azt mondja Önről, hogy egy nagyon racionálisan gondolkodó ember, aki keresztülviszi az akaratát, és van, aki csendes, szolid, de határozott egyéniségként jellemzi önt.

– Valószínűleg mind a kettő igaz, de az adott helyzet mondja meg, hogy melyik erősödik fel bennem. Belülről az alapszándékom: együttműködő, szelíd, inkább meggyőző bevonással rávenni a feladatellátásra az embereket. Ám vannak olyan szituációk, amikor gyors döntéssel, nagyon határozottan kell továbblépni és továbbléptetni azt a közösséget, amelyet vezetek, tehát nem lehet órákat lelkizni, bár van rá hajlandóságom. Mindig eljön egy pillanat, amikor a megbeszélés már nem célravezető, hanem racionális döntést kell hozni, és azt igen, meg kell lépni.

– Hogy éli meg, hogy Ön az ország legnagyobb munkáltatója, több mint 3 ezer oktatási intézmény tartozik önhöz, és 120 ezer pedagógus sorsa felett dönt? De Ön dönt egyáltalán?

– Ilyen feladatot nem szabad olyanra bízni, aki ragaszkodik bármilyen hatalomhoz, mert ez a fajta munka csakis szolgálatként fogható fel. A kollégáimtól mindig azt kérem – elvieként el is várom –, hogy úgy intézzék az ügyeket, mintha ők ►►

Fenntartóváltás

lennének az ügyfelek, a telefonálók, a segítséget kérők. Gondoljanak arra, hogy hogy esne nekik, ha leráznák őket, vagy nem válaszolnának a kérdéseikre. Minden pillanatban empátikusnak és megértőnek kell lenni. Úgy gondolom, akkor romlik el egy szervezet, ha valaki megmámorosodik a vélt vagy valós hatalmától.

Hogy én döntök-e minden esetben? Természetesen nem. Nem lenne jó és működőképes, ha egyetlen ember döntene mindenben, ezért bizonyos jogköröket már első napon delegáltam a munkatársakra. Az iskolaigazgató kinevezését a jogszabály az oktatásért felelős miniszterhez rendeli, de az egyéb munkáltató jogköröket felettük a tankerületi igazgató gyakorolja, ugyanígy a pedagógusok kinevezése hozzánk tartozik, de az egyéb munkáltatói jogköröket az iskolaigazgatóknak adtam át, hiszen ő a gazdája a szakmai munkának. A tankerületi igazgatók és az iskolaigazgatók sok esetben partne-

reim bizonyos előkészítő, javaslattevési feladatok során.

Sajnos napi 2-3száz e-mail mennyiséggel küzdök, s nagyon frusztrál, hogy egy-két hetes csúszásban vagyok a válaszokkal, én ugyanis korábban megszoktam, hogy egy-két napon belül válaszolok mindenkinek.

– Azt nyilatkozta valahol, hogy annak idején az MSZMP-be is be akarták léptetni, de a sváb nagypjára hallgatott, aki azt mondta, „kislányom, szakszervezetbe, biztosítóba, pártba nem lépünk be”. Mindig tudatosan távol tartotta magát a politikától?

– Mindig túl szuverénnek, túl autonómnak éreztem magam ahhoz, hogy ne fogalmazzam meg a saját véleményemet. A politizálástól, ha annak nemes értelmét, a közügyekkel való foglalkozást vesszük, sosem tartottam magam távol, úgy érzem, kivettem belőle a részemet, de nem éreztem soha, hogy nekem be kellene lépnem

valahová csak azért, hogy karriert csináljak.

– Megfordult-e a fejében, hogy ha itt teljesítette a feladatát, akkor visszamenjen a katedrára?

– Érdekes, de a tanítás hiányát nem érzem, azért nem, mert nagyon sok képzést vittem hivatalnokként is. Képeztem érettségi elnököket, szakértőket, tanítottam a felsőoktatásban, nagyon sok előadást, tájékoztatót tartottam, és ezek annyiban rokon területek az óraadással, hogy információkat adunk át. Ha most szívem szerint választhatnék, akkor újszülöttekkel foglalkoznék. Mint említettem, anyukám védőnő volt, és sokszor vitt magával. Máig él bennem az ott megélt csoda: van egy csecsemő, egy gyermek, aki oly nyitott és érdeklődő, hogy öröm látni, akiből még bármi lehet, csak támogatni kell. A mostani munkámban, habár közvetetten, de ez motivál.

Tapasztalatok a fenntartóváltással kapcsolatban

Varga Stella

Folyamatos egyeztetésre van szükség

Bohácsné Nyíregyházi Zsuzsannát, a tótkomlói Jankó János Általános Iskola és Gimnázium igazgatónőjét kérdeztük.

– A közoktatási intézmények jelentős része állami fenntartásba került 2013. január elsejétől. Azóta eltelt néhány hét, talán már összegezhető, milyen változások történtek az iskola hétköznapjaiban.

– A mindennapi tevékenységekben még nincs jelentős változás, a diákok és a pedagógusok az eddig megszokottak szerint élnek életüket, a gyerekek tanulnak, a tanárok tanítanak. Örömmel mondhatom, hogy a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) minden pedagógusunkat átvette, a soros átszervezés is rendben megtörtént. Most zajlik az egyeztetés a túlórák és helyettesítések

elszámolási módjáról. A havi munkaidőnyilvántartást segíti a számunkra évek óta jól bevált informatikai program, amelyet informatikusok, ügyvédek és tanügy-igazgatási szakértők dolgoztak ki, remélem, ezt továbbra is használhatjuk. A tankerület vezetőjének gazdasági szakembere is jól felkészült, segítőkész, kérdéseinkre mindig igyekszik gyors és korrekt választ adni. Minden kérdésben folyamatosan egyeztetünk. Előre egyeztetni – ez a kulcsszó. Emellett a tankerület kéthetente szervez vezetői értekezleteket, amit nagyon jónak tartok, mert sokat tanulhatunk egymástól. A félévet záró értekezletünk is eljött a tankerület vezetője és a gazdasági szakember is, ami újabb lehetőség volt arra, hogy megismerjék az intézményben folyó munkát.

– A jogszabály szerint a fenntartóváltás következményeként megváltozik az iskolavezetők jog- és feladatköre. Ez mit jelent az Önök számára a gyakorlatban?

– Az intézmény szakmai irányításáért az igazgató felel, és a napi működéshez kapcsolódó szervezési feladatok ellátása is az ő feladata, melyet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, illetve a KLIK elnökének 2/2013. (I. 15.) KLIK utasítása szabályoz. Eddig önállóan gazdálkodó intézményként funkcionáltunk, ez a függetlenség azonban az átkerüléssel megszűnt. Meg kell tanulnunk, hogy melyik kérdésünkkel kihez fordulhatunk, hiszen az iskola működtetője a városi önkormányzat maradt.

Az együttműködést tanulni kell

Az állami fenntartású közoktatási intézmények szakmai irányítása a Klebelsberg Intézményfenntartó Központhoz tartozó tankerületeken keresztül történik.

Országosan 198 tankerületi igazgató kezdte meg munkáját járási és megyei szinten, illetve a fővárosban kerületenként.

Budapest VIII. tankerületében nagyon változatos a paletta: vannak itt gimnáziumok, szakközépiskolák, szakképző és általános iskolák, valamint ide tartozik az ország egyik legkiválóbb iskolája, a Budapesti Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnázium is.

*A tankerület igazgatója, **Szabóné Fónagy Erzsébet** válaszolt kérdéseinkre.*

– A VIII. kerületben számos közoktatási intézmény működik. Összesen hány és milyen típusú iskola tartozik a tankerülethez?

– Józsefváros valóban iskolakerület, de állami fenntartásba hozzánk csak a korábban a fővárosi vagy a kerületi önkormányzat által fenntartott általános iskolák és gimnáziumok, egy zeneiskola, egy többcélú gyógypedagógiai intézmény és a fővárosi, illetve a kerületi pedagógiai intézet került. Ez 13 köznevelési intézményt és 900 közalkalmazott munkavállalót jelent.

– Jelent-e bármiféle gondot ez a sokféleség?

– A sokféleség egyrészt szakmai szempontból jelenik meg, hiszen az intézménytípusok feladatai, problémái eltérőek, de ez eddig is így volt. Jól működő intézményrendszert vettünk át. Az átalakítással a feladatmegosztás változott, illetve többszereplőssé vált: a fenntartói feladatok a tankerülethez kerültek, a működtetési feladatok az önkormány-

zatoknál maradtak. Az intézményekről való gondoskodás felelőssége másképp oszlik meg, ami a szereplők közötti szoros együttműködést igényli. Ezt nekünk is tanulnunk kell.

– Hányan és milyen módon végzik a tankerület munkáját?

– Még nem teljes a személyi állományunk, de a felvétel folyamatos. Oktatási, gazdasági, munkaügyi és informatikus munkatársakkal dolgozunk majd. Az intézményekkel napi kapcsolatban vagyunk, ez személyes és elektronikus konzultációt jelent. Sok pedagógus közvetlenül is megkeres, igyekszünk a felmerülő feladatokat megoldani és a kéréseket teljesíteni.

– Szerveznek-e tantestületekkel együtt találkozókat? A hasonló intézmények vezetőinek közös összejöveteleket?

– Az intézmények többségét jól ismerjük, az igazgatókkal rendszeresen találkozunk, rajtuk keresztül minden infor-

mációt meg akarunk osztani az érintettekkel. Az intézménylátogatás számomra azt jelenti, hogy a szakmai-pedagógiai munkában mélyülünk el. Remélem, hogy erre is hamarosan sor kerül.

– Melyek a leggyakoribb kérdések, igények, amelyekkel Önökhöz fordulnak az iskolák, illetve az igazgatók?

– Jelenleg még a működtetés kérdései dominálnak. Miután intézményeinkben a pedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítők lettek a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ munkatársai, a gazdasági, technikai dolgozók nem, ezért a munkaügyi és a pénzügyi kérdések mindennaposak. Természetesen az intézményi élet nem állt meg, a korábbi programok folytatódnak, szervezik a tanulmányi versenyeket, és készül a pedagógiai programok módosítása is.

Adatok az iskolaátvételtől

A fenntartóváltás 1297 székhely intézményt és 126 000 pedagógust érintett.

A 2013. január 30-ig beérkezett adatok alapján 3701 fő nyugdíjas, vagy idén nyugdíjas korba lépő közalkalmazott dolgozik a közoktatásban.

Merre tovább? Diákvélemények a felvételiiről

A középiskolai felvételik időszakában három általános iskolás diákot kerestünk meg, fontosnak tartottuk ugyanis, hogy a továbbtanulás főszereplői is elmondják véleményüket, észrevételeiket.

Szunyogh Gábor

Balkó Dorottya a XI. kerületi Ádám Jenő Fenntartói Gyakorló Általános Iskola 8. a osztályos tanulója már most is tudja, mi szeretne lenni. Szenvedélye a fotózás, és ez az iskolaválasztásnál is fontos szerepet játszott nála.

– Van egy fotós ismerősöm, aki elvisz magával a munkáira, így én is gyakorlom a fotózást. Már azt is tudom, hogy a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemre szeretnék menni. Jelentkeztem többek között a Veres Pálné, a Városmajori, a József Attila és a Leövey Klára Gimnáziumba.

– Ezek közül egyik sem kifejezetten képzőművészeti szakiskola...

– Így van. Van, ahol nagy hangsúlyt helyeznek a művészeti oktatásra, de mindenhol komplex képzést adnak. Szeretnék ugyanis esélyt adni magamnak arra, hogyha meggondolom magam, más területen is tovább tudjak lépni.

– Milyen szempontok alapján választottál?

– A szüleimmel közösen beszéltünk meg mindent, együtt mentünk el a nyílt napokra, de azt rám bízta, hogy konkrétan melyik iskolát választom. A fotózással kapcsolatban sem volt kifogásuk, hiszen tudják, ha valamiért nem sikerülne, még más irányba is el tudok indulni. A megjelölt iskolák mind nagy

múltú, remek intézmények, de az oktatási lehetőségek mellett fontos szempont volt a jó közlekedés is.

– **Mióta és hogyan készülsz a felvételire?**

– Szeptember óta előkészítőre járok a Városmajori Gimnáziumba, illetve külön angol és matektanárhoz is, és készülök a szóbelire a Veres Pálné Gimnáziumba. Itt, az általános iskolában is jártam felvételi előkészítőre matekból, emellett a tanárokkal a 2004 és 2012 között megjelent feladatlapokat is gyakoroltam. Ők egyébként minden kérdésemre választ adtak, és az osztályfőnököm is hasznos tanácsokat adott a gimnáziumokkal kapcsolatban.

– **Hogyan sikerült az írásbeli?**

– Úgy érzem, leginkább a magyar sikerült jól, de a matekkal sem volt gond, remélem, 75 pont felett sikerült megírnom, és a hozott pontjaim is 50 felettiek.

– **Mi a helyzet a szóbelivel?**

– Nem biztos, hogy mindenhol kell szóbeliznem, ha jó lesz az írásbeli. Nem hiszem, hogy túl sok tantárgyi kérdést tesznek majd fel. Ha jól tudom, inkább a személyes beszélgetésre helyezik a hangsúlyt. Átbeszéltem a szüleimmel, hogy mire készüljek, de azt gondolom, ha őszintén válaszolok, nem lesz nehéz ez a vizsga sem.

Tisztában van az egészségügy jelenlegi helyzetével **Gábornyik Kitti**, a XVIII. kerületi Eötvös Loránd Általános Iskola 8. c osztályos diákja, mégis ezen a területen kíván elhelyezkedni, és segíteni szeretne az embereken itt, Magyarországon.

– **Miért és mikor döntöttél úgy, hogy az egészségügyet választod?**

– Tavaly az iskolánkban tanárok tartottak előadást a pályaválasztásról és a továbbtanulásról. Indultam a Bókay Árpád Országos Biológiaversenyen, és sokat beszélgettem az általános iskolás tanáraimmal, illetve a szüleimmel is. Ezek együttesen határozták meg a szándékomat: az egészségügyben szeretnék dolgozni. Az elmúlt tanév végén már el is döntöttem a kérdést.

– **Ennek megfelelően választottál iskolát?**

– Igen, mindenképpen gimnáziumba szeretnék menni, lehetőleg biológia-kémia szakra. Ezért írtam be a Szent László, a Leövey Klára, a Kispesti Deák Ferenc, illetve a Zrínyi Miklós Gimnáziumot.

– **Kik segítettek a felvételire való felkészülésben?**

– Édesanyammal mindent megbeszéltünk, ő a legnagyobb támogatóm, együtt döntöttünk. Az iskola tanárai is rengeteget segítettek, velük gyakorlok, az osztályfőnököm mellett minden szaktanár segítséget nyújt (a kémia tanár például heti 3-4 órában külön foglalkozik velem), feladatokat oldunk meg, és szituációkat is kipróbálunk, például gyakoroljuk a szóbeli felvételi beszédstílusát. Az osztályfőnökömmel dolgoztuk ki a tételleket. Itt az iskolában, illetve a Karinthy Frigyes Gimnáziumba is jártam előkészítőre.

– **Mit gondolsz, sikerül majd a felvételid?**

– Úgy érzem, az írásbeli jól ment, és szinte mindenhol lesz szóbeli. De nem félek, remélem, az is sikerülni fog!

Rákosi Tamás, a XVIII. kerületi Eötvös Loránd Általános Iskola végzős tanulója imádja a süteményeket és régóta érdeklődik a sütés iránt is. Minden vágya, hogy pék-cukrász szakon tanulhasson tovább.

– A bátyám és a nővérem is a Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Gimnáziumban tanul, így sokat hallottam arról az iskoláról. Emellett szóba jött még a Gundel Károly Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Szakképző Iskola is.

– **Hogyan készülsz a pék-cukrász szakra?**

– Minden segítséget megkapok itt az iskolában, de a nővérem tankönyvét is gyakran olvasgatom. Tanulmányozom a sütemények technikáit, már néhány egyszerűbb süteményt egyedül is el tudok készíteni. Külön készülöm a szakmai gépek tantárgyból, és angol nyelvből is. Sokat számított tehát a testvéreim tapasztalata, és a nevelőm is biztatott.

– **Elégedett vagy a felvétellel?**

– Az írásbelin a matek elég nehéz volt, de úgy érzem, hogy nem sikerült olyan rosszul, és a hozott pontjaimban is bízok, egy szóval nagyon remélem, hogy felvesznek.

Központi írásbeli 2013.

KÖZEL 70 000 JELENTKEZÉS

A középfokú felvételi eljárás csaknem egy egész tanéven átívelő, összetett, többlépcsős, központosított eljárás, amelynek ebben a tanévben 2013. június 26–28-án lesz vége azzal, hogy a felvételt nyert tanulók beiratkoznak a középfokú iskolába.

SZABÁLYOZÁS

A középfokú felvételi eljárás szabályait a korábbiakban három jogszabály írta elő, és most sincs ez másként. Akik azonban részesei a folyamatoknak, jól tudják, hogy mindhárom vonatkozó jogszabály új ebben a tanévben.

- A *Nemzeti köznevelésről szóló CXCV. törvény* vonatkozó előírásait a felvételi eljárás során szükséges először alkalmazni;
- A tavaly augusztus 31-én kihirdetett *nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. évi EMMI rendelet* előírásai is első alkalommal határozzák meg a teendőket;
- Szintén új a tavaly nyáron közzétett *2012/2013. tanév rendjéről szóló 3/2012. EMMI rendelet* 3. számú melléklete is, amely ezúttal több újdonságot is tartalmaz.

A középfokú felvételi eljárás folyamatát, a beiskolázás rendszerének alapelveit, a tanulók jelentkezési lehetőségeit, a központi írásbeli vizsgák és a helyi szóbeli meghallgatások rendjét, az értékelés szabályait, az eredmények közzétételét, a rendkívüli felvételi és a jogorvoslati lehetőségeket, az eljárás ütemezését **az új jogszabályok gyökeresen nem alakították át, nagy volumenű, a rendszer teljes egészét érintő szabályváltoztatás nem történt.** A megújulás sokkal inkább arra irányult, hogy a felvételi eljárás során a köznevelési törvényben megfogalmazott alapelvek érvényesülni tudjanak.

Néhány speciális tényezőtől eltekintve tehát a felvételi rendszere sok tekintetben hasonlít a korábbiakra, a jól bevált hagyományok továbbra is jellemzik a tanulók kiválasztását. Például eddig is és most is dönthetnek az iskolák arról, hogy a tanulók tanulmányi eredménye, vagy a tanulmányi eredménye és a központi írásbeli vizsgán elért pontszámok, vagy mindkettőt kiegészítve, a helyi szóbeli elbeszélgetés is részét képezze-e a felvételi vizsga összeredményének. Az iskolák több mint fele idén sem tart felvételi vizsgát, hanem az általános iskolai tanulmányi eredmények alapján rangsorolja a hozzá jelentkező tanulókat. Az is változatlan

szabály, hogy ha felvételi vizsgát tart egy középiskola, akkor a felvételi eredmények helyi értékelésekor a központi írásbelin megszereshető pontszám az adott iskola felvételijén megszereshető összesített eredmény, összpontszám legalább 50%-a kell, hogy legyen, míg a helyi szóbeli ennek legfeljebb 25%-a lehet.

A szabályozás tehát ebben a vonatkozásban nem változott, de a szabályokhoz való viszony valamelyest igen, ugyanis az már kimutatható, hogy **a központi írásbeli vizsgára jelentkezők száma ebben az évben jelentősen megnőtt a korábbi évekhez képest**, sőt az Oktatási Hivatal adataiból az is megállapítható, hogy bevezetése óta **idén vettek részt a legtöbben a kompetenciákat mérő írásbeli felvételi vizsgán. Növekedett azon középiskolák száma, amelyek a tanulók kiválasztásakor fontosnak tartják a központi és egységes feltételeknek való megmérettetést.** A szóbeli vizsgák és a rendkívüli felvételik még hátra vannak, valamint az összegző adatok és a következtetések levonása is.

HÍDPROGRAM

Újdonságnak számít a **köznevelési Hídprogram**ba való jelentkezési lehetőség, amely a középiskolába felvételt nem nyert tanulók számára kínál tanulási lehetőséget.

A **Híd I program** keretében olyan egyéni képességeket és szükségleteket figyelembevevő képzésre nyílik lehetőség, amely a középiskolai továbbtanuláshoz szükséges alapvető ismereteket és kompetenciákat kívánja pótolni.

A **Híd II program** révén pedig olyan, 15. életévüket betöltött tanulók kapnak pályaorientációs, illetve szakma megtanulását elősegítő képzést, akik legalább az általános iskola 6. évfolyamát sikeresen elvégezték, de az alapfokú iskolai végzettséget nem sikerült megszerezniük.

Ezekre a képzésekre ebben a tanévben lehet először jelentkezni. Az általános iskoláknak **2013. június 20-ig** bezárólag kell értesíteniük a területileg illetékes kormányhivatalt, amely kijelöli azt a köznevelési intézményt, amely a tanulót felveszi.

FELVÉTELI VIZSGA ADATOK

Az Oktatási Hivatal közleménye szerint – amelyet a hivatal az oktatás.hu honlapján is megjelentetett – központi írásbeli felvételi vizsgát 490 iskola szervezett 513 telephelyen. A 9. évfolyamos jelentkezők száma közel 59 300 fő; a 6. évfolyamos gimnáziumi jelentkezők száma mintegy 6000 fő; a 8. évfolyamos gimnáziumi jelentkezők száma mintegy 4600 fő volt.

Pluszmunka a szóbeli, de megéri

*A budapesti József Attila Gimnázium is szervez szóbeli meghallgatást a hozzájuk jelentkező diákok számára. Tavaly a 144 férőhelyre 720 nyolcadikos jelentkezett, és körülbelül egyharmadukat hívták be személyes találkozóra. A 15-20 fős bizottságnak három napjába telt, míg végül kiválasztotta a legmegfelelőbb gyerekeket. **Juhász András** igazgatóval beszélgettünk, aki évek óta vesz részt a felvételiztetésben.*

Varga Stella

– A 7–8. évfolyamon kapott osztályzattól és a közös központi írásbeli eredményeitől függően hívjuk be szóbelire a gyerekeket. Nálunk 200 pont érhető el összesen, amely az általános iskolai eredményekből, a két írásbeli (matematika és anyanyelvi) feladatsor megoldásával szerzett pontokból, valamint a szóbeli értékelés során kapott pontszámból tevődik össze.

– Mennyire izgulnak a gyerekek a szóbelin?

– Ez az adott gyerektől függ. Mindig is voltak izgulósabb és lazább típusok. Az viszont megfigyelhető, hogy a szülők minden esetben jobban aggódnak, mint a gyerekek.

A szóbelinek komoly marketing szerepe is van: egy barátságos, jó hangulatú szóbeli hatására jobban átgondolják az érintettek a jelentkezési szándékot. Azért is vállaljuk ezt a pluszmunkát, mert megéri. Nagyon fontos, milyen benyomások érik a gyereket a szóbelin, hiszen a jelentkezők nem csak azt mérlegelik, hogy az iskola milyen tudást ad át, hanem azt is, hogy ők hogyan érzik majd ott magukat 4-5 éven keresztül. Ezen élmény, illetve a novemberi nyílt napon tapasztaltak, és persze az iskoláról tudható információk alapján dönt majd a tanuló és a szülő. Lehet, hogy korábban a mi iskolánkat a második vagy harmadik helyen jelölte meg, de a szóbeli után az első helyre kerülhet.

– Az írásbeli tesztek eredményei ekkor már ismertek. A szóbelin a gyerekek tudását is felméri valamelyest, vagy inkább a személyiségüket, a képességeiket próbálják feltérképezni?

– A felvételiztető tanárok nem ismerik az írásbeli eredményét, a gyerekek tiszta lappal indulnak a szóbelin. Az írásbeli feladatlap is inkább készségeket vizsgál, éppúgy, mint mi a szóbelin. Egy rövid, kb. féloldalmi hosszúságú szövegértési feladatlapot kapnak a tanulók, és azt figyeljük, tudnak-e önálló véleményt alkotni, hogyan fogalmazzák azt meg, milyen a kiállásuk, a beszéd- és olvasási készségük. Olyan szempontokra figyelünk, amelyek később, a középiskolai tanulmányok során fontosak lesznek. Ha a vizsgázó nem ért valamit és a szövegből sem jön rá, akkor azt vizsgáljuk, hogy mennyire lehet őt rávezetni a megoldásra. A szöveg mindig egy jó tollú újságíró, például Kosztolányi Dezső műve. Olyan írásait adjuk feladatként, amelyek nem találhatók meg a neten (egyét kivéve, amely mintafeladatként fent van a honlapunkon a hozzá tartozó kérdésekkel együtt). Aki viszont biológia vagy angol haladó csoportba jelentkezik, annak a szaktudására is kíváncsiak vagyunk.

– Olyan gyerek is akad, akinek a fejében több van, mint amennyit meg tud mutatni a szóbelin. Elegendő-e egy ilyen rövid találkozás ahhoz, hogy ez kiderüljön a pedagógus számára?

– A felvételik során több szempontot is figyelembe kell venni. Egyrészt ott van az a tény, hogy ebben az életkorban a lányok általában sokkal ügyesebben kommunikálnak, mint a fiúk. Másrészt mindenképpen más a gondolkodás gyorsaságának és mélységének kombinációja: van, akinek gyorsan vág az agya, de nem annyira elmélyült, és van, aki kicsit lassabban halad, de

mélyebben szántó gondolatai vannak. A jelenlegi oktatási rendszer inkább az előbbieket preferálja, mi igyekszünk mindkettőt befogadni, ahogy olyankor is, akik valamilyen tantárgyközi tehetséggel rendelkeznek. Mivel tudjuk, hogy ez nehéz helyzet a diákok számára, a négytagú bizottságokban egy-egy diákunk is jelen van, és egyfajta stresszoldó beszélgetéssel indul a szóbeli. Ezt megelőzően, a várakozás alatt a folyosón is beszélgethetnek a felvételizők a diákjainkkal, akik biztatják őket. Nagy a felelősségünk, hiszen a gyerekek jövőjéről döntünk. Nem vagyunk tévedhetetlenek, de a rossz döntés lehetőségét a szóbelivel igyekszünk csökkenteni.

Mire figyeljünk a szóbeli felvételin?

A középiskolákban most zajlanak a szóbeli felvételi vizsgák. Ezekre azonban nem csak a tanulók, de a tanárok is alaposan készülnek, hiszen rendkívül sok múlik az ő szerepükön: nem kevesebb, mint a megfelelő diákok kiválasztása. **Porogi Andrásról, a budapesti Toldy Ferenc Gimnázium igazgatójától azt kérdeztük, hogyan zajlik náluk a szóbeli felvételi.**

Szunyogh Gábor

– Hogyan egészíti ki egymást az írásbeli és a szóbeli vizsga?

– Ahogy a legtöbb középiskola, úgy a Toldy is figyelembe veszi a felvételinél az általános iskolai eredményeket. Két különböző általános iskola által adott „jeles” között ugyan nagy tudásbeli különbség lehet, az azonban mégis kiderül, hogy a tanuló hogyan felelt meg a vele szemben támasztott követelményeknek. Egy jó bizonyítványból látszik, hogy a gyerek az adott iskolában a lehető legjobban teljesített.

Az írásbeli vizsga bizonyos készségeket, kompetenciákat vizsgál: a magyaron keresztül a szövegértést, szövegalkotást, szókinccset, a matematikán keresztül a logikus gondolkodás képességét mérhetjük fel. Az alkalmazás következő szegmense, hogy a tanulónak milyen tudást sikerült elsajátítania – erre ad választ a szóbeli meghallgatás. Nálunk igen nagy, 6-7-szeres a túljelentkezés, ezért

nem tudunk mindenkit meghallgatni, az írásbelizőknek csak mintegy harmada jut el a személyes beszélgetésig.

A szóbelin a diákok négy terület közül választhatnak tudásuknak, érdeklődésüknek megfelelően. Ezek a matematika, a magyar, a történelem és a természettudományok. A tájékoztatóban meghatározzuk a szóbelin előforduló témaköröket, így a diákok azokra fel tudnak készülni. Erre azért van szükség, mert közel 70 általános iskolából jelentkeznek hozzánk a tanulók, s mivel szinte minden iskolában máshol tartanak a tananyagban, így arra sajnos nem lehetünk tekintettel, hogy ki mit tanult már vagy mit nem tanult még. Tehát a megadott témakörökre, például az Árpád-korra, a tanulónak bizony fel kell készülnie még akkor is, ha az ő iskolájában esetleg még nem tanultak róla.

– Hogyan zajlik a szóbeli felvételi vizsga a Toldy Gimnáziumban?

– A gyerekek egy bizottság előtt adnak számot a tudásukról. A kollégák igyekeznek pontozással, objektív mérőszámokkal megállapítani a diák tudásszintjét. Az értékelésnél figyelembe veszik, hogy a diák a témáról beszél-e, logikus-e a kifejtése, milyen a nyelvhelyessége, rendelkezik-e a megfelelő ismeretekkel, hogyan adja elő az adott témát. Minden diáknak 15 perc felkészülési idő áll a rendelkezésére. A szigorú értelemben vett vizsga mellett elbeszélgetünk vele, ennek során többek között arra vagyunk kíváncsiak, mennyire motivált, mik a kedvelt szabadidős tevékenységei, mi az érdeklődési köre, hogyan viszonyul általában az iskolai munkához, közösséghez, miért a mi gimnáziumunkat választotta.

– Vannak-e speciális szempontok, amelyekre oda kell figyelniük a felvételiztető tanároknak?

– Tizenkét éves gyerekeknél például nagy különbségek mutatkozhatnak az érettségben, mentális és fizikai értelemben egyaránt. Nagyon fontos, hogy erre odafigyeljünk, és ennek megfelelően beszéljünk velük és hozzuk meg a végső döntést a felvételtől. A kollégák arra is ügyelnek, hogy a felvételi ne legyen szorongással, stresszel teli, ezért oldott légkörben, kedvesen, mosolyogva beszélgetnek a gyerekekkel. Többször kaptunk már olyan visszajelzést elutasított gyermekek szüleitől, hogy a tanárok kedvességét a sikeres felvételi ígéretének vélték. Szomorú, ha az iskolákban a rossz teljesítményt minden esetben negatívan, szigorúan kommunikálják a gyerekekkel.

– A szóbelit sokan támadják azért, hogy túl nagy megpróbáltatás elé állítja a diákokat. Egyetért ezzel?

– Minden gyerek más: van, aki szóban, van, aki írásban teljesít jobban. Ezen az alapon az írásbeli létjogosultságát is meg lehetne kérdőjelezni. Ráadásul sok szülő éppen arról számol be, hogy a gyereke szóban sokkal jobban ki tudja fejezni magát, mint írásban. Sokat segíthet az is, hogy a tanulók általában több helyre felvételiznek, ezért hozzá is szoknak időközben a vizsgaszituációhoz. Fontosnak tartom mindazonáltal, hogy a szülők ne tegyenek túl nagy terhet a gyerek vállára, hiszen nem az élete múlik a felvételin. Ezt a tájékoztatón is rendre kiemelem. Magam is sajnálom a felvételin izguló gyerekeket, ám jelenleg nincs más módunk a felvételizők kiválasztására. Egy rendszeres és objektív általános iskolai tudásmérés nyilván felválthatná a jelenlegi rendszert és kiküszöbölhetné a felvételit kísérő stresszt. A mi tapasztalataink szerint azonban a felvételi eljárás eredményeként sikerül jó döntéseket hoznunk, a felvett tanulók a későbbiekben valóban helytállnak és jól teljesítenek.

A tehetségbarát Európa felé

A tehetséges emberek kiemelkedő teljesítményeire a világon egyre többen tekintenek jövőnk és jó(l)létünk zálogaként, így a tehetségek felkutatására és jó értelemben vett kihasználására világszerte egyre jelentősebb erőfeszítések születnek a helyi jó gyakorlatoktól egy egész nemzeteket átfogó oktatáspolitikák szintjéig.

Csermely Péter – Fuszek Csilla

TEHETSÉGGONDOZÁS: ÉLETBIZTOSÍTÁS EURÓPÁNAK

Ilyen átfogó, 10 évre szóló (2010–2020) nemzeti tehetség stratégiának a megszületését követhettük nyomon például Kínában, amely Kína erejét és jövőjét a felfedezett tehetségeinek számában, „tehetség-gazdagságában” látja, és a „made in China” fogalmat „created in China” fogalommal kívánja átalakítani. Majd alig egy évvel később, az Egyesült Államokban, a Chuck Grassley szenátor által beterjesztett törvényjavaslatnak, az ún. TALENT Act-nek is az egész USA-t átfogó, nemzeti tehetséggondozó stratégia kialakítása volt a célja, mert – idézve a szenátor Obama elnökhöz intézett szavait – „...megteremteni a feltételeket legtehetségesebb diákjaink megfelelő oktatásához, akiktől országunk jövőbeli prosperitása függ, nem luxus, hanem egyenesen szükségszerűség.”

Talán még innen is tovább léphetünk egyet: a tehetséggondozás terén a nemzeti stratégiáknak a kialakítása ma már **több, mint szükségszerűség, egyfajta életbiztosítás**, ami itt Európában különösen igaz, hiszen Európának szembe kell néznie tehetségeinek elvándorlásával is, aminek hosszútávon beláthatatlan, eurómilliárdokban mérhető gazdasági következményei is lehetnek.

A TERMÉSZETTUDOMÁNYÉ A JÖVŐ

A tehetségek közül a «piacérzékeny» természettudományos tehetségek lettek a legkeresettebbek. Kína, az USA, Izrael, vagy a tehetséggondozó állam, Szingapúr, illetve számos európai ország, például Németország az oktatáspolitikája vagy civil tehetségfejlesztő jó gyakorlatai évek óta próbálnak megoldásokat találni, nem kevés sikerrel, a természettudományos tehetségek felkutatására. **A stratégiák prioritásként kezelik az ún. STEM** (sciene/tudomány, technology/technológia, engineering/mérnöki tudományok, math/matematikai) területen mutatkozó tehetségek fejlesztését, menedzselését, hiszen kézzelfogható gazdasági lemaradást jelenthet a természettudományos tehetségek jelentős elvesztése. Nem független az előbbiektől, mégis összetettebb arra megtalálni a választ, hogy miként lehet a tehetségeket Európában tartani, hogyan tudunk egy tehetségbarát Európát létrehozni.

TEHETSÉGSEGÍTŐ PÁLYÁZATOK

Mi magyarok több területen is büszkék lehetünk a tehetséggondozás terén elért eredményeinkre, különösen a **20 éves Nemzeti Tehetség Programunkra** és arra, hogy a világon először alakítottunk ki iskolai és iskolán kívüli tehetséggondozókörből álló, egy teljes országra, illetve a határon túli magyarokra is

kiterjedő, ma már csaknem ezer Tehetségpontot magában foglaló együttműködési hálózatot. Egy ilyen hálózatos tevékenység megteremti a lehetőséget az egymást erősítő kapcsolatok létrejöttére, a jó gyakorlatok elterjedésére.

Emellett arra is büszkék lehetünk, hogy 2012-ben magyar kezdeményezésre (Gál Kinga EU parlamenti képviselő asszony által) az Európai Parlamentben – ahol 1994 óta nem foglalkoztak a tehetséggondozás ügyével – írásbeli nyilatkozatot terjesztettek be a tehetség támogatásáról. A Nyilatkozatban megjelenő gondolatok felhívják az EU parlamenti képviselők és az európai döntéshozók figyelmét arra, hogy az európai innováció és versenyképesség alapja nem más, mint a tehetség és a kreativitás. A tehetség fejlesztése pedig komoly közös gondolkodást és lépéseket igényelhet ma már nem csak egy-egy tagállam oktatáspolitikája, hanem közösségi stratégiák szintjén is. Fontos lenne a jövőben az Európai Kutatási Térséget és az Európai Szociális Alapot meghatározó stratégiákban a tehetséggondozást EU szinten is prioritásként kezelni.

Komoly előrelépés lehetne a tehetségbarát Európa irányába az, ha egy olyan tehetségsegítő hálózatot alakítanának ki, amely **Európai Tehetségközpontokból, Európai Tehetségpontokból és tehetségsegítő hálózatokból** állna. Mindez már jó néhány európai országban megjelent igényként, valamint a már említett Nyilatkozat is tartalmazza. Ebben a hálózatban a formális oktatás elemei mellett helyet kaphatnak az iskolán kívüli tehetséggondozásban rejlő lehetőségek is, ami végső soron új tehetséggondozó jó gyakorlatok megszületéséhez és Európa sok országában történő adaptálásához vezethet.

A TANÁROK SZEREPE

A tehetségek gondozása a világon mindenütt elősegíti az önbecsülés növekedését, ezáltal is a foglalkoztathatóságot és a társadalmi mobilitást. A tehetséggondozás hazánkban is egyre gyakrabban válik a hátrányos helyzetű csoportokat célzó programok lényeges elemévé. A Nyilatkozat arra is felhívja a figyelmet, hogy milyen fontos a tehetséggondozás folyamatában az oktatási szakemberek képzése. A tehetséggondozással kapcsolatos ismeretekkel rendelkező tanároknak kulcsszerepe van a tehetségfejlesztésben. A tehetségfejlesztést megcélzó nemzeti tehetséggondozó stratégiáknak mindig is lényeges eleme a **tanárok felkészítése a tehetségek felismerésére és fejlesztésére, ahogyan hazánkban a klebelsbergi korszakban, avagy a 2008 óta tartó időszakban is történt és történik.**

A Nyilatkozat említést tesz a Magyarországon már szinte mozgalommá váló Tehetségnap megünnepléséről is. A Tehetségek Napjának (március 25.) Európa-szerte történő megünneplése szintén komoly mérföldkő lehetne a tehetségbarát Európa kialakítása felé.

Az Írásbeli Nyilatkozatról részletesebben olvashat a <http://www.talentcentrebudapest.eu/content/wd-342012> linken.

Nemzetközi tapasztalatok a Freeman-kutatás tükrében

Tehetséggondozó programok vagy egy-egy nemzet tehetséggondozó stratégiájának megalkotásakor először az a kérdés merül fel, hogy miként is értelmezzük a tehetséget, azaz ki az, akit tehetségesnek tartunk. A tehetséggondozás elméletében és gyakorlatában adott válaszok sokszor közelítenek, azonban kultúrafüggők is lehetnek, illetve a gyakorlati gondolkodást egy-egy adott állam „tehetség-szükséglete” is meghatározhatja.

Fuszek Csilla

A KUTATÁS

Három évvel ezelőtt **Joan Freeman** angliai professzor kutatócsoportja közel ezer tehetséggondozó program felépítését elemezve azt kereste, hogy a tehetséggondozó programok megalkotói és megvalósítói milyen választ adnak a fentebb említett kérdésre. Emellett kíváncsiak voltak a legfontosabb nemzetközi tehetséggondozó tendenciákra, arra, hogy melyek a gyakorlatban leggyakrabban használt tehetséggondozó módszerek, milyen nehézségekkel kell a tehetséggondozóknak szembenézniük, illetve milyen osztálytermi vagy iskolai szinten alkalmazható általános ajánlásokat fogalmaznának meg. Természetesen egy ilyen rövid cikk keretében csak a legfontosabb eredményeket tudjuk megemlíteni. Akit a tanulmány részletesebben foglalkoztat, az megtalálhatja az alábbi linken: <http://www.joanfreeman.com/freepublications.php>; *World-wide Provision to Develop Gifts and Talents* (Freeman, J., Raffan, J. & Warwick, I., 2010)

KI A TEHETSÉGES?

A gyakorlatban országonként és programonként néha szélsőségesen eltérőek lehetnek a tehetség-konceptciók: van, ahol a jól memorizáló gyermeket tartják tehetségesnek, másutt éppen azt, aki jó kérdéseket tud feltenni. Tendenciaként azonban megállapítható, hogy napjaink nemzetközi tehetséggondozó gyakorlatában egyre kevésbé tekintünk a tehetséges gyermekekre jó géneket örökölt és tesztekkel jól mérhető tulajdonságokkal rendelkező szűk elit megtestesítőiként.

A tehetséget egyre szélesebb körben kitértő gyakorlason és erőfeszítésen keresztül fejlődő potenciálként értelmezik, amivel sokan rendelkeznek, de aminek a kibontakoztatásához segítségre van szükség, különösen a szociális és az emocionális szükségletek terén. A tehetségfejlesztés pedig a gazdagítás és gyorsítás eszköztárával átlagos osztálytermi körülmények között is komolyan elősegíthető.

Természetesen nem kell azt gondolnunk, hogy ez a két felfogás a mindennapi életben élesen elkülönül, sokszor egymás mellett léteznek, átfedésben vannak egymással.

ÉRTÉKRENDEK

Érdekes kérdés volt a kutatáson belül a tehetséggondozó programok mögötti értékrendek feltérképezése. Örülhetünk annak, hogy egyre erősödő tendencia a méltányosság érvé-

nyesülése. A feltérképezett tehetséggondozó programok közel egyharmada fontosnak tartja, hogy elérhető legyen a helyi hátrányos helyzetű gyermekek számára is. Emellett trendszerűen kirajzolódott az az igény is, hogy a jövő potenciális vezetőinek tekintett tehetségeseknek **etikus, humánus és demokratikus értékeket kifejllesztő tehetséggondozó programokra** is szükségük van.

FEJLESZTÉS

A legtöbb országban – bármelyik kontinensről legyen is szó – hasonlóak a kihívások és a tehetségfejlesztő módszerek: a közoktatásban megjelenő gazdagításnak és gyorsításnak különféle formái (a korai iskolakezdéstől az iskolán belüli korosztályoktól független nívócsoportok kialakításáig) ma is a legelterjedtebben alkalmazott tehetségfejlesztő gyakorlatok. A nehézségek között első helyen mindenütt a tanárok megfelelő képzettségének hiánya, illetve a források szűkösége áll.

Külön figyelmet érdemelnek a kollégák által megfogalmazott ajánlások. Iskolai szinten két dolgot tartanak a legfontosabbnak: egyrészt a tantestületi közmegegyezést arról, hogy kit nevezünk tehetségesnek, másrészt azt, hogy a tehetséggondozással kapcsolatban **egy iskolának hosszútávon kell gondolkodnia, biztosítania kell a folyamatosságot**; ezt követi a tehetségeseknek a nyílt ünneplése, elismerése, illetve a tantervi differenciálás fontossága.

Osztálytermi szinten a megfelelően alkalmazott gyorsítás, gazdagítás mellett a legfontosabb, hogy **a gyerekek a tanórákon a való életből vett problémákat oldjanak meg**. Érdemes hangsúlyozni az egyes tantárgyakhoz kötött speciális kihívásokat is; és bár az utolsó helyre került a listán, de nem elhanyagolható szempont, hogy a tanórákat úgy kell megtervezni, hogy minden gyereknek lehetősége legyen valamiben kitűnni.

ÖSSZEFOGÁS

Természetesen a Freeman-csapat is megfogalmazta a kutatásból adódó konzekvenciákat és az azokból következő záró ajánlásait. Ezek közül az egyik különösen időszerű: a kutatók szerint a tehetséggondozás terén ma már komolyabb siker csak a tehetséggondozás különböző szereplőinek (az iskoláktól a nagyvállalatokig) összefogásával illetve a helyi, országos és nemzetközi viszonylatban kialakított együttműködési rendszeren keresztül érhető el.

A pulyka is madár...

*A magyar tehetség gondozás éppoly elismert és nagy kincse Európának, mint a Kodály-módszer! – von párhuzamot a szívének legkedvesebb területtel **Ember Csaba**, a miniszterelnök tanácsadó szervezeteként alakult Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum tagja, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnöke, a Nemzeti Kulturális Alap Előadó-művészet Kollégiumának tagja.*

Csűrös Csilla

– Hazánk uniós elnöksége idején sikerült megismertetnünk az Unióval a magyar tehetség gondozásnak a kisgyermekkorától építkező modelljét – mondja. – Ennek elismerése, hogy az életművét e kérdéskörnek is szentelő Csermely Péter professzort tavaly az Európai Tehetségsegítő Tanács elnökévé választották. Az ő hasonlatára szívesen hivatkozom: „A madarak közül a sas kiválóan repül, a rigó gyönyörűen énekel, a pulykának meg sok húsa van. Az oktatásnak a sas túl gyors, a rigó túl zajos, a pulyka meg egyszerűen nem fér be az iskolapadba. Az oktatásnak tyúkok kellene. Igaz, hogy csak repdesnek, a hangjuk alig okoz örömet, és húruk sem olyan sok, de legalább egyformák és egyszerűen kezelhetők. Az oktatásnak nyitottnak kell lennie az egyénre szabott programokra ahhoz, hogy elviselje, sőt segítse a sasokat, a rigókat és a pulykákat is.”

Az Országgyűlés 2008-ban – a tehetséges fiatalok lehetőségeinek feltérképezése után – ennek szellemében döntött a Nemzeti Tehetség Program életre hívásáról, 20 évre szóló célrendszert megfogalmazva. Alapcéljai: a tehetség azonosítása; segítése a kibontakozásban; hasznosítása a társadalom érdekében.

– A tehetség útját a kisgyermekkor-tól a felnőttkorig figyelni, támogatni kell! Mi valósult meg mindebből időarányosan?

– Ezt szolgálja a Nemzeti Tehetség Program számos eleme, a Hoffmann Rózsa államtitkár asszony vezette Fórum pályázati javaslatainak megvalósítása, új formák bevezetése, például Tehetséghidak Programja, és elkészültek már – a fő cél figyelembevételével – az adott prioritásokra épülő cselekvési programok is. A Fórum tagjai tanácskozási joggal a határon túli pedagógusok is, mert célunk a Kárpát-medence összmagyar-ságának tehetség gondozása. Elvi, de nagyon fontos lépés, hogy a nemzeti köz-

nevelésről szóló törvényben szerepel a tehetséges gyermek fogalma.

Hazánkban jelenleg több mint 900 tehetségpont működik, tehát a hálózattá szerveződés időszakát éljük. A minőségfejlesztés mellett így megvalósulhat a tapasztalat-, módszer- és információcsere, vagyis a tehetség felfedezésének pillanatában a pedagógus máris konzultálhat kollégáival a világháló segítségével. Jőmagam így tudtam például egy, a zeneiskolánktól 40 km-re élő tehetséges gyermek számára megtalálni a hozzá legközelebbi fagott-tanárt. A Magyar Génius Portálon (<http://geniuszportal.hu>) tájékozódhatnak a pedagógusok, akiknek már a kérdéssor elolvasása, megválaszolása is nagy segítség lehet, és itt regisztrálhatnak tehetségpontként az iskolák. Elkészült az ugyancsak nagy előrelépést jelentő tehetségtérkép, mely természetesen folyamatosan bővül, és már húsznál is több megyei és határon túli tehetségsegítő tanács működik, s tagozódik a Csermely Péter vezette, az egész nemzet összefogásában érdekelt Nemzeti Tehetségsegítő Tanácsba. Ezekhez nemcsak civilek, hanem vállalkozások is csatlakozhatnak, hiszen a társadalom számára legalább olyan fontos egy jó esztendő, mint egy híres magyar zongoraművész sikeressége.

– A gyermek tehetségének kibontakoztatásához tehetséges tanár is szükségeltetik...

– Nyilvánvaló, hogy a segítőtől nagyon sok függ, de tehetséges pedagógusaink vannak szép számmal, hál' Istennek! Ám kétségtelen, velük is törődni, őket is segíteni, motiválni kell, erre szolgál a mentortanárképzés, a tanácsadás és a segítő szándékú külső ellenőrzés. Az anyagi megbecsülés ugyancsak nagyon fontos, bár amikor a gyermek szemébe nézek, nem a pénz jut eszembe az ő megfelelő testi-lelki-szellemi fejlődése, fejlesztése érdekében végzett teendőkhöz. A miénk nem munka, hanem

élethivatás – miközben nyilvánvaló, hogy valamiből nekünk is meg kell élni!

– A sakkzeniként számon tartott Polgár-lányok édesapja nyilatkozta: az ő döntésén múlt, hogy gyermekei nem más területen bontakoztatták ki átlagon felüli képességeiket. Egy másik állítás szerint a tehetséget csak hagyni kell kibontakozni!

– A sokirányú tehetségnek van egy általánosan jó képességrendszere, amely néhány területen képes kiemelkedőt produkálni. Szerencse kérdése is, illetve sok függ a segítőtől és az egyén családjától, hogy melyik fejlődik ki a maga teljességében. Annyi bizonyos, akarata, belső motivációja ellenére egyetlen tehetséget sem lehet kibontakoztatni! Csak ezután következik az, amit úgy összegezhettek: 50% tehetség, 49% szorgalom és 1% képzés – ez viszont folyamatos. Hangsúlyozom, hogy az ingergazdag környezet, az önállóságra nevelés már kisgyermekkorban nagyon fontos!

– A művészképzésnek, a művészeti tehetség felismerésének vannak-e sajátosságai?

– Szakterületemen maradva: az állami zeneiskolai hálózat erre a minta, hiszen ez a jól működő, minden tehetségnek lehetőséget kínálni tudó, tehetségfelismerő, -fejlesztő és -továbbképző rendszer már bizonyított. E hálózat összekapcsolása a többi tehetségsegítő területtel lehet a jövő útja további művészeti ágak számára is.

A jelen jó példája pedig az Országos Sportágválasztó, illetve a Nagy Hangszerválasztó rendezvény, amely a tehetségek felbukkanásának kiváló terepe. Itt találkozhatnak a zene és a sportok, az egészséges életmód iránt érdeklődők. Célunk, hogy a Nemzeti Tehetség Program mindenkiről és mindenkinek szóljon, az óvodától a felsőoktatásig, az iskolai és az iskolán kívüli tevékenységekre egyformán figyelve.

Útlevel a tehetséghez

*Sok haszna van, ha valaki a „terepről” érkezik a hivatal élére. Így van ezzel **Kaposi József**, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet főigazgatója is, aki máig jól emlékszik a szakközépiskolai történelemtanári munkája során szervezett színjátszókörre, mely nemcsak a drámatagozatos gimnáziumokkal vette föl eredményességben a versenyt, hanem több színészi tehetséget is útjára indított.*

Csűrös Csilla

– Észrevenni és pályára állítani a tehetséges gyereket legalább olyan nehéz, mint aztán azon a pályán megtartani akkor is, amikor a gyermek még nem is érzékeli tehetségét – állítja, példaként említve, hogy az iskola kapujából hányszor kellett visszatérítenie a színjátszókörbe a haverokkal inkább szórakozni induló, mára ismert színésszé vált ifjút. Sajnos, az elmúlt húsz évben inkább nyílt, mintsem zárult az olló, nőtt a különbség az egyes iskolák eredményei között, így az egyikből több nyelven beszélő európai polgárok kerültek ki, míg másokból még magyarul is alig beszélő, a társadalom periferiájára sodródó fiatalok. Bizony, nem mindig ott vannak a legjobb tanárok, ahol a legnagyobb szükség lenne rájuk. Ezért sem lehetett tovább várni a köznevelés átalakításával, még akkor sem, ha nem sikerült minden részletet finoman kimunkálni, összeilleszteni, ha sok még a nehézség, fogytán a pedagógusok lelkesedése, és kevés a pénz is.

– Elégedettek lehetünk azzal, ahogyan a tehetségeinkkel bánunk?

– Két vélekedést szoktak megfogalmazni ez ügyben: az egyik szerint Magyarország a tehetségek hazája, míg a másik szerint hajlamosak vagyunk a tehetségek elherdálására. Mindkettőben van igazság. Jelenleg vegyes a kép. Lezárulóban van a 2008-ban egységesített elvek alapján meghirdetett Nemzeti Tehetség Program második szakasza, melynek során tavaly közoktatási és felsőoktatási pályázatokra összesen 700 millió Ft-ot fordítottunk, 335 000 diák, 13 000 tanár és közreműködő részesült kisebb-nagyobb támogatásban. Az is igaz viszont, hogy a beérkezett 2500 pályázat kétharmadát el kellett utasítanunk, mindössze 827 nyert százezres-millió nagyságrendű összeget, nagyobbrészt művészeti és sportversenyek, illetve tanulmányi és tehetséggondozó versenyek megrendezésére. Az idei évre sokkal jobb híreim vannak. 2013-ban a tavalyi összeg bő háromszorosa, 2,4 milliárd Ft áll rendelkezésünkre, ami azt jelenti, hogy majd minden, arra érdemes pályázó nyertes lehet, nemcsak Magyarországon, hanem a határon túli nemzetrészek esetében is. Amire eddig nem volt példa: idén 200 millió forintot fordítunk a tehetségeket segítő tanárok támogatására, megbecsülésére! Idei pályázatainkkal igyekszünk kiemelten segíteni a hátrányos helyzetű térségek, társadalmi csoportok helyzetén, mondjam úgy, pozitív diszkriminációban részesítjük a honi kisiskolákat, a romákat, a határon túli magyar nyelvű tanintézményeket, miközben odafigyelünk az átlagos vagy jobb helyzetűekre is. A felismert tehetség ráadásul bizonyítottan jótékonyan hat a többi diákra is.

– Milyen szakmai segítséget kaphat a pedagógus a tehetséggondozásban – a remélhető anyagi ösztönzés, megbecsülés mellett?

– A rejtőzködő tehetség felkutatásában a pedagógus a kulcsszereplő, ebben viszont őt – akárcsak napi, általános szakmai munkájában – tanácsokkal, konzultációval erősíteni kell. A most kiépülő szaktanácsadói rendszer folyamatosan segít, támogat és ennek révén közvetve bekapcsolódik a pedagógusok minősítési folyamatába. Ahogyan minden munka, úgy ez is igényli a folyamatos támogatást, a külső szakmai segítséget, ehhez kell a szaktanácsadó. Tervezzük, hogy a célzott pályázatokhoz külön tanácsadót szervezünk. Húsz év mulasztásait nem lehet egyszerre felszámolni, de meggyőződésem, hogy az irány jó!

– Úgynevezett „tehetségútlevelet” indítottak útjára 2012-ben. Beváltotta a hozzá fűzött reményeket?

– Ezt majd csak 3-5 év múlva tudom megmondani, de biztos vagyok benne, hogy úttörő jelentőségű vállalkozás a tehetség elkallódásának megakadályozására.

A már működő tehetségútlevelé lényege, hogy az OKTV döntősök adatait eljuttatjuk a felsőoktatás szereplőinek, hogy intézményesítetten figyeljék a fiatalokat, szervezzék be őket tudományos diákköri munkára. Ez már nagy szó! Az Arany János Tehetséggondozó Program végzős diákjai számára is megteremtjük ezt a lehetőséget. A felsőoktatás teljességgel partner ebben. Még jelentősebb lépés, hogy a fehér foltok feltérképezésére, az esetlegességek kiszűrésére ún. tehetségkatasztert akarunk létrehozni. Egy olyan adatbázist, mely nemcsak az OKTV-k, hanem minden tanulmányi verseny eredményét tartalmazza és összegzi, mind a felkészítő tanárok, mind a versenyző diákok szempontjából. Most kezdtük a munkát, de néhány év alatt ezen adatbázis a már létező bázisokkal kiegészülve olyan rendszert alkothat, amely alapján komoly ismereteink lehetnek arról, ki szerepel gyakran, vagy esetleg hol sikkad el egy-egy tehetség.

– Az Európai Unió segítségével, támogatására számíthatunk-e a tehetséggondozásban?

– Örömteli, hogy az Unió is elismeri Magyarország ezirányú tevékenységét. Olyannyira, hogy az Európai Tehetségnap a mi Bartók Bélánk március 25-i születésnapjára került. Hazánk megítélését illetően ez mindenképpen reménykeltő hír!

Pályázatok a Nemzeti Tehetség Program keretében

A 2011-2012. évi Nemzeti Tehetség Program által kiírt pályázatok keretében az elmúlt időszakban közel négyszer akkora, összességében 2,4 milliárd forintnyi támogatás érhető el a hazai és a határon túli tehetséges fiatalok, illetve mentoraik számára, valamint tehetségsegítő tanácsok és rendezvények támogatására, mint azt megelőzően.

Összeállította: Indri Dániel

A kormány és az illetékes szaktárca az ügy fontosságát szem előtt tartva 2012 decemberében közel 1 milliárd (903 945 000) Ft pályázati keretösszegben 30 pályázati felhívást hirdetett meg. A kiírt pályázatok anyagilag segítik a köznevelési és a felsőoktatási intézményekben folyó tehetséggondozást, ezenkívül támogatást nyújtanak a Tehetségsegítő Tanácsokban és a határon túli tehetséggondozó műhelyekben folyó munkához is. A pályázatok révén többek között állami hozzájárulásban részesülnek az országosan meghirdetésre kerülő, a hazai alap- és középfokú oktatás és a szakképzés területén megrendezendő tehetséggondozó, tanulmányi, művészeti és sportversenyek (248 millió forintos keretösszegben). A köznevelésben a természettudományos, matematikai és műszaki kompetenciák elmélyítését segítő tehetségfejlesztő programokra 30 millió Ft-os keretösszeg áll rendelkezésre.

1. Pályázat a 2012-2013. tanévben megrendezendő sportversenyek támogatására

A sportversenyek remek alkalmat teremtenek arra, hogy a résztvevők eredményei összehasonlíthatóak legyenek, motiválva ezzel a diákokat. A pályázat egyik fő célja a köznevelésben tanuló, egyéni vagy csapatsportban kiemelkedő tehetségek támogatása országos és felmenő rendszerű versenyeken keresztül. Ennek egyik módja a köznevelési intézményekben működő diáksportkörök versenyszervezésének támogatása, illetve a sportversenyek helyi, területi, regionális és országos fordulói szervezésének segítése. Kiemelten fontos az egyenlő hozzáférés biztosítása a diákok sportversenyen történő részvételének támogatása mellett.

A pályázatok támogatására 40 millió Ft áll rendelkezésre.

2. Pályázat a 2012-2013. tanévben megrendezendő művészeti versenyek támogatására

A köznevelésben tanuló, a művészetek területén tehetséges diákok számára alapvető prioritás, hogy megmutathassák művészetük eredményét, illetve művészeti teljesítményüket. A versenyek erre, valamint a tehetségazonosításra egyaránt lehetőséget biztosítanak. Mindemellett a tehetséges fiatalok a versenyek során a művészeti ágak szakértőitől kaphatnak visszajelzést és tanácsot munkájuk további folytatására.

A pályázat célja a tehetséges fiatalok számára szervezett alkotóművészeti, illetve előadó-művészeti versenyek szervezésének, illetve a tehetséges diákok és diákcsoportok művészeti versenyeken való részvételének támogatása. Erre helyi, területi, regionális és országos szinten van lehetőség, azonban a pályázat a nemzetközi művészeti versenyen való részvételt is támogatja.

A pályázatok támogatására 40 millió Ft áll rendelkezésre.

3. Pályázat a határon túli hallgatók és oktatók XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencián történő részvételének, a határon túli tudományos diákköri tevékenységnek, továbbá az azt elősegítő együttműködéseknek a támogatására

A pályázat célja a határon túli hallgatók és oktatók XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencián történő részvételének támogatása, továbbá a tudományos diákköri tevékenység határon túli szervezése és népszerűsítése, amellyel elérhető, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a fiatalok a tudományos diákköri munkában. További cél a hallgatók és oktatók számára hazai és határon túli együttműködések szervezése, közös programok lebonyolítása.

A pályázatok támogatására 40 millió Ft áll rendelkezésre.

4. Pályázat a hátrányos helyzetű térségekben és településeken élő tehetséges fiatalok tehetségsegítő szolgáltatásokhoz való hozzáférését és a tehetséggondozás területi elosztásának kiegyensúlyozását célzó programok támogatására

A támogatás a hátrányos helyzetű térségekben élő tehetséges fiatalok esélyegyenlőségének segítését célozza meg tehetségfejlesztő programokkal, mivel a tehetségsegítés az esélyek javításának, a társadalmi különbségek kiegyenlítésének egyik fontos eszköze lehet.

A pályázat főbb céljai a hátrányos helyzetű térségekben, illetve településeken a tehetségsegítésszakmai feltételeinek erősítése szervezeti formák kialakításával és bővítésével, a tehetséggondozást megvalósító programok támogatásával. Ezen felül támogatás nyújtása a tehetséggondozásban részt vevő segítők, szakemberek szakmai kompetenciáinak gazdagítása érdekében, illetve olyan rendezvények szervezése és lebonyolítása, amelyek segítik a felfedezett tehetségek és segítők bemutatkozását, ezáltal is biztosítva, hogy mások számára is követhető mintát adhassanak.

A pályázatok támogatására 10 millió Ft áll rendelkezésre.

A program szakmai megvalósításáért az Oktató- és Fejlesztő Intézetben belül működő Nemzeti Tehetségfejlesztési Központ a felelős. A Nemzeti Tehetség Program célja, hogy minél többen kapcsolódjanak be, a pályázati pénzek minél több helyre, a legtehetségesebbek, illetve a rászorultabbak számára álljon rendelkezésre. A Programot többek között az éves személyi jövedelemadó bevallásánál felajánlható 1%-ból is finanszírozzák, amellyel így egy nemes cél szolgálatába állíthatjuk felajánlott pénzüket.

5. Pályázat a köznevelésben tanulók természettudományos, matematikai és műszaki kompetenciáinak elmélyítését segítő tehetség gondozó programok támogatására

A köznevelésben tanuló diákok természettudományos és műszaki ismereteinek mélyítése, a tehetséges diákok ezen kompetenciáinak fejlesztése a tudás alapú gazdaság megteremtésében kulcsfontosságú. A rendkívüli gyorsaságú technikai és műszaki fejlődés miatt minden fiatal számára biztosítani kell a korszerű ismereteket, ugyanakkor az is rendkívül lényeges, hogy azon diákok, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek ezen a téren, lehetőséget kapjanak ismereteik bővítésére. Ennek köszönhetően olyan tudásra tehetnek szert, amely motiválja őket arra, hogy a jövőben is ezen tudományterületeken tanuljanak tovább és helyezkedjenek el. A felsőoktatási intézmények felvételi adatai igazolják, hogy a természettudományos tárgyak iránt csökken a fiatalok érdeklődése, így kiváltképp fontos a tehetségek megtartása és továbbtanulásuk ösztönzése. A pályázat keretében kitűzött cél legalább 60 órás tehetség gondozó programok kidolgozása és megva-

lósítása, amelyek segítik a természettudományos, matematikai és műszaki kompetenciák elmélyítését, elsődlegesen a műszaki-természettudományos logikájú, gyakorlati tapasztalatokra építő gondolkodás és problémamegoldás fejlesztése révén. A programok szervezéséhez támogatás nyerhető a személyi feltételek biztosítására, valamint a természettudományos kísérletek bemutatását lehetővé tevő eszközbeszerzésre, illetve a tehetségek bemutatkozását szolgáló rendezvények megszervezésére tehetség gondozó műhelyekkel, természettudományos kutatóhelyekkel és felsőoktatási intézményekkel együttműködve. További forrás igényelhető tehetség gondozási témában felkészült szakemberek megbízására, amely hozzájárul a tehetségazonosító és tehetség gondozó munka szakmai színvonalának továbbfejlesztéséhez.

A pályázatok támogatására 30 millió Ft áll rendelkezésre.

Ezen felhívások pályázati határideje már lejárt. Jelenleg a pályázatok értékelése zajlik. Az újabb pályázati felhívásokról bővebben a <http://www.ofi.hu/nemzeti-tehetseg-program/kiirasok/aktualis> oldalon találnak részleteket az érdeklődők.

Ajánlja fel Ön is adója 1%-át a tehetséges gyermekeknek!

Amennyiben fontosnak tartja a tehetségek támogatását, kérjük, ajánlja fel adója második 1%-át, támogatva ezzel a tehetséges gyermekeket!

Technikai szám: 1823

Tudta, hogy a személyi jövedelemadó éves bevallásának benyújtásakor adója 2%-áról is rendelkezhet? Az első 1%-ot felajánlhatja valamely civil szervezet javára, a második 1%-ot pedig egy egyház vagy a **Nemzeti Tehetség Program** céljaira.

Amennyiben nem kíván egyház javára rendelkezni, de fontosnak tartja a tehetségek támogatását, kérjük, ajánlja fel adója második 1%-át a **Nemzeti Tehetség Program** javára, hogy ezzel is segítsük a tehetséges gyermekeket!

Hívja fel ismerősei, kollégái figyelmét is erre a lehetőségre, mert rajtunk múlik, hogy minél több ifjú tehetség támogatására nyíljon mód a következő tanévben!

2012-ben az adózók rendelkezése alapján több mint 1,3 milliárd Ft gyűlt össze a **Nemzeti Tehetség Program** céljaira. Ebből az összegből egyebek között általános- és középiskolák, felsőoktatási intézmények, kollégiumok és civil szervezetek nyernek el pályázati támogatást tehetség gondozó programjaik, szakkörök, versenyek, táborok megvalósítására a 2013/2014-es tanévben.

2014-ben is számítanak ránk a tehetséges fiatalok! Rendelkezzen a jövő generáció javára!

A „Magyarország jó tanulója – jó sportolója” pályázat eddigi tapasztalatai

Minden év elején lehet pályázni a „Magyarország jó tanulója – jó sportolója” címre, ez idén sem volt másként.

A részletekről Sarinay Zoltánt, az Emberi Erőforrások Minisztériumának referensét kérdeztük.

Indri Dániel

– Mi a pályázat célja?

– A „Magyarország jó tanulója – jó sportolója” pályázat keretében a Minisztérium a kiemelkedő sport- és tanulmányi eredményeket kívánja elismerni. A kitüntetett diákok oklevelet vehetnek át az oktatásért felelős minisztertől, melyet egy állófogadás követ. További cél az utánpótlás-nevelés célkitűzéseinek segítése, az eredményes tanulásra és magasabb szintű sportolásra való ösztönzés és a legkiválóbbak méltó elismerése.

– Milyen kritériumoknak kell megfelelniük a pályázóknak?

– A diákok külön korcsoportokban nevezhetnek. A köznevelési rendszerben tanulók részére négy korcsoportot különböztetünk meg, az 1992-ben születettektől kezdve a 2000-ben születettekig. A felsőoktatási intézmények hallgatói részére is nyitott a lehetőség, itt kritérium az aktív hallgatói viszony az adott tanévre. A mostani díjazottaknak továbbá 2011. szeptember 1. és 2012. augusztus 31-e közötti versenyeredményt kell felmutatniuk, melyet a Magyar Olimpiai Bizottság által regisztrált sportági szakszövetségek vagy a fogyatékosok országos sportszövetségei által képviselt sportágak szakszövetségei igazolnak.

– Milyen átlagot kell elérni?

– Aköznevelésben tanulóknál az 1992 és 1996 között születetteknek legalább 4,7-es, az 1997 és 2000 között születetteknek legalább 4,8-as átlaggal, míg a felsőoktatásban tanulóknak legalább 4,00-es átlaggal kell rendelkezniük.

– Kik bírálják el a beérkezett pályázatokat?

– A beérkezett pályázatokat egy független sportszakemberekből álló Értékelő Bizottság bírálja el. A Bizottságba az EMMI felkérésére a Magyar Olimpiai Bizottság, a Magyar Diáksport Szövetség, a Magyar Egyetemi-Főiskolai Sportszövetség és a Magyar Testnevelő Tanárok Országos Egyesülete delegál tagokat. A jelentkezők a sporteredmény és az elért tanulmányi eredmény alapján egy előre megállapított táblázat szerint pontszámokat kapnak. A benyújtott eredmények alapján megállapított pontszámok függvényében általában 90-100 diák vehet át oklevelet. A pályázaton egy hazai és egy nemzetközi versenyeredményt tüntethetnek fel.

– A pályázati határidő január végén lejárt. Milyen információk vannak az idei jelentkezőkről? Hogyan teszik közzé a felhívást?

– Az eddigi évek tapasztalatai alapján több százan jelentkeznek a pályázatra, és úgy néz ki, ez idén sem alakult másképp. A felhívás a www.kormany.hu, illetve a www.oktatas.hu oldalakon, illetve a sportszakmai szervezetek honlapjain érhető el. Mivel a pályázatnak nagy hagyománya van – több évtizedes múltra tekint vissza –, így az iskolák, a pedagógusok és a diákok tisztában vannak a pályázati lehetőséggel. Az ünnepélyes díjátadásra áprilisban kerül sor.

– Van pályakövetés? Figyelemmel kísérik a kitüntetett diákok útját?

– Kifejezett pályakövetés nincs, arra sem kapacitásunk, sem felhatalmazásunk nincs, azonban a diák elért eredményei között jól mutat a Magyarország jó tanulója – jó sportolója cím.

– Történt bármilyen említésre méltó eset a pályázat történetében? Netán tudnak olyan díjazottról, aki később nagyobb sikereket is elért a sporttörténelemben?

– Nagyon sok Európa- és világbajnokságon szereplő tanuló jelentkezik, de bíráltunk már el olyan pályázatot is, ahol egy szervátültetésen átesett diák ért el sikereket a sportban és tanulmányaiiban, kiérdemelve ezzel a miniszteri elismerést.

– Meltányolják valahogy a diákokat felkészítő pedagógusok munkáját? Általában inkább a pedagógusok vagy maguk a diákok jelentkeznek?

– A pedagógusok szerepét azért nem tudjuk elismerni, mert a tanulóknak nem csak egy-egy tantárgyból, hanem egyenesen kell jól teljesítenie, így azt nem lehet egyetlen pedagógus munkájával mérni. Ellenben az iskola nevét fel kell tüntetni, és az a díjátadó ünnepségen is elhangzik. A sportteljesítmény esetében pedig bizonyos esetekben nem is az iskola, hanem külön egyesület készíti fel a gyermeket a versenyekre.

Tükörvizen, napfelkeltében

Napi két edzés, versenyek, országos és nemzetközi díjak, sikeres OKTV, kitűnő érettségi bizonyítvány. Csontos Csaba Péter azon kevesek közé tartozik, akik mindezt 18 éves korukra elérték, nem véletlen tehát, hogy 2012-ben kiérdemelte a Magyarország jó tanulója – jó sportolója díjat. Az eddigi életútja jó példa arra is, hogy a kiemelkedő tanulmányi eredmények és az élsport olyan tevékenységek, amelyek segítik egymást, jobb eredményekre ösztönöznek a másik területen is. A nagy reménységű kajakos és leendő geográfus megosztotta tapasztalatait lapunk olvasóival is.

Szunyogh Gábor

– Mikor és miért kezdte el sportolni?

– Ötéves koromban kezdtem el úszni, némi szülői nyomásra, amelynek egyáltalán nem a versenyzés volt a célja, mint ahogy kezdetben a kajakozásnak sem. Miután kezdtem megenni a faltól falig tempózást, és egyszer hazafelé menet a HÉV-ről megláttam a Dunán evező kajakosokat, megkérdeztem édesanyámtól, hogy ugye ezek a hajók nem borulnak fel. Miután a teljesen megnyugtató (és persze nem kevésbé rábeszélő) „á, dehogyl!” válasz elhangzott, tudtam, hogy ez lesz az új sportom.

Az UTE vízi telepén, a Tímár utcában *Pruzsina István* volt az edzőm, ő adta a kezembe a lapátot, szinte mindent neki köszönhetek. 2005 óta a Honvédban kajakozom. Itt a Duna-parton egymást érik az egyesületek. Ugyan először valóban csak egyfajta hobbiként gondoltam a kajakra, annyira megtetszett, hogy végül én kértem anyukámat, hadd járjak le még többet edzésre. Heti hat alkalommal mentem edzeni, így ez az életritmus hamar napi rutinná vált, egyáltalán nem éreztem kényszernek.

– Hogyan tudta a sportot összeegyeztetni az iskolával?

– A Kerék utcai általános iskolába jártam, hetedikétől pedig az Óbudai Gimnáziumban tanultam tovább. Mindkét sulit a közelben van, ez fontos szempont volt az iskolaválasztásnál. Általánosban a napi egy óra edzés teljesen belefért a napirendembe, hiszen haza tudtam járni ebédelni, így a menzát és a napközit is „megúsztam”. Az első két-három év a tanulás időszaka volt a kajakozásban, azután jött a versenyzés. A gimnázium nagy ugrás volt, hiszen megnőttek az elvárások, többet kellett tanulni, ráadásul idővel napi két edzésem lett.

Itt már nagyon oda kellett figyelnem a tanulásra, pontosabban arra, hogy annyi idő alatt kell mindent megtanulnom, amennyi egy nap arra jut. Sokkal jobban figyeltem az órán. Otthon (általában két óra alatt) valóban meg tudtam csinálni a leckémet, fel tudtam készülni a dolgozatokra. Kiemelném, hogy az igazgató úr, *Gabai János* és az osztályfőnököm, *Füzes Ottóné*, és valamennyi szaktanárom rengeteget segítettek, miután látták, mennyire fontos nekem a kajakozás: haladékat adtak a témazáróban, ha az éppen egy verseny idejére esett, külön foglalkoztak velem, de én is törekedtem arra, hogy mindig mindent idejében elvégezzek. Voltak nehéz időszakok, és az is felmerült, hogy esetleg magántanulóként folytassam a gimnáziumot. Végül mindent el tudtam végezni.

– Az osztálytársaiddal milyen volt a kapcsolatod?

– Talán jó értelemben tartottak különnek, sőt úgy éreztem, hogy felnéztek rám, különösen, amikor reggel vizes hajjal jöttem a suliba egy úszóedzés után. Lehet, hogy a bulikból kimaradtam, de igazán nem is sajnáltam. Az iskolai életben így is részt vettem, ráadásul a sport révén egy másik közösségnek is a tagja lehettem. Általánosban és a gimnáziumban is részt vettem egyesületi szinten, de később általában abbahagyták, nem voltak komolyabb ambícióik. Az egyetlenek pedig egyáltalán nem találkoztam még olyan hallgatóval, aki annyira komolyan venné a sportot, mint én.

– Lássuk az eredményeket!

– Eleinte ugyan még nem gondoltam komolyan a versenyzést, de rögtön az első évben országos tizedik lettem, aztán nyol-

cadik. A harmadik évben pedig már tudatosabban készülve a Magyar Bajnokságon megszereztem a bronzérmem, és ezután is az élmezőnyben végeztem. Előnyt jelentett, hogy időben kezdtem el a kajakozást, itt ugyanis – az autókkal ellentétben – hasznos a minél több megtett kilométer...

16 éves koromban hunyt el édesapám, akinek nagyon sokat köszönhetek, ő mindenben támogató volt, a halálát nem tudtam feldolgozni, a versenyzésben is visszaestem. A következő évben azonban párosban sikerült megnyernünk az Országos Bajnokságot 1000 méteren, ez olimpiai szám, és a Jó tanuló – jó sportoló díjnál is számított.

Még talán ennél is fontosabb, hogy *Solti Lászlóval* sikerült kvalifikálnunk magunkat az Európai Olimpiai Reménységek Viadalára, arra a nemzetközi versenyre, amely igazi megmérettetést jelentett a számunkra. Ezt négyesben megnyertük, párosban pedig negyedik lettünk. A 2011-es volt eddig talán a legsikeresebb év, megnyertük a maraton országos bajnokságot, és kijutottunk a brandenburgi világbajnokságra, ahol harmadikok lettünk, emellett részt vettünk a szingapúri maraton vb-n, ahol sajnos nem volt szerencsénk, mert eltört a hajónk kormányja.

– Milyen érzés volt ilyen fiatalon ennyi helyre eljutni?

– Fantasztikus, ezekre a helyekre egyébként valószínűleg nem juthattam volna el. Szingapúrban például gyakorlatilag ott evezünk a város közepén! Maradt idő a városnézésre is, nekem pedig, aki a földrajzért mindig is rajongtam, külön örömet szerzett a világbajlás.

– Nem véletlen, hogy jelenleg az ELTE TTK földrajz szakára jár.

– Igen, szerencsére sikeres volt a felvételem, sokat köszönhetek *Nagy Mónikának*, a gimnáziumi földrajztanáromnak, aki az OKTV-n is indított, itt a 11. helyet értem el. Fontosnak tartottam, hogy legyen „polgári” foglalkozásom is, a kajak-kenu ugyanis nem olyan sport, mint a labdarúgás, ahol sok pénzt lehet keresni, itt talán csak a legmagasabb szinten rentábilis a versenyzés. Felőtként is minden évben meg kell majd harcolni azért, hogy bekerüljünk a világbajnoki és az olimpiai keretbe, és ott sem túl nagy a támogatás. Emellett bármikor közbejöhet egy sérülés, ami kettétörheti a sportkarriert, fontos tehát, hogy legyen diplomám, hogy több lábon álljak. Geográfusként lehetek többek között településfejlesztő, geo-informatikus, regionális elemző – remélem, hogy el tudok majd helyezkedni. ►►

Tehetséggondozás

– Mit jelentett neked a Jó tanuló – jó sportoló díj?

– Megerősített abban, hogy jó úton haladok, hogy a *sport és a tanulás igenis megférnek egymás mellett*, sőt, egyik a másikra kifejezetten jó hatással van. Itt mondanám el, hogy mindehhez jó példák is kelljenek: a nővérem és az unokanővérem szintén kitűnő tanulók, a szüleim is mintául szolgáltak, arról nem is beszélve, mennyi segítséget adtak: anyukám rendszeresen hajnalban velem együtt kelt fel, és elvitt az edzésre, hogy több időm maradjon aludni.

– Mi a következő nagy célkitűzés?

– Természetesen, mint élsportolónak az *olimpia*, igaz, ez még egyelőre csak cél és álom. Az olimpia évében, huszonhárom évesen már a legjobb kajakos korban leszek, de addig is jó eredményeket kell elérnem az U23-as kategóriában.

– Neked talán triviálisnak tűnik a kérdés, ám sokaknak nem az, ezért felteszem: miért fontos a sport?

– Hihetetlen tartást adott, megtanított a küzdelemre, a pontosságára, a fegyelemre, a kitartásra. A sportszerű hozzáállás ráadásul egy magasabb erkölcsiséggel is együttjár: az *ellenfelet legyőzni kell, és nem átgázolni rajta*. Tisztelnünk kell egymást. Nagyon jó kondíciót is adott, és szóba sem jött, hogy igyak vagy dohányozzak. A gondolkodásomomat is megváltoztatta. Ma sokan még érettségi előtt sem tudják, mihez kezdenek majd az életben, én azonban az állandó versenyzés miatt céltudatosabbá váltam, és megtanultam azt is, hogy amit akarok, el tudom érni.

A kajakról talán sokan gondolják azt, hogy monoton sport. Nekem sosem volt az, hiszen a víz közege, a természetközelség elképesztően felüdítő, nagy élmény Dunára szállni, kilépni a városból. Ráadásul nincs két ugyanolyan nap vagy edzés, mindig más az időjárás és a víz. A legjobban akkor szeretek kajakozni, amikor éppen kel fel a nap, tükörsima a víz, csönd van, én töröm meg a víztükröt a lapáttal: ennél nincs jobb érzés, olyan, mintha az ember repülne!

Sportolni szívvel-lélekkel

Deák Anna, a debreceni Tóth Árpád Gimnázium tanulója már ötéves korában elkezdett aerobikozni, a sport és a tanulás összehangolása sosem okozott neki problémát, sőt, mindkét területen remek eredményeket ért el: aerobikból csapatban világbajnok lett, a bizonyítványa pedig rendre kitűnő. A fiatal tehetség örömmel beszélt tapasztalatairól.

Szunyogh Gábor**– Miért ezt a sportot választottad, és mikor kezdted el?**

– Ötéves voltam, amikor anyukám beíratott aerobikozni. Eleven kislány voltam hatalmas mozgásigénnyel. Akkoriban még nem sok helyen foglalkoztak óvodás gyerekek edzésével, így a szüleim az első helyre beíratk, amit találtak. Jó választásnak tűnt, mert már 12 éve foglalkozom aerobikkal.

– Hogyan tudtad összehangolni a sportot a tanulással általános és középiskolában?

– Sosem jelentett nehézséget összehangolni az edzéseket a tanulással. Természetes, hogy az idő folyamán egyre nagyobb feladatot jelentett, de mint a legtöbb élsportolónak, nekem is sikerült jó teljesítményt elérni mind a két területen.

– Milyen eredményeket?

– 2003-ban volt a legelső országos versenyem, és azóta minden évben dobogós helyezéseket érek el országos szinten. Eddig két Európa Bajnokságon, három világbajnokságon és számos nemzetközi versenyen (Franciaország, Szlovákia, Ausztria, Bulgária, Olaszország) vettem részt. Ezekben a versenyeken mindig sikerült kvalifikálnunk magunkat a döntőbe, sőt, 2008-ban

csapatommal világbajnokok lettünk. Eddigi tanulmányaim során nemcsak félévkor, de év végén is mindig kitűnő bizonyítványt vehettem át, sőt, a jeles osztályzatom mellé még több tantárgyból dicséretet is kaptam.

– Mit jelent számodra a Jó tanuló – jó sportoló díj?

– Nagy megtiszteltetést. Nem csupán én, de a családom és ismerőseim is örülnek, hogy megkaptam ezt az elismerést. Sajnos az edzések, felkészülések miatt nem mindig tudtam személyesen átvenni az okleveleket.

– Hogyan folytatod a pályafutásodat?

– Nagy változás előtt áll az aerobik sport. Jelenleg egy sérülésből lábadozok, még nem tudom, mit hoz a jövő.

– Meg tudnád fogalmazni röviden, hogy mi a legfontosabb a sportban?

– Fontosnak tartom, hogy mindenki olyan sportot válasszon, amelyben tehetségesnek érzi magát, és szívesen űzi azt. Ha valaki szívvel-lélekkel sportol, akkor a mozgás többet fog jelenteni neki, mint pusztán az egészséges életmód része.

„Azt a gyereket lehet nevelni, akit szeretünk”

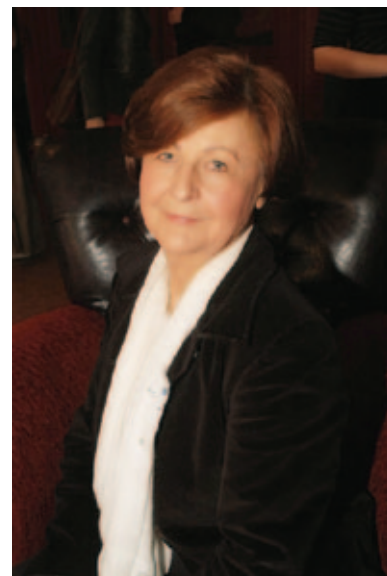
A korai szűrés és fejlesztőpedagógiai munka fontosságára hívta fel a figyelmet lapunknak adott interjújában Bagdy Emőke.

Az elismert klinikai szakpszichológus hangsúlyozta: ma minden hatodik gyermeknek van valamilyen rendellenessége, és egyre többen szorulnak közülük pszichológiai segítségre.

– Ami ilyenkor semmiképp sem nélkülözhető, az a gondoskodó, odafigyelő szeretet.

A jövő pedagógiája ugyan továbbra sem tudja pótolni a szülői mulasztásokat, de létezhet olyan intézmény, ahol a gyermek mindent megkap, ami jót tesz a személyiségfejlődésének.

Az én örök álmom egy ilyen iskola – emelte ki.

Csókás Adrienn

– Milyen tulajdonságok jellemzik ma az iskolát megkezdő hat-hétéves korosztályt?

– Az óvodából kikerülő gyermek optimális esetben már iskolaérett. Végigjárta a fejlődés olyan szakaszait, amelyekben személyisége „építkezett”, kialakult a rá jellemző kötődési minta, a dackorszakban kipróbálhatta saját, bontakozó önállóságát, hiszen az „Én” cselekvéses tapasztalati bizonyosság. „Az vagyok, amit magam meg tudok csinálni.” Végighaladt a nemi szerepeket kibontakoztató, játékos kezdeményezések korszakán is. A nemi azonosulás és a belső tilalmi rendszer is kialakult, de fő tevékenysége még a játék. A jobb agyféltekei, érzelmi agyi működési dominanciát elkezdti kiegyenlíteni a bal agyféltekére jellemző realitásközeli gondolkodás. Noha a konkrét valóság megismerésében még a gyermeki realizmus jellemzi, a személyeknek és dolgoknak az érzelmi jelentőség szabja meg az értékét, fontosságát, azonban viselkedése ekkorra már kontrolláltabbá válik. Bontakozik az időfogalma, érettebbé válik az idegrendszere, a konkrét, szemléletes, érzékletes gondolkodás uralmába belopózik a bal agyféltekés realitástudat, szétszórt és szökdécselő figyelme már egyre gyarapodó időtartamra leköthető, a hozzá intézett kérést el tudja ismételni, élvezzi a feladatokat, fel akarja kelteni a figyelmet az ügyességével, mentálisan befogadásra előkészített készenléti állapotra képes. Élvezi a mozgást, de tud hosszabb ideig, akár húsz percig is nyugodtan ülni, viselkedése kontrollálható, a felszólításra adekvátan reagál. Nem véletlen, hogy ebben a korban történik a beiskolázás. Korábban nem is lenne érdemes, amíg a jobb agyféltekei dominancia miatt döntően szimbolikus, analógiás gondolkodásra képes, amíg figyelme nem képes egy-egy feladatra vagy személyre leköthető, viselkedés-kontrollja pedig gyenge. Az iskola dolga, hogy játékos megismerésbe ágyazott mentális feladatok felé csábítsa el, és lehetővé tegye, hogy a megfelelő, siker öröme megszerettesse vele az iskolát, a tanulást.

– Milyen problémák jelentkezhetnek ebben a korban?

– A figyelemben, a koncentrációs képességben, a viselkedés kontrolljában és a társakhoz való viszonyban már ekkor lehetnek eltérések. Tudjuk, hogy az alkalmazkodás viselkedésmintái nagyon korán bevésoznak, ezért hat éves korra már megnyilvánulhat az összeférhetetlenség, a magatartás- és figyelemzavar, vagy akár az erőszakos viselkedésre vonatkozó készség is. Egy Kreps nevű kutató már 1982-ben leírta, hogy akinél már óvodáskorban megjelenik az agresszív viselkedés, az bejósolható valószerűséggel húsz éves korában is agresszív lesz. Fontos figyelni a hiperaktivitás jeleire is.

„Az iskola dolga, hogy játékos megismerésbe ágyazott mentális feladatok felé csábítsa el a gyermeket, és lehetővé tegye, hogy a megfelelő, siker öröme megszerettesse vele a tanulást.”

Nekünk pedagógusoknak különösen fontos a szabálytalan, nyugtalan viselkedésű és a hiperaktív, ADHD-s (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) gyermekek differenciálása. Az élénk, gyakorta tehetséges gyermeket jól meg tudjuk különböztetni a magatartás-zavaros, hiperaktív, ADHD-stől. Az egészségesen „túl aktív” gyermek a társak vagy tanító hatására megszünteti a helytelen viselkedést, az idegrendszerileg érintett nem reagál pozitívan erre. Az ép idegrendszerű gyermek meg tudja ismételni azt, amit a felnőtt mondott neki, bele tud mélyedni pl. a mesehallgatásba, de egy-egy feladatba is, képes az elfoglaltsági időt és a tevékenységet élvezni, viselkedésével a tanító figyelmét kívánja felkelteni, nem köt bele a társaiba és nem örvénylik bele a megkezdett mozgásaiba, ha ugrál, azt abbahagyja. Ha zavarkeltően viselkedik, általában mond valamilyen ürügyet arra, miért tette. Nem így az ADHD-s, akinek problémás, vad és kaotikus viselkedésére nincs erőteljes hatással a beavatkozó felnőtt, és semmilyen pozitív hatással sincs rá, ha a képességeinek megfelelő feladatot adnak neki, sőt a helytelennek minősülő viselkedésére semmilyen magyarázatot nem tud adni, ezt meg sem kísérli. Szemmel láthatóan elveszti a kontrollt, azaz például túlmozgásaival nem tud leállni, noha próbálja, indok nélkül tér át egyik feladatról a másikra, figyelme felületes, nem tudja megismételni, amit a tanító vagy társai mondtak neki. Viselkedése folyamatosan problémás, nem igazodik a külső elvárásokhoz.

– Érdeemes már ebben a korban kezelni az ilyen jellegű zavarokat?

– Idegrendszeri megalapozottságú problémákról van szó, amelyek annál jobban korrigálhatók, minél korábban észrevesszük őket. Éppen ezért rendkívül nagy jelentősége van a korai szűrésnek és a korai fejlesztő pedagógiai munkának. Fontos, hogy az óvodás, kisiskolás ne kapja meg a „rosszgyerek” címkét, ne stigmatizáljuk őt, hiszen nagyon sokszor nem rosszaságról van szó, hanem arról, hogy az idegrendszere vagy korán sérült, vagy annak fejlődése eltér az egészséges szerveződéstől.

„Fontos, hogy első osztályban még sok legyen a játékoság. Szemléletes, példagazdag tanításra van szükség, amely során a gyermeket sokat mozgattuk, és az összes érzékszervi csatornát felhasználjuk.”

– Mivel lehet lekötöni egy hat-hétéves gyermek figyelmét, és mennyi időre?

– A figyelem erőssége, tartóssága és terjedelme fokozatosan fejlődik és az iskolai átmenet idején még gyakran megzavarja a zsenge működést az új helyzettel és szokatlan elvárásoktól való félelem. Ebben az életkorban a gyermekek csak percekig tudnak nyugton ülni, még lételemük a mozgás, és bár a figyelmük kis terjedelmű, de már igénybe vehető. Ennek tartama attól is függ, mennyire érdekli a gyermeket az, amire felhívják a figyelmét. Minél konkrétabb, szemléletesebb, élményszerűbb ez a dolog, annál inkább képesek odafigyelni rá. Az óvodások megismerő folyamatait még erősen vezérik az érzékszervi csatornák: amit látnak, hallanak, éreznek, tapasztalnak, érintenek, ízlelnek, annak lesz a számukra érdekessége, realitása,

nem pedig az elmondott szavaknak. Ilyenkor nagy szerepe van például a táplálásnak is, amivel szeretetet is lehet kifejezni. A lelkünk számára az „etetlek” és a „szeretlek” azonos üzenetű. Jó példa erre, amikor azt mondjuk a gyerekeknek: ha befejeztük a feladatot, eszünk egy sütit, várj egy kicsit. A késleltetési és kivárási képesség ugyanis nagy erény, lassan alakul ki, sőt van olyan felnőtt is, aki nem képes várni-kivárni, míg elérhet valamit. Nekünk ezt az érést a gyermeknél elő kell segítenünk. Nagyon fontos, hogy az első osztályban még sok legyen a játékoság. Szemléletes, példagazdag tanításra van szükség, amely során a gyermeket sokat mozgattuk, és az összes érzékszervi csatornát felhasználjuk.

– Milyen módszerekkel lehet elkezdni az iskolában a nevelést?

– Az biztos, hogy pszichológiai szempontok bevétele nélkül a pedagógia nem nevelés, maximum oktatás vagy okítás. Azzal is számolnunk kell, hogy az iskolába belépő gyermeket regressziós hajlam jellemzi általában. Ez azt jelenti, hogy a megszokott komfortzónából kikerülve szorong, fél a bizonytalan helyzetektől, és az általa már meghaladott, kisgyermekes viselkedésformák felújulhatnak, pl. ujjszopás, átmeneti ágybavizelés. A leghatékonyabb a biztonságérősítő felnőtti viselkedés, a megnyugtatás, bátorítás, sőt a relaxálás, ellazítás is. Viszont tudnunk kell azt is, hogy a gyermeknek 6-10 éves korában önismereti zárlata van, ami azt jelenti, hogy ő nem tudja még önmagát elhelyezni a világban, annak tartja magát, amit mondanak rá vagy róla. Ez az életkor ráadásul az önértékelésre, önbizalomra rendkívül szenzitív, ezért életveszélyes dolog azt mondani, hogy ő egy haszontalan, alkalmatlan valaki, mert elhiszi. Éppen azért szenved annyi felnőtt önbizalomhiányban, mert ebben az életkorban nem kapták meg a kellő bizalmat. A gyermekek felé tehát folyamatos bátorítással kell közelíteni, és random módon dicsérni őket (nem folyamatosan, nem túlzásokkal, és csak akkor, ha indokolt). Mindemellett szükség van arra is, hogy korlátokat állítsunk, hiszen az a gyermek szorong, aki nem tudja, hogy hol a határ, meddig mehet el egy-egy viselkedésével. A tanítónéni szerepe ráadásul különösen nagy, hiszen ebben az életkorban kezdődik a szituatív példaképképzés, és ekkor kezd megszűnni a szülői mindenhatóság érzése. Ha a pedagógus foglalkozás az illető tanítónak csak szakmai rutin, nem pedig hivatás, akkor nehéz elérni, hogy kötődjön hozzá a gyerek. Márpedig a kötődés alapvető fontosságú.

– Mivel köthető le a kifejezetten szorongó gyerek?

– A Magyar Relaxációs és Szimbólumterápiás Egyesülettel, amelynek a vezetője vagyok, kidolgoztunk egy úgynevezett diákrelax programot, ami arról szól, hogy elsőtől tizenkettedik osztályig sorra vettük, milyen mozgásos, reflexeket felhasználó feladatokkal vagy éppen milyen életkor- és fejlettség-specifikus feladatokkal lehet a stresszt csökkenteni, az idegrendszeri működésekben nyugalmi állapotot elérni, ellazítani a gyermekeket. A kisiskolásoknál olyan feladatokról van szó, amelyek heti háromszor tíz percen elvégezhetőek, és például idegrendszerileg reflexesen előhívják a gyermekből a nyugalmat, csökkentik a szorongást. A gyermek persze eközben végig jól érzi magát, és csak azt tudja az egészből, hogy játszik. Az iskolába való belépés által kiváltódó szorongás például főként akkor jellemző, ha a gyermek túlságosan kötődő, vagy a szülei voltak túl védőek, és nem tanulta meg, hogyan kell szembenézni dolgokkal. Egyszerűen elbátortalanodik az énye annak, aki helyett a szülő minden olyasmit megcsinál, amit valójában neki kellett

volna kipróbálnia. Az ilyen helyzeteken csak az a pedagógus tud segíteni, aki képes szereteteli légkört teremteni, aki nem agyongyötört, nem kiégett, nincs adminisztrációval leterhelve, tudja szeretni a gyermekeket, és bízik bennük.

– Ezekkel a relaxációs technikákkal a pedagógusok többsége tisztában van?

– Én minden pedagógus számára elkülönítenék 30 órát a 120 órás továbbképzésből arra, hogy személyes mentálhigiénét tanuljanak. Már ki is dolgoztam egy olyan programot, amely azt a célt szolgálja, hogy a tanár megtanulja, hogyan szerelje le a feszültségeit, hogyan aludjon jól, hogyan kezelje a stresszt. Könnyebben tudja a diákoknak átadni a technikákat, ha maga is megtanulta azt.

Sokan hördülnek föl kételkedve, ha arról van szó, hogy a meditáció megjelenik az iskolában. De valójában senki nem emelhet szót az ellen, ha a gyerek játékos formában megtanulja az egészségvédelmet, az önszabályozást és a stresszkezelést, s mindehhez csak heti 30 percet veszünk el a testnevelés órából. Kevesen tudják, pedig magyar kutatási eredmény, hogy a telomeráz enzim (ezt nevezik a genetikusok az örökélet enzimjének) szintje a meditáció hatására megnő, azaz a sejtek egészsége jobban megőrizhető.

– Miben mások a mostani gyerekek, mint tíz-húsz évvel ezelőtt?

– Mára már az úgynevezett „Z” generáció, a 2000 után születettek is kamaszkorba kerültek. Ők azok, akiknek kisgyermekkorában, a mély bevésődések idején a magatartásmintákat a szülői gondoskodás és részvétel helyett a média csatornáiból és a számítógépből érkező alakok helyettesítették. A mai gyerekek fiktív, virtuális világban találnak fogódzókat, a képernyőn látott figurákkal azonosulnak, sokszor alakul ki náluk függés. Ezekben a gyerekekben a realitástudat sokkal később alakul ki, ráadásul gyakran vésődnek be náluk hamis, negatív és agresszív viselkedésminták. Megjegyzem, az immunrendszer az agresszió pusztá látványára is rosszabbul működik, így aki napi három óránál többet tévézik, vagy játszik a számítógépen, az különösen veszélyeztetett. Általánosságban elmondható egyébként, hogy nyugtalanabbak is a gyerekek, mert több inger árasztja el őket. A túlságosan kevés mozgás miatt ugyanakkor romlott a figyelmi képességük is. Tudományos mérések bizonyítják, hogy a magyar gyerekek egyensúly- és mozgáskoordinációs képessége európai viszonylatban átlagon aluli. Nagyon sok a túlsúlyos gyermek is.

– Ezen segíthet, hogy most bevezették a mindennapos testnevelést.

– Jó, hogy bevezették, de fontos, hogy minőségi tartalommal töltsük meg az órákat. A gyermeket tulajdonképpen a kezdetektől a mozgás szeretetére, nem a szó szoros értelmében vett testnevelésre kell tanítani. Az például rossz hozzáállás, ha a kővér gyerekeknek azt mondom, hogy álljon ki a sorból, mert nem tudja megugrani a hatvan centit. Soha sem szabad elmarasztalni, mindig bátorítani, biztatni kell. Az óra célja a teljes körű iskolai egészségfejlesztés, vagyis nem a kiválóságok még kiválóbbá tétele, hanem az, hogy a lusta, beteg, túlsúlyos, asztmás gyerekek is sikerélményhez jussanak. Futáskor a lihegő kövérként nem megszólalni kell, hanem elismerni a teljesítményét, ha egy kört le tudott futni, és biztatni, hogy jövő héten már kettőt is le tud majd, s ha így halad, hamarosan leadja a pluszkilókat is.

„A gyermeket a kezdetektől a mozgás szeretetére, nem a szó szoros értelmében vett testnevelésre kell tanítani.”

– A gyermekek engedelmsége változott valamit az elmúlt évek során?

– Régen is úgy volt és most is úgy van, hogy azt a gyermeket lehet nevelni, akit szeretünk. A gyermekek, különösen ha minél kisebbek, többnyire csak azt fogadják el, annak engedelmeskednek, akit szeretnek. Aki elkezd rosszalkodni, az általában csak a figyelmet akarja felhívni magára. De megvannak a technikák az ilyen helyzetekre is, jó módszer például, ha éppen az élénk, rosszalkodó gyermeket bízzuk meg olyan feladattal, hogy figyeljen a többi engedetlen diákra, legyen ő az osztály őre. A lényeg a pozitív megközelítés és hozzáállás, és mint már korábban is hangsúlyoztam: a gyermek bátorítása. A jó szívet azonban nem lehet megtanulni, így az a pedagógus, aki nem tud odafigyelni a gyerekekre, és hivatás helyett pénzkereső foglalkozásnak tekinti ezt a pályát, inkább válasszon mást. Foglalkozik ugyan a gyermekkel és talán „keres is”, még jó, ha pénzt talál – mondta szellemesen Karácsony Sándor, a kiváló pedagógus professzor. A pedagógus azonban ma is a „nemzet napszámosa”.

– Mennyire jellemző a korosztályra a kortársaknak való megfelelés kényszere?

– Kisiskolás korban már van úgynevezett átpártolási jelenség, vagyis a szülőktől elforduló érdeklődés, de még nem annyira figyelnek egymásra, hogy jellemző legyen a megfelelési kényszer. Inkább harmadik-negyedik osztálytól indul a kortárs-kapcsolat, kötődés, akkortól kezdenek bandázni, komolyabb barátságokat kötni.

– Jellemző-e, hogy manapság több gyermeknek van szüksége pszichológiai segítségre, mint korábban?

– Sajnos igen, és ez abból következik, hogy a szülők is abba a generációba tartoznak, akik nem kapták meg a szükséges törődést. Klinikai vizsgálatokból tudom, hogy minden hatodik gyermeknek vannak rendellenességei, legyen szó nem alvásról, figyelemzavarról vagy más diszfunkcionális viselkedésről. Ami ilyenkor semmiképp sem nélkülözhető, az a gondoskodó, odafigyelő szeretet. A jövő pedagógiája ugyan továbbra sem tudja pótolni a szülői mulasztásokat, de létezhet olyan intézmény, ahol a gyermek mindent megkap, ami jót tesz a személyiségfejlődésének. Az én örök álmom egy ilyen iskola. Kollégáimmal együtt szeretnénk elérni, hogy az iskolákban gyökeret verjen az a tudás, amellyel a jövő felnőtt már maga tudja kontrollálni a stresszállapotait és megőrizni az egészségét. Ezért szerveztem meg a „Szülők iskolája”, az „Érzelmek iskolája” és a Pedagógus Akadémia tanfolyamait is a Független Pedagógiai Intézetben, amely befogadta a kezdeményezést. Nagyon szeretném, ha az interjú olvasók megnéznék a www.relaxacio.hu honlapunkon a relaxációs módszerekről készített pár perces filmünket és elolvasnák, milyen „diákreax” tanfolyamon készülhetnek fel a relaxáció személyes tudásán túl az iskolai alkalmazásra is. Tudom, hogy vannak gyermekszerető pedagógusok és létezhet olyan iskola, amely a személyiség fejlődését szolgálja.

Az óvónő szerepe a megváltozott családok életében

Sáringner Tamásné

Gyermek, aki már nem mindenhol „kincs”!

Amikor óvónőképző szakközépiskolába jártam, minden tanárunk első mondata az volt: „A szülők a legféltebb kincsüket, »a gyermeküket« bízzák rátok; óvjátok, védjétek és szeressétek őket!” Több mint két évtizedes munkaviszonyommal a hátam mögött, óvodai szaknácádóként azt tapasztalom, hogy ez a példamondat lassan eltűnik a köztudatból. Ott vannak a gyermekek egész nap az óvodában: a hisztis, a kibírhatatlan, a verekedős, az érzékeny, a visszahúzó, az árulkodós, a bohóc, az üldözött... tipikus esetei, akik egyre nagyobb kihívást jelentenek a mindennapok gyakorlatában a gyermekeknek, felnőttek egyaránt. Megváltozott a családok szerkezete, értékrendje, társadalmunkban elfoglalt helye, szerepe és kompetenciája. Úgy tapasztalom, mintha a szülők növekvő hányada ki akarna bújni a rá nehezedő teher súlya alól, a gyermekneveléssel járó kötelezettségekből. Ezért az óvónőknek megnőtt a szerepük és a felelősségük a gyermekek életében.

A „jó” és a „rossz” gyerek

Gyakran halljuk reggel az óvoda előtt a felszólítást a gyermeküket útra bocsátó szülőktől: „Jó legyél!”, „Ne rosszkodj!”, „Ne legyen panasz rád!” – De vajon tudja-e az óvodás gyermek, hogy mi a jó és mi a rossz, vagy hogyan kell jól viselkedni, vagy most miért volt rossz? Feltehetjük a szülőknél is a kérdést: Számukra mikor jó a gyermek? Ha szépen ül otthon a televízió előtt és valami rágcálnivalóval „elvan” addig, amíg ők elvégzik a tennivalójukat? Vagy mikor rossz, elviselhetetlen, kibírhatatlan? Amikor természetes kíváncsiságából adódóan ezer kérdése van, válaszra, segítségre vár? Talán hisztis, sír, toporzékol? Vagy az egész csak felhívó jellegű segélykiáltás a részéről?

Az óvodás gyermek számára a „jó” és a „rossz” fogalma nehezen határolható be. Csak figyelni a „szeretett felnőttek” az egyes cselekvéseire adott reakcióját,

és teljesen összezavarodik. Mert a szülő hol így reagál, hol úgy. Akitől szeretetet, megnyugvást, irányítást, megerősítést vár, dühös és büntet. Büntet szóval és tettel, és azzal, hogy meg kell fogni a kezét, vagy mellé kell állni, vagy leülni az asztalhoz, ha valami nem úgy történik, ahogyan ő szeretné.

Az érzelmek irányította gyermek számára inkább jutalom kell, hogy legyen a kézfogás. Az összebújás a szeretet megnyilvánulása. Az átölelés, a simogató titkos üzenete az, hogy „itt vagyok, számíthatsz rám, büszke vagyok rád, láttam és helyeslem”. Irányt kell mutatni, folyamatosan tekintettel, gesztussal kísérni a gyermeki cselekvést, megerősíteni metakommunikációs eszközökkel és dicsérni, minél több sikerélményhez juttatni a gyermeket. Jósága minden pillanatát megerősíteni benne. Ezáltal tudatosulnak a vele szemben támasztott követelmények, felépül az önszabályozó, magát és másokat elfogadó, egymáshoz alkalmazkodni tudó kis ember.

A gyermekekkel szemben támasztott követelmények következetlenségei, hangulati dominanciája, a folyamatosan változó elvárások, az ösztönösen nevelő szülők bonyolult feladat elé állítják az óvónőket. Nemegyszer megdöbbenve figyelem a gyermekeiket váró szülők reakcióit, a szeretettel való zsarolást: „Nem szeretlek, mert megint panasz van rád.”, „Nem érdekel, csinálj amit akarsz!” vagy „Menj innen!” – ilyen és ehhez hasonló szívszorító mondatok hangzanak el. A szomorú szempár, amely visszanéz ilyenkor, tükrözi a beláthatatlan romboló folyamatok elindulását a kis sérülékeny lélekben. Ezeket az elfogadhatatlan szülői viszonyulásokat az óvónőnek észre kell vennie, és minden megengedhető eszközzel vissza kell szorítania.

Beszélgetés vagy utasítás?

Rá kell vezetni a szülőket a családon belüli beszélgetés, a verbális kommunikáció iránti gyermeki alapigény figyelembevételére.

Az esti fáradt háttérbeszélgetések, amelyek inkább fő cselekvések (TV-nézés, főzés stb.) kísérőjelenségei, vagy az utasító, követelményt megfogalmazó felszólítások („Mossál kezét!”, „Ülj le!”, „Rakj rendet a szobádban!”) parancsjellegűknél fogva inkább befelé fordítják a gyermeket. Ha nincs idő a napközben szerzett új információk feldolgozására, az átélt élmények átbeszélésére, családi értékelésre, közös játékokra, nagy a veszélye annak, hogy a gyermekben kialakul a beszéd iránti passzivitás, átlagon aluli lesz a szókinccse, és megszokja az egyszavas kommunikációt. A dolgozó apák és anyák, úgy tűnik föl, csak kevésbé tudják ellátni a beszédkultúra-kialakító szerepüket.

Az óvónőnek sokszor kell pótolnia a nagymamát, kommunikációs értelemben tehát azt a személyt, aki emberöltőn keresztül biztosította a gyermek számára a beszéd elsajátításának és fejlődésének feltételeit. Az óvónőnek saját természetes nevelői magatartása, személyiségközpontú megnyugtató egyénisége, a „csak Rá figyelő” attitűdje, beszélgetést kezdeményező, beszél-előhívó motivációja nélkülözhetetlen a háttérbe szorított személyiségjegyek felszínre hozásában.

Elhamarkodott ítéletek

A gyermeknevelés közben nehézségekbe ütköző szülők mindig a gyermeket okolják a bajokért. Rögtön kimondják az ítéletet: érzelmi zavarai vannak, problémás gyermek, túl mozgékony, alkalmazkodási zavarokkal küzd... Ritkán kéri ki és fogadják el az óvónő pedagógiai szaktudáson alapuló tanácsát. Inkább elsietnek külső szakemberhez, akitől azt várják, hogy heti két alkalommal majd ráncba szedi a kis zabolátlant.

Holott az óvónő szerepe meghatározó. Pedagógiai képzettsége alapján, egyéni fejlesztő tevékenysége folytán, a nevelési folyamat spontán és tervezett irányítójaként komoly segítője lehet a családoknak, a fejlesztőpedagógusoknak és a pszichológusoknak egyaránt. Partnerként bízva az óvónőben, együtt a gyermekért lehet csak eredményes a nevelőmunka. A szeretetteljes, következetesen segítő, tudatos fejlesztőmunka sok esetben eredményesebb lehetne, mint a kívülről jövő, a megszokott környezetből kiemelkedő foglalkozás. A „fejlesztő nénihez járok” gyerekek olykor

még több problémás tünetet produkálnak, miközben kétségbeesett kísérlet tesznek arra, hogy valódi szükségleteikre gyógyírt találjanak.

Hibának tartom a gyermekben a negatív, saját személyiségével kapcsolatos fejlesztés szükségességének tudatosítását. A szülővel közösen, a probléma mélységét feltárva, a gyermek számára szinte észrevétlenül lehet és kell az egyéni specifikus fejlesztéseket elvégezni. Természetesen a speciális gyógypedagógiai, logopédiai stb. egyéni fejlesztések szakmai követelményeinek maximális szem előtt tartásával. Ennek felismertetése a szülőkkal nagyon nehéz óvónői feladat.

Az óvónői minta

Így lehet tradicionális értékeinket is bevinni a családok életébe. A szép néphagyományok, népzene, népi gyerekjátékok, mondókák, rigmusok és a népmesék a magyar kultúra gazdag tárházát nyitják meg előttünk. A csoportszobát nemcsak Micimackós plakátokkal, hanem gyermekmunkákkal is lehet díszíteni. A természetes anyagokkal szépített környezet hangulata az óvodába lépve meghatározó.

Hiába a Walt Disney oly tetszetős pompája, a magyar népmesék ízes nyelvezetével, humoros szófordulataival, élethelyzetek tanulságaival, valós, mély élettanításával nem tud versenyezni. Ha a közvetlen szemkontaktusos szabad mesélés értékét a felolvasás módszerével összevetem, nem lehet kétséges a fantázia, képzelet ösztönző indíttatása sem. Lehet drágán vásárolni egy-egy alkalomra (Anyák napjára, karácsonyra) ajándékot, de a kavicsból, termésekből kirakott dísz, amelyet nagy türelemmel, kitartással készített a gyermekkéz, felbecsülhetetlen értékű.

Nem mindegy, hogy az óvodai mindennapos mozgásunkat milyen zenére végezzük. Az épp divatos, hangos zenék ritmusalapja megfelelő, de ezen kívül nincs más pozitívumuk. Magyar népzeneinkünk ritmusa, dinamizmusa, hangszerválasztéka a zenei nevelés, illetve a hallásfejlesztés szempontjából is értékes.

Mozgásunkat, szabadidőnket sem mindegy, hogy hol töltjük a délelőtti folyamán: a természet kincseinek felfedezésével, növények, virágok, gyűjtögetésével, azok vizsgálatával, madárhangok meg-

figyelésével érdemes... A tapasztaláson alapuló ismeretszerzésnek és a környezettudatos magatartás megalapozásának óriási jelentőségét nem szükséges bizonygatni.

Ha mindezt megélik a gyerekek, akkor talán a hétvége nem a plázák világa felé tereli őket, hanem a természetbe, játszótérre, parkba, állatkertbe, kirándulásra.

Mai anyagi világunkban iránymutató szerepe van az óvónőnek. Emlékeznünk kell Forrai Katalinra, zenepedagógiánk kiemelkedő alakjára, aki ezt az üzenetet hagyta ránk, óvónőkre: „Lányok, vigyétek a fáklyát, és őrizzétek a lángját!”

Gyakorlati segítség a szülőknek

A társadalom erős nyomást gyakorol a családokra. Az egzisztenciális gondokkal küzdő fiatal szülőknek a hétköznapi nagy teherterelt jelentenek önmaguk elfogadásában, így számukra nehéz a gyermeki lélek megértése is.

A polgári családok tradicionális többgenerációs együttélése nemcsak a közösségi szocializációt erősítette, hanem nagy segítséget jelentett a nagymama gondoskodása is a dolgozó szülőknek. A mai fiatal szülőgeneráció szülei még aktív dolgozók, így nem tudják kivenni részüket a gyermek neveléséből, illetve a fiatal anyuka anyai-háziasszonyi teendők megtanításából. A fiatal szülő döntő többsége nincs felkészülve mindarra, amit egy gyermek vállalása, felelőssége jelent. Ezért gyakori a három évesen óvodába lépő kisgyermeknél, hogy nem tud máshogyan táplálkozni, csak cumisüvegből. Alapvető önellátásra, tisztálkodásra sem képes, rendszeres a pelenka használata.

Az óvónő szerepe e téren is pótolhatatlan, ugyanakkor rendkívül kényes is. Mert miközben e funkciók gyakoroltásával folyamatosan juttatja el a gyermeket jártasság, készség szintjéig, a szülőt is – óvatos szeretettel segítve – meg kell tanítani a gyermeke elfogadására, életkori sajátosságainak megismerésére, egyéni fejlesztésének lehetőségeire.

Nevelési szokások

El kell oszlatni azt a téves felfogást a nevelésről, mely egyre nagyobb teret kap mostanában, miszerint a gyermekeknek nem szabad tanítani semmit, hagyni

kell, hogy azt tegyen, amit ő akar, még rászólni sem szabad, bármit tehet.

Tekintsünk vissza egy pillanatra a régi falusi életformára! A gyermek születése óta együtt élt a felnőttekkel. Pólyás volt még, amikor vitték a mezőre dolgozni, majd játszadozott az állatokkal, később feladatául kapta azok etetését, ellátását, őrzését. Gyermekként ismerte meg a munkafolyamatokat, a kislányok varrogattak, vigyáztak kistestvérükre, a fiúk faragtak, majd felcseperedve dolgozó segítők voltak a munkában. Együtt ülték meg a rokonokkal a jeles ünnepeket, vitték a táncba a lányokat, megvoltak a kialakult szerepek. Majd amikor ők is családot alapítottak, gyermekeiket szintén az életre nevelték, megtanítva a helytállásra, önellátásra, önfenntartásra.

Mit teszünk mi? Épp az ellenkezőjét! Feldaraboljuk az ételt, előkészítjük a kanalat, megkenjük a kenyeret, kitöltjük az innivalót, feladjuk a ruházatot, mindent elrakunk az útból, nehogy elessen... Véletlenül sem végezheti a saját környezetében látott, hallott tevékenységeket. Sokszor túlzottan óvjuk, védjük még a szélőtől is. De mesterséges, olykor életkorának nem megfelelő feladatokat találunk ki, hogy fejlesszük.

Nem várhatunk önálló, természetes reakciókat, rendszerszemléletet a gyermektől, ha azok megoldásától minduntalan megóvjuk, adott esetben tiltjuk, vagy büntetjük érte.

Gyakorlati tapasztalatok igazolják, hogy amit a gyermek maga meg tud tenni, azt meg is teheti, és tegye is meg. Segítsük persze, hogy érezze, hogy ott vagyunk és ugrunk, ha szükséges. De tegye meg. Ha sikerrel jár, dicsérjük és erősítsük meg tudásában, ösztönözzük, hogy rendszeresen végezzen hasonló tevékenységeket, mert a sikerélmény motiválja, és a tevékenységvágya kifogyhatatlan. Ez persze sok odafigyelést, következetes nevelőmunkát, lassú, mozzanatról mozzanatra haladást követel, de megéri. Mindez sokrétű felkészültséget és folyamatos tanulást kíván az óvónőktől. Munkájuk felbecsülhetetlen a családok megmaradása, jövője érdekében. Mert hitükkel, „szeretetükkel szentelik meg jelenüket”.

A cikk a Mester és Tanítvány c. folyóirat 2006. évi 11–12. számában megjelent írás rövidített változata.

Gyerek az iskolában

Óriási változás egy család életében, ha a gyerek iskolás lesz. Nagy várakozás előzi meg, együtt izgulnak a gyerekekkel a szülők is. Aggódnak, hogy érzi majd magát a közösségben, jó tanuló lesz-e. De hogyan látja az elsős diákokat a tanító?

Müller Mónikát, a Farkasréti Általános Iskola tanítónőjét kérdeztük, aki több mint húsz éve tanít és nevel alsósokat.

Varga Stella

– **Van jelentős különbség a 15-20 évvel ezelőtt iskolába érkező első osztályosok és a mostani hat-hétévesek érzelmi világa és viselkedése között?**

– Az elmúlt évek, évtizedek legnagyobb változásaként azt tapasztalom, hogy mivel a szülők egyre többet dolgoznak, a gyerekeknek sokáig bent kell maradniuk az iskolában, ezért egyre fáradtabbak. Sokszor több időt töltenek az iskolában, mint egy felnőtt a munkahelyén. Hiába, hogy kezdetben sokat játszunk, énekelünk és lazítja őket a testnevelésóra is, de a nagy létszámú osztályokban sokfelé kell alkalmazkodniuk, a zajszint is magas, és ha nincs tanítás, akkor is állandóan utasításokat és elutasításokat kapnak: öltözz fel, vetközz le, most nem lehet fára mászni, most nem lehet homokozni, stb. Fél nyolctól délután fél hatig szabályok között telik az életük. Mindez a még fejletlen idegrendszerüket megviseli, frusztráltak lesznek.

Ebben a budai iskolában inkább a jobb körülmények között élő, magas iskolai végzettségű családok gyerekei tanulnak, de még itt is előfordul, hogy a szülők kevés időt fordítanak a gyerekeikre. Ezekben a családokban sokkal inkább rendelkezésre állnak a modern kommunikációs eszközök – például a tévé vagy a számítógép –, mint a szegényebb családokban, de ez nem mindig jó. A gyerekek egyre több időt töltenek ezek előtt, ahol jócskán érik őket negatív hatások is.

– **Pontosan mit tapasztal ezzel kapcsolatban?**

– A magányos tévézés és internetezés hatása teljesen nyomon követhető a gyerekek viselkedésén. A szülők sokszor nem látják, nem tudják, mit néz a gyerek, de nem is gondolnak bele, hogy a látottaknak – magyarázat híján – milyen hatása lehet a gyerek viselkedésé-

re, persze igaz, hogy mindig mindent nem is lehet ellenőrizni. A gyerekek sokszor nem ítélik meg jól egy-egy jelenet, párbeszéd valódi tartalmát, s ha ezt beépítik a saját kommunikációjukba, észrevétlenül is bántóak tudnak lenni a másikkal. Közben befelé fordulók lesznek, mert nem egymásra figyelnek. A verbális kommunikáció egyre kevesebb az életükben, ami a szókincsükön is érződik. Pontosán lehet tudni, kinek mesélnek otthon, kinek olvasnak regényeket is a meséken kívül, és ki az, aki csak a számítógép előtt ül.

– **Mennyire tudnak koncentrálni a mai gyerekek?**

– Egyre kevésbé. Türelmetlenek, nem megfelelő a kudarcűrő képességük és a feladattudatuk. Ezek fejlesztésére ragyogó lenne a klasszikus társasjáték, amire szintén nincs elegendő idő a családokban. Pedig megtanulná a gyerekek, hogy türelemmel kivárja, míg a töb-

biek lépnek, elfogadja, hogy nem csak ő van egyedül, vannak mások is, akikre figyelni kell. Megtanulná, hogy vannak játékszabályok, hogy nem mindig úgy alakulnak a dolgok, ahogy mi szeretnénk. Hogy másoknak is van véleményük és azt végig kell hallgatni. Az osztályban ugyanez van: vannak harmincan, és oda kell figyelni a másik gyerekekre is. Ez nem könnyű számukra, de megtanulható, akár így játékosan is.

– **Szorogóbbak vagy „lazábbak” a kicsik?**

– Nem mondanám, hogy szorongóbbak, inkább a frusztráltság a jellemző. Az érzelmi elhagyatottság pedig elsősorban az agresszív viselkedésekben jelenik meg. Az iskolai szorongásról egyébként azt gondolom, hogy a pedagógustól függ, hogy milyen légkört teremt az osztályban. Én igyekszem, hogy az elsősökkel ne legyek szigorú. Persze állítok fel korlátokat, de eleinte szelíden, hogy szívesen jöjjenek iskolába, érezzék, hogy itt barátságos, szeretettelgi légkör veszi őket körül. A legfontosabb, hogy megszerettessem, elfogadtassam magam, és ha ez sikerül, akkor már tudom, hogy nem lesz gond négy évig. Persze szinte minden osztályomba kerül szorongó gyerek, az alkatuk, a családi háttérük miatt, de ezt a jó iskolai légkör tudja oldani.

– **Megérkeztek az elsősök. Hogyan lesz jó a közösség?**

– Ha jól érzik magukat a gyerekek, maguktól képesek kialakulni jó osztályok, de arra figyelni kell, hogy ha a folyamat kezd kisiklani, akkor be kell avatkozni. Ha látom, hogy valakit bántanak, arról egyből beszélni kell. Alsóban könnyű dolgom van, mert egész délelőtt én vagyok a gyerekekkel, így módomban áll az esetleges problémákra több időt

fordítani. Ha a helyzet megkívánja, beáldozom a magyar- vagy a matekórát, hogy beszéljünk az adott szituációról, aztán majd bepótoljuk a lemaradást. Nagyon fontos, hogy a pedagógus is jó példát mutasson, én sem bántok senkit, én sem csúfolódom.

– Hogyan fogadják a gyerekek, ha valaki más, mint a többség? Ha fogyatékkal élő vagy más nemzetiségű?

– Az osztályomban több gyerek is rész-képesség zavarral küzd. Tudni kell, hogy őket leginkább az elfogadás segíti. Differenciáltan osztályozom őket, mert azt kell értékelni, hogy magukhoz képest mennyit fejlődnek. Ezt minden gyerek tudja az osztályban, nyíltan kezeljük ezeket a kérdéseket. Jól eső érzés, ha egy nehezen olvasó diákom kiolvas egy bonyolultabb szót, és a többiek megtapsolják. A gyerekekben nincsen előítélet, mindenféle másságot elfogadnak. Nyilván az is szerencsés helyzet, hogy ezek a gyerekek otthonról sem hoznak mást.

– A hat-hétévesek mozgásigénye még igen nagy. Milyen módon sikerül lekötni a figelmüket a tanórán?

– Elsőben még nem a szokásos módon tartok órát, nem fordul elő, hogy 45 percig mozdulatlanul a padban ülve tanulnak matematikát vagy olvasást. Ha látom, hogy egyre többen izegnek-mozognak, akkor megbontom az óra menetét és kicsit megmozgatom őket. Például felállítom őket, és ha egy bizonyos hangot vagy páros számot hallanak, le kell guggolniuk, ha pedig egy másik hangot vagy páratlan számot hallanak, akkor fel kell ugraniuk. Öt percig játszunk ilyet, utána megint könnyebb kicsit ülve maradniuk és figyelniük. Aztán egy idő után egyre többet bírnak, egyre ritkábbak lesznek az ilyen jellegű feladatok, de eleinte szükség van rá. Az alsós tanár itt is szerencsés, mert például, ha esik a hó, kiviszem őket az udvarra. Ha valami rendkívüli történik az udvaron, például papírgyűjtés folyik és jön a konténerszállító, akkor úgymindenki az ablak felé bámul, tehát rám és a tanulni valóra már úgysem figyel senki, akkor inkább alkalmazkodom az igényekhez, nem tartom magam a szigorú szabályokhoz, így én is jobban járok. Ha kicsit hagyom ilyenkor őket az ablaknál bámészkodni, utána nyugton tudnak ülni, később pedig úgymint bepótoljuk a lemaradást.

– Alkalmazza kicsiknél a csoportmunkát?

– A páros és a csoportmunka, a kooperatív módszer jelen van az oktatásban, de azt látom, hogy ezeket sem egyformán igényli minden osztály. Például a mostani osztályom nehezen kezdett el csoportban dolgozni, a régiekben könnyebb volt ilyen formában tevékenykedni. A páros munkát szeretik, de többen vannak, akiknek nehezen megy együtt dolgozni másokkal. Ők igen jó képességű tanulók, akik inkább egyedül végzik el a feladatot, lendületesen csinálják meg, és nincs türelmük azt megbeszélni a többiekkel. De azért próbálkozom, hogy ők is megtanuljanak másokra odafigyelni. Tehát ebben is alkalmazkodni kell az adott osztályhoz.

– Az olvasástanulással kapcsolatban mik a tapasztalatai? Mikorra várható el, hogy biztos tudása legyen egy gyereknek?

– Nincs értelme siettetni azt a folyamatot, hogy valaki megtanuljon olvasni, de nem is lehet. Az alapos tudás a fontos, ezért sokszor nem a tanmenet szerint haladok. De az elvárható, hogy első év végére kialakuljon a biztos olvasás.

– A nagyobb alsósokat, mondjuk a negyedikeseket kell-e motiválni az olvasásra, és ha igen, hogyan?

– Ők inkább egymást motiválják. Ha valaki elolvas valamit és azt dicséri a társainak, akkor az „slágerkönyv” is lehet az osztályban. Másodikban könyvajánlót szoktam készíttetni a gyerekekkel, ezeket kitesszük a falújságra, és mindenki böngészheti, hogy a másik mit szeret olvasni. Nekem egykor kedvencem volt *Fehér Klára* Lesz nekem egy szigetem című könyve, szoktam is ajánlani. Alsós koromban olvastam, és nagyon szerettem, mert velem is mindig történt valami, akárcsak a főhőssel. Mégis úgy írja le, mint a gyerekek többségének hétköznapjait, így könnyű vele azonosulni.

– Hogyan vehetők rá a tanulásra, hisz negyedikben már „tanulandó” tárgyaik is vannak?

– Minél nagyobbak, annál jobban kell motiválni őket. Az első három évben keveset kell tanulni, ezért igyekszem negyedikben olyan természetismeret tankönyvet választani, ami komoly, tanuló, hogy felkészítem őket a felső

tagozatra. Meg kell tanulniuk tanulni. Negyedikben az első félév arról szól, hogy valóban megértés és elsajátítás, mi a tanulás, illetve hogy amit olvasnak, azt el is tudják mondani. Látható, hogy ez nehezen megy a gyerekeknek, ezért rendszeres a számonkérés. Ekkor fordulhat elő, hogy eleinte a gyerek nem visz haza olyan jó jegyeket. Ilyenkor kicsit aggódom is, hogy a gyerekek vagy a szülők ezt kudarcként élik meg, de inkább pozitív visszajelzést kapok, a szülők ugyanis megértik: fontos, hogy a gyerekek elkezdjenek tanulni. Kérem is a szülőket, hogy otthon is segítsék a gyereket. Minden témáról részletes vázlatot írnak, azt kell jól megtanulniuk.

– A modern kommunikációs eszközöket használják a tanórán?

– A kollégáim sok pozitív tapasztalatról számolnak be például az interaktív tábla használatával kapcsolatban, én azonban még nem használom. Tény, hogy a gyerekek már valóban másra vannak szocializálva, más képi világban élnek, mint mi egykoron, de a meseolvasás, a népdaléneklés továbbra sem hagyható el, azt veszem észre, ezeket még mindig szeretik.

Hulej Emese

Tizenkét év után...

Életem négy boldog éve... Ezt írtuk a kép széleire, amit a fiamról készítettünk, ahogy ül a patak hídjának korlátján, nyakában az óvodai jelével, a „tiktakórával”. Meg még ezt is: Köszönet mindenért.

Ezt kapták az óvónők tőlünk, a hálás szülőktől. A mai napig szeretettel és tisztelettel gondolok a két meleg szívű, okos, figyelmes pedagógusra, akik biztonságot nyújtó, boldog közösséget formáltak a Maci csoport apró tagjaiból. Adventben összetolták az asztalkákat, az is jelezte a közelgő ünnepet. Milyen öröm volt oda megérkezni délután!

A műsorok nem a szereplésről, mindig az együttlétről szóltak. Volt például egy kisfiú, olyan súlyos beszédhibája volt, hogy egy szavát sem lehetett érteni. Ha jól emlékszem, probléma volt a nyelvével. Sosem felejttem el, ahogy az egyik betlehemes játéknál kiállt, elmondta hangosan, ragyogó arccal a versét. Mert ott mindenki számított, mindenki szárnyakat kapott, bizalmat, biztatást. Sikerélményt.

Aztán jöttek az iskolás évek. Problémák, kudarcok, fájdalmak, felháborodás. Dicséret alig, csak a gyenge pontok feltérképezése. Értetlenség, megaláztatás.

Ott is voltak ünnepek...

Másodikos volt a fiam, amikor az Anyák Napjára készülődve, egyszer csak azzal jött haza teljesen felzaklatva: „Mama, inkább ne gyere el az Anyák Napjára...!”. Pár perc múlva: „De mégis gyere...!” Küzdött valamivel kétségbeesetten, én meg keresgéltem az okot. Aztán kiderült. A vers, amit kapott, így kezdődött: „Amikor megbántom anyukámat...” A tanítónő azzal a kísérőszöveggel nyomta a gyerek kezébe, hogy ez pont illik hozzá...

A mai napig bánt, hogy elmentünk arra az ünnepségre. És az is, hogy nem hoztam el onnan, ilyen ember mellől a gyereket. A tanítónő persze maradt, jó híre makacsul tartja magát, ha nyugdíjba megy, a városunk minden bizonnyal kitünteti majd. Kit érde-

kel, egyáltalán, ki tud róla, hogy ragtapaszszal(!) ragasztja le a sokat beszélő gyerek száját?...

A fiam úgy ment iskolába, hogy tudott olvasni. Fontosabb, hogy szeretett is. Aztán a félévi bizonyítványában vagy értékelőben az olvasáshoz az volt írva: „megfelelt”, és nem az, hogy „jól megfelelt”. Nekem mindegy volt, de ő igazságtalannak érezte, még beteg is lett utána. Nagyobb baj, hogy majd' egy évig nem akart olvasni. Ilyenekkel küzdöttünk.

A lényeg, hogy nem mentünk el onnan, maradtunk, mert engem úgy neveltek, én úgy nőttek fel, hogy a tanító embert tisztelni kell, neki igaza van, amit ő akar, az jó, azt valamiképpen teljesíteni kell.

Nagyon jó volna, ha hinni tudnék ebben.

Ám ha egy országban hosszú-hosszú évek óta a fiatalok közül szinte csak azok lesznek pedagógusok, akik korosztályukban a közép- vagy még ennél is gyengébb szintű eredményekre képesek, ott nem várható túl jó teljesítmény az iskoláktól sem. Egy felvételi pontszámában a tudáson kívül még annyi minden benne van. Ambíció, motiváltság, nyelvtudás, nyitottság, problémamegoldás. Némileg leegyszerűsítve a dolgot, az a kérdés, hogy ha a gyerekeket nem tanítják tehetséges emberek, vagy csak igen kis arányban, akkor miért várjuk, hogy a gyerekek ambiciózusak, motiváltak, nyelveket beszélők, nyitottak, problémamegoldók legyenek? Márpedig a mai iskoláknak óriási szükségük lenne tehetséges emberekre, őket meg kellene tartani, nem elvenni a kedvüket. Olyanokra, akik képesek feloldani a paradoxont: a vizualitás generációja növekszik a szóbeliség iskoláiban. Olyanokra lenne szükség, akik megújítanák az oktatást, képesek lennének elszakadni a régi modellektől, akik innovatívak, merészek, az újat keresik – és nem félik. Akik nem csak őrzik az értékeket, de éltetik és képesek átadni azokat.

„A kínai mondás szerint az embert kell jól kiválasztani, az embert, aki tanít. Az, hogy mit tanít, csak jóval azután számít a fontossági sorrendben.”

Akiknek egy része férfi. Igen, férfi! Nem jó az oktató-nevelő munkát csak a nők kezébe adni, mert ahogyan a családokban, úgy az iskolákban is szükség van férfiakra.

A kínai mondás szerint az embert kell jól kiválasztani, az embert, aki tanít. Az, hogy mit tanít, csak jóval azután számít a fontossági sorrendben.

Sokan mondták nekem, hogy azért látom sötéten a magyar oktatás viszonyait, mert nekünk sok problémánk volt az iskolában. Ez igaz. Ha baj van, ellentét, mindenki többet mutat meg magából. Például sértettséget, ítélkezésre való hajlandóságot, dühöt. Egyikben sem rejlik megoldás.

Szülőként éltem meg, újságíróként láttam az iskolák sok baját.

Néhány éve például írtam egy cikket a különórák rendszeréről. Árnyékiskola, ez volt a címe. Már akkor megdöbbenett, milyen sok gyerek tanul az iskola mellett. Úgy látom, ez a tendencia folytatódik, sőt, egyre korábban kezdődik a különórászás. Nemrég egy kilencéves kislányról tudtam meg, hogy matematikát tanul külön, lassan egy éve. De miért? – faggattam. Azt mondta, hogy a különórán megkérdezheti azt is, amit nem ért... És az órán? Ott nem lehet, válaszolta magától értetődően. Miért nem? És biztos, hogy nem? A különórák rendszere szinte szóba sem kerül sehol. Pedig áruklodó jelenség, arról nem is beszélve, hogy nyilván a szürkegazdaság része. A mi volt iskolánkban még arra is volt példa, hogy a fiam osztálytársát az a tanár tanította pénzért, aki délelőtt az órát tartotta neki. Ha egy gyerek különórára jár, még kevésbé figyel a tanórán, rááll arra, hogy neki majd mindent elmagyaráznak délután. Gimnáziumban már nem ritka, hogy egy gyerek a nyelvvórakon túl két-három tantárgyat is külön tanul.

Ez csak egy példa arra, mi mindenről nem beszélünk, ha az oktatásról van szó. És mi mindenről beszélünk, de rosszul. „Visszaállítani a pedagógusok tekintélyét, tisztelét...” Hányszor hallottam ezt! Aki ilyet mond, mégis hogyan képzelem? Végiggondoltam, melyik pedagógusnak volt előttem tekintélye, kit tiszteltem. Azt, aki szerette a tárgyát, amit tanított. Aki őszinte volt, hiteles. Aki figyelt rám, megértett. Olyan is akadt köztük, aki rém szigorú volt, de ezen a szigoron átsütött az embersége. Akin éreztem, hogy vár tőlem, tőlünk valamit, akinek fontosak voltunk.

A sors fintora, hogy a diplomám alapján én is tanár vagyok. Csak annyit tanítottam, amennyi kötelező volt, de még így is igen érdekes tapasztalatokra tettem szert. Az első és legfontosabb, hogy még ennyi idő alatt is megértettem, vagy inkább a bőrömmön éreztem: ez iszonyatosan nehéz munka. Az ember legfontosabb eszköze saját maga, és ez a folyamatos adás több, mint fárasztó.

A másik, amit átéltem, szintén elgondolkodtatott. Az első évben, amikor osztály elé kellett állnom, túlélni való kötelező feladat volt csupán az egész. Készültem én rendesen, csak éppen nem akartam semmit úgy igazán. Volt egy kislány az egyik osztályban, az én óráimon mindig olvasott a pad alatt. Boszszantott. A következő évben a Himnusz és a Szózat összehasonlítása jutott rám. Akkor összekaptam magam. Egy osztálynyi gyerekek adhatom át azt az elementáris kötődést, amelyet ez a két vers jelképez. Így álltam eléjük. Mintha kicserélték volna őket! Pedig engem cseréltek ki, ők csak megéreztek, hogy ez a nő most komolyan veszi őket, és ettől elfogadtak, jöttek velem. A pad alatt olvasó lány az óra után odajött hozzám, kérdezett valami szépet. Mélyről, igazán kérdezett. Megtisztelő volt és boldogító.

Nem tudom, hogyan lehet minden órán így kiállni a gyerekek elé. Azt hiszem, nem lehet. És nem is várható el. De azért néha...

A múltkor beszélgettem egy iskolapszichológussal. Azt mondta, hogy a számításai alapján egy lelkiismeretes pedagógus 55 órát dolgozik egy héten. Ami hosszú távon, de rövid távon is, bírhatatlan. És elvárhatatlan. Tudom én jól, meg is értem azokat a panaszokat, amelyekről ők szoktak beszélni. Hogy egyre kezelhetetlenebbek a gyerekek, mert a családok is ziláltabbak. Hogy nem kapnak elég segítséget sem a szakmai, sem a nevelési gondjaikhoz. Hogy órákig kell adminisztrálniuk, és mellette pénzt szednek be, programot szerveznek, továbbképzésre kellene járniuk, melynek egy része nem ad nekik semmit. Hogy gyakran érzik tehetetlennek magukat, és az erőfeszítéseiket nem becsülik meg a szülők, sem más. A fizetésük pedig...

Az oktatás minősége – nemzeti sorskérdés. Ha a nő a szakadék a gyerekek igényei és az iskolák válasza között, a helyzet csak romlik. Tizenkét év után én nem vagyok optimista.

„Mintha kicserélték volna őket! Pedig engem cseréltek ki, ők csak megéreztek, hogy ez a nő most komolyan veszi őket, és ettől elfogadtak.”

Fiar Sándor

A világháló kétségtelen vívmánya, ami gyermekeink életében a számítógépek otthoni elterjedésével hamar kiemelkedő szerephez is jutott, hogy igen rövid idő alatt kapcsolódhatnak különféle virtuális közösségekhez. Bár a szülők gyakran hangoztatják ezzel kapcsolatos kételyeiket, a közösségi portálok kínálja lehetőségek igen csábítóak a fiatalok számára, akik iskolás életkoruknál fogva biológiailag valóban a kíváncsiságra, az ismerkedésre vannak programozva.

Az **osztály** egy valós közösség. Olyan, amelyben valós kapcsolati rendszerekben, valós élményeken keresztül valóságos kapcsolati tőke kovácsolódik. A tanórákon azonban csak korlátozott mértékben kínálkozik lehetőség arra, hogy az osztály igazi közösséggé formálódjék, hiszen a tanórai foglalkozások alapja a szabálykövető viselkedés, és ilyenkor rengeteg erőforrás rejtve marad. A tanulók napi rutinja, noha biztonságot ad, határokat is szab egyben. A gyerekek általában a közösségekben kialakult szerepüknek megfelelően viselkednek, a klikek, a barátok, a barátnők pedig ügyelnek arra, hogy érdekeiket a szokásos módon érvényesítsék. Az a személyes szabadság, amely az internetes oldalakon, a blogokban, kommentekben megnyilvánul, az iskola falain belül általában nem adatik meg.

Az **osztálykirándulás** viszont olyan tanórán kívüli csoportos tevékenység, amely felrúghatja az osztály közösségében kialakult rendet, s ez nem feltétlenül jelent rendbontást. A rutinos pedagógus ügyesen kihasználhatja ezt, és a közösség javára fordíthatja. Íme, néhány olyan szempont, amelyek segítséget nyújthatnak a tervezésnél.

Mire figyeljünk a tervezésnél?

A mai tanári generációk még emlékeznek arra, milyen fontos szerepük volt a közösségépítésben a szakmai gyakorlatoknak, építőtáboroknak, őszi szüreteknek. Padsorokat átívelő kapcsolatok épültek, szerelmek szövődtek, barátságok kötődtek. A szervezésnél tehát talán nem is az úti cél kiválasztása a lényeg, hisz ezen a téren számíthatunk az osztályfőnök rutinjára, aki figyelembe veszi a gyerekcsoport nagyságát, összetételét, életkorát, a rendelkezésre álló időt, az aktuális tananyagot, esetleg az osztály specializációját. Sokkal inkább érdemes ezen felül egy olyan akciót tervezni meghatározni, ami **az osztályközösség gyenge pontjait felmérve, a csapatépítésre és a kirándulásra mint közösségi élményre** fókuszál. A cél, hogy az osztálytársak más oldalról is megismerjék egymást, hogy az összetartozás átélésén keresztül erősödjék a közösségi szellem.

Kalandra fel!

– szempontok tanórán kívüli

Hogyan fogjunk hozzá?

Anno az osztálykirándulás úgy kezdődött, hogy a gyerekek felültek a vonatra, beültek a buszba, és indulás! A pedagógus volt minden szükséges információ birtokosa. Manapság azonban azt tapasztaljuk, hogy ennél sokkal több előkészület kell ahhoz, hogy a gyerekek valóban élvezzék is azt, amit csinálnak. Tudjuk, hogy a mai diákok (legyenek akár kis alsósok vagy középiskolások) egy olyan információs társadalomban nőnek fel, ahol a média eszközei nemcsak vonzzák őket, hanem azok kiváló használóivá is válnak, éppen ezért nehezen szakadnak el tőlük.

Ismert tény az is, hogy a gyerekek szívesen dolgoznak többedmagukkal projekteken: a kisebb létszámú közösség megteremti a lehetőséget arra, hogy mindenki kivegye a részét a munkából, de olyan mértékben és olyan részfeladatokban, ahogyan ez a személyiségéből adódik.

E szempontok ismeretében **érdemes a kirándulás megtervezésébe már a kezdetek kezdetén a tanulókat is bevonni**: ha a gyerekek kis csoportokban előre feladatnak kapják, hogy felkészüljenek a tanár által kiválasztott úti cél természetföldrajzából, táji jellegzetességeiből, kultúrájából, népségéből, hagyományáiból, zenei világából, híres embereiből... stb., és ezeket az információkat előadás formájában, vagy akár képes, prezentációs, elektronikus formában megoszthatják a többiekkel, nagy valószínűséggel lelkesen szállnak be a felkészülésbe. Így már az előkészület is a csapat összekovácsolódásának része lesz!

Tanári részről pedig elkerülhető az a napjainkban oly ismerős jelenség, hogy a közösségi történések iránt közömbös, mobiltelefonjait nyomkodó vagy éppen egymás mellett táblagépen játszó gyerekekkel induljunk neki az útnak. Bár a kütyük – legálisan vagy illegálisan – úgyis jönnek a gyerekekkel, útközben a játékok helyett akár ezeket az információkat is futtathatják rajtuk. Ügyes fogás, amikor az osztálykiránduláson váratlanul derül ki az, hogy egy tanuló előre felkészült az adott témából, és a tanár a többiek legnagyobb meglepetésére rögtönzött előadásra kéri fel őt. Ezzel a módszerrel **a közösség kevésbé népszerű vagy perifériára szorult tagjait is főszerephez lehet juttatni**, és mindössze némi előkészítést igényel.

Fotó: Fiar Sándor

osztálykirándulás!

foglalkozások szervezéséhez

Néhány példa a megvalósításhoz

A digitális dokumentáció ma már elengedhetetlen. Elkészíthető az **osztálykirándulás élménynaplója**, és a szerzett élményanyag megosztását is elvégezhetjük a gyerekek segítségével. Jó ötlet például kinevezni egy filmes stábot, illetve kijelölni néhány fotós ambícióval megáldott tanulót, akik a kirándulás képes faliújságát állítják majd össze.

A kiválasztásnál egyaránt érvényesíthetjük az összeillő, jól kooperáló csoport, vagy a különböző, de egymást jól kiegészítő páros vagy csapat módszerét. Ha például tudjuk, hogy az osztály legharsányabb leánya és legszótlanabb fiúja szeret fotózni, és őket kérjük fel fotósoknak, máris adott a közös munkában történő összecsiszolódásnak és az újszerűségnek a lehetősége. A kész mű az osztály kincse lesz, olyan, amire a közösség minden tagja büszke lehet. A képek magukért beszélnek, nemcsak a helyszínt, hanem az eseményeket, az emberi kapcsolatok alakulását is hűen tükrözik.

Jó választás, ha a filmes stáb egyik tagja felelős például a tájhoz illeszkedő zenéért, ezért ő hangmérnöki minőségében figyeli meg, majd választja ki az osztálykirándulás rövidfilmjének zenei háttérét. Az élmények megosztásának kitűnő helye egy olyan weboldal, amelynek dizájnját már a kirándulást megelőzően elkezdte tervezni a felelőse. Így, mialatt mindenki a saját munkáját végzi, a közösséggel is foglalkozik.

Kiemelkedő felvonása lehet egy több napos osztálykirándulásnak, amikor este **saját magának bulit szervez a közösség**. Itt

érdemes felderíteni a helyi lehetőségeket és a belső erőforrásokat. Egy kis település életében is fontos lehet, hogy a helyi rockbanda vagy zenekar előadást adjon – és esetleg kapjon – cserébe. Szervezés kérdése az egész. Itt nem a kifogástalan minőség a lényeg, hanem az osztály közösségének összekovácsolása a megszokottól eltérő helyzetben.

Ugyanígy a **sporteseményeknek, a készségdemonstráló programoknak, közösségi játékoknak is ott a helyük az osztálykiránduláson**. Nem árt fejben tartani, hogy egy kalandos éjszakai túra a közösség szempontjából néha többet ér, mint egy egész napos városnézés. Bátran vállalkozhatunk például tájjellegű ételek kóstolására, mert az osztálykiránduláson időnként érdemes feláldozni egy étkezést, és ennek nem feltétlenül a jóllakottságot kell szolgálnia, hanem az élményszerzést.

Érdemes kihasználni a **tanár-diák szerepcserében rejlő lehetőségeket** is, például focimeccset rendezni diákbíróval, játékos vetélkedőt tartani a tanároknak a diákok rendezésében, s a felkészülést, az előadásokat például egy múzeumlátogatáson a tanulókra hagyni.

Valaha a **tábortűz és tűz körüli program** jelentette a táborzás, a kirándulás utolsó estéjének meghatározó vizuális élményét. Ma már szinte feledésbe merült, pedig kis erőfeszítéssel bárhol megszervezhető. A búcsú méltó és meghitt megünneplését, ezzel pedig az esemény elmélyítését szolgálhatja egy sebtében elkészített prezentáció is, amely a közösségépítés jeles pillanatait eleveníti fel, némi tanári bemutatóval fűszerezve, vagy akár egy **szellemes közösségi játék**.

Földrajz–biológia szakos tanárként osztálykirándulásaim alkalmából rendszerint ismeretlen tájak felfedezését tűztem ki célul. Barlangban túrázni, őssálatok lábnyomait vizsgálni, fajismeretet szerezni egy hazai erdőben, fosszilis csigahéjakat keresgélni vagy a csillagos égboltot kémlelni – mindig tartogattak valami meglepően új viszonyt az osztály számára.

Ma már a felkészülésben nem elsősorban a tapasztalataimra, hanem az internetes alapú információs bázisra támaszkodom. Hasznos linkek alapján néhány óra alatt ki lehet jelölni egy aktuális és érdekes kiránduló terepet, ki lehet választani a megfelelő szálláshelyet, programkínálatot. Bár a jól csengő keresőszavakat általában utazási irodák foglalták le, de az ide vonatkozó oldalokról, például az osztalykirandulas.lap.hu portálról elindulva hamar el lehet jutni az idegenforgalmi vagy a kistérségi adatbázisokig, a helyi Tourinform-irodák, az önkormányzati társulások vagy a kistérségi (2013 januárjától járási) hivatalok kínálatáig.

Véleményem szerint egy osztálykirándulás akkor éri el leginkább a célját, ha sokszínű. Ha független tud maradni az osztály szellemi elitjének igényeitől, és képes elérni azt, hogy mindenki az élmények részesévé váljon. A túlfeszített program éppen annyira lehangoló, mint a tétlenség! De egy jól sikerült osztálykirándulás és az annak megfelelő reputáció lényeges eleme lehet az osztályközösség életének.

Természet – közelben

A természettudományos tantárgyak oktatásában egyre fontosabb szerepet játszik a bemutatás, az egyes tantárgyak törvényszerűségeinek gyakorlati megtapasztalása. Magyarországon az utóbbi években egyre több olyan **interaktív bemutatóközpont** jött létre, amelyek éppen erre, vagyis az élményszerűsége, a kipróbálhatóságra, a motivációra helyezik a hangsúlyt, legyen szó fizikáról, kémiáról, biológiáról, földrajzról vagy éppen mezőgazdaságról, néprajzról. Rövid összeállításunkban ezeket a központokat mutatjuk be.

Összeállította: Szunyogh Gábor

Futura: a világ egy magtárban

Magyarországon, de talán a világon is egyedülálló interaktív természettudományi kiállítás nyílt meg tavaly augusztusban Mosonmagyaróváron: a Futura egy 300 éves magtár épületében rendezkedett be, több mint 2000 négyzetméteren. A kiállítás egy része a Szigetköz élővilágát tárja a látogatók elé, emellett pedig négy szinten, a négy elemre (víz, föld, levegő és tűz) felfűzve mutatja be a természettudományok csodáit.

– Elsősorban azt tartjuk fontosnak, hogy a diákok ne csak az iskola keretein belül találkozzanak a természettudományokkal, hanem ők maguk tapasztalják meg a törvényszerűségeket, vonják le a következtetéseket, mégpedig játékosan, interaktív módon – tudtuk meg Horváthné Pákozdi Emesétől, a Futura vezetőjétől.

– Igen egyedi, ahogy a magtárépületnek megtartottuk eredeti jellegét, tartószerkezetét, ezáltal különleges atmoszférát kínálva a négy szinten a négy különböző téma bemutatásához.

A Futurát a környékbeliek már jól ismerik, egyre több általános iskola és óvoda vásárolja a bérleteket, de az ország minden részéről várják a látogatókat, az osztályokat, ennek érdekében roadshow-t is szerveznek, amelynek egyik fő attrakciója a mobil planetárium. Ez egy öt méteres kupola, amely alá akár tizenöt is beférnek. Itt csillagászati témájú filmeket vetítenek

rakóztatva a bolygókra, galaxisokra, mintegy térben és időben utazva. Természetesen a Szigetközről készített filmmel is várják az érdeklődőket.

A **Futura tengerhajójának** kapitányi székéből egy távirányítású hajót lehet navigálni, a **cunamigenerátor** pedig azt érzékelteti, hogyan alakul ki és mire képes a földrengéseket kísérő szökőkár, továbbá meg lehet figyelni a mélytengeri **vulkán-tevékenységet** is – hogy csak néhányat említsünk a számtalan izgalmas program közül.

– A speciális kialakítású előadótermünkben „science show”-nak nevezett látványos, motiváló, a természettudományokat komplexen kezelő kísérleteket mutatunk be, amelyeket az adott témakörökre lebontva is kérhetnek a pedagógusok – mondta el Horváthné Pákozdi Emese.

Elérhetőség:

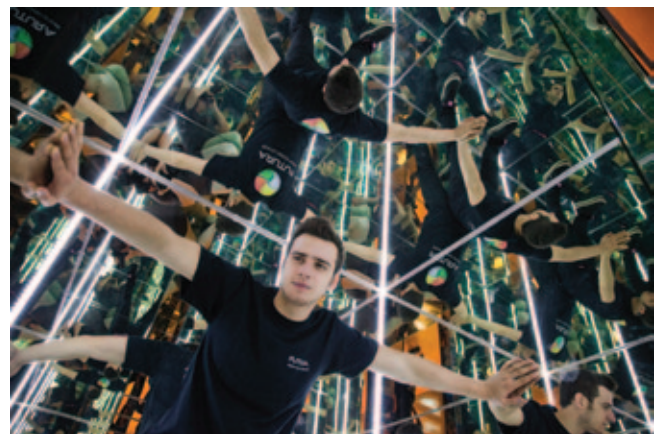
FUTURA Interaktív Természettudományi Élményközpont
9200 Mosonmagyaróvár, Szent István király út 142.

Telefon: 06-96/566-280

E-mail: info@futuramoson.hu

www.futuramoson.hu

www.facebook.com/futuramoson

Öveges József palotája

A Csodák Palotája kifejezést Öveges József használta először, legalábbis a természettudományok világára vonatkoztatva. A legendás professzor egy olyan házat álmódott meg, ahol a látogatók közvetlen kapcsolatba kerülnek a világ érdekes jelenségeivel, kedvükre kísérletezgethetnek és „megérinthetik a tudományt”. A legrégebbi és talán legismertebb hazai bemutatóközpont nem véletlenül ezen a néven működik immár tizenhetedik éve. Az intézmény nemrég költözött el a Mille-nárisról a budafoki Camponába, ahol ugyanakkora területen ugyanazok a jól ismert eszközök várják a diákokat.

– A szerződés tavaly őszi hirtelen felbontása minket is meglepett, és a költözködés is rohamtempóban zajlott le, ám az új hely sok szempontból még jobbnak is bizonyult, mint a régi: a gépkocsival érkezők kényelmesen és díjmentesen tudnak parkolni a Campona parkolójában, a vidékiek és az iskolás csoportok is sokkal jobban meg tudják közelíteni a helyet – mondta *Mizda Katalin*, a Csodák Palotája vezetője.

Mezőgazdaságról a város szívében

A múzeum mint tanulási környezet példát adhat az élményekben, tapasztalásban gazdag ismeretközvetítésre – vallják a budapesti Városligetben, a Vajdahunyad várában található Magyar Mezőgazdasági Múzeum munkatársai. A város szívében kialakított nagy múltú intézményben nemcsak a mezőgazdaság, ezen belül a magyar szőlészet és borászat eszközeit, a lószerszámokat vagy éppen a világhírű trófeagyűjteményeket tekinthetik meg a látogatók, hiszen az iskolás csoportoknak egyedi oktatási programokat is szerveznek.

– A budapesti, városi környezetben felnövő gyermekek (óvodások, iskolások) hétköznapjainak nem képezi szerves részét a mezőgazdaság, mi ezt élményszerűen és testközelben tudjuk megmutatni nekik. Az információ, a tudás megszerzése mellett nagyon fontosnak tartjuk, hogy mindezt szórakoztató formában tegyünk, ezért nálunk központi szerepet kap a manuális. A gyerekek például kézi malommal lisztet is őrölnek a „Búza, búza” programunk során. Jelenlegi, Az életet víz című időszakos kiállításunk során kísérletező sarkot alakítottunk ki, ahol számos érdekes program várja az iskolásokat – mondta el *Bálint Ágnes*, a múzeum kommunikációs vezetője.

A régi helyszínnel nagyjából megegyező alapterületű helyiség egybefüggő, ezért igen jól be lehetett rendezni, tematikusan csoportosították a több mint 100 interaktív eszközt, amelyek a látogatók által működtetve, többnyire játékos formában mutatják be a fizikai jelenségeket és törvényszerűségeket. Ilyen többek között a tapadókorong, a Coriolis-szoba, a vízesés-illúzió, az alkotó inga, a légágyú, a szögletes kerekű autó, a keringő pénz, a ködkamra vagy a repülő tükörkép.

– A fizikai jelenségeket itt a gyakorlatban tapasztalhatják meg a gyerekek, mindenhez hozzá lehet nyúlni, így a Csodák Palotájában tett látogatás hasznos kiegészítése az iskolai tanmenetnek. Kétóránként kísérletbemutatót tartunk, amelynek témáit a pedagógusokkal is egyeztetjük. A látványos, az iskolai keretek között általában megvalósíthatatlan kísérletek visszajelzések alapján megmaradnak a diákokban, felfedezik, hogy egy fizikaóra akár érdekes is lehet! – mesélte *Mizda Katalin*.

Fontos információ még az iskoláknak, hogy a májusi-júniusi időszak rendkívül zsúfolt, ezért érdemes a csoportos látogatásokat február-március-áprilisra tervezni. Továbbá a Tropicariummal együttműködve a két hely látogatásakor kedvezményes jegyet vásárolhatnak a látogatók.

Elérhetőség:

Csodák Palotája
1222 Budapest, Nagytétényi út 37–43.
Telefon: 06-30-210-5569
Email: info@csopa.hu
www.csopa.hu

Tőle tudtuk meg azt is, hogy a csodálatos helyszín, a Vajdahunyad vára már önmagában is kitűnő látnivaló, ezért ezt ki is használják: vártörténeti sétákat szerveznek, amelyek során nyomon követhetők a különböző korszakok, építészeti stílusok is.

– Tágan értelmezzük a múzeumpedagógiát, a természettudományok mellett más tantárgyakhoz is kapcsolódnak a foglalkozásaink, mondókákat, dalokat, közmondásokat is tanítunk a gyerekeknek, így akár magyarórát is lehet nálunk tartani. A pedagógusok előre jelezhetik az igényeiket, és aszerint tudjuk alakítani a foglalkozásokat – osztotta meg a hasznos tudnivalókat lapunk olvasóival *Bálint Ágnes*.

Elérhetőség:

Magyar Mezőgazdasági Múzeum
1146 Budapest, Városliget, Vajdahunyadvár
Telefon: (06-1) 422-0765, 363-1117/128, tel./fax.: 363-2711
E-mail: info@mmgm.hu

Halak a fejünk fölött

Az **Ökocentrum** turisztikai és rendezvényközpont a Tisza-tó és a Tisza-völgy természeti kincseit gyűjti össze és tárja látogatói elé, hatalmas, 735 000 liter osztérfogatú édesvízi akváriuma révén pedig igazi természetközeli élményt nyújt.

– Nem száraz, tudományos előadásokat tartunk, a gyerekek a természettel szórakoztató módon ismerkednek, mégis hasznos tudást szereznek az élményeken keresztül – mondta *Kiss János*, az Ökocentrum igazgatója.

Az intézmény egyre népszerűbb az iskolák között, nem véletlenül, hiszen a biológiai tananyag kiegészítő, gyakorlati oktatásában komoly szerepet tölthet be a Tisza-tónál tett kirándulás.

– 2600 négyzetméter az épület alapterülete, télen-nyáron fedett programok várják a látogatókat négy szinten és egy kilátótoronyban. A legnagyobb attrakció azonban kétségtelenül Közép-Európa legnagyobb édesvízi akváriumrendszere: a hatalmas medencékben, illetve azok alatt sétálgatva a valós viszonyok között figyelhetjük meg a hazai vízi élőlényeket. Az iskolásoknak rendre tátva marad a szája, amikor az üvegalagútban sétálva a fejük fölött úszó halakat nézegetik. A Kárpát-medencében fellelhető mintegy 50 halfajta itt mind megtalálható, de cápa és rája nincs nálunk, ugyanis éppen az a célunk, hogy a saját nemzeti büszkeségeinket, természeti értékeinket mutassuk be – tudtuk meg *Kiss Jánostól*.

A boltokban látható csukát, pontyot, harcsát itt a természetes élőhelyükön tekinthetik meg a látogatók, amire ritkán van lehetőség. Nem csoda, hogy még a horgászok is érdeklődve figyelnek az akváriumok mellett. A viza szintén nagy attrakció, nem sokan tudják, hogy Mátyás király idejében még ez a hal volt az egyik legfőbb táplálékforrás, sőt még a német-római császárnak is küldött belőle nagy királyunk egy nagyobb rakományt – avat be a részletekbe *Kiss János*.

Az Ökocentrumban hulló- és kételtű kiállítás is helyet kapott, mikroszkópos játszósobát, 3D-s mozi alakítottak ki, amelyben félóránként vetítenek térhatású filmeket többek között a Tisza-tóról. A héthektáros parkban állatbemutatókat tartanak, a látogatók megismerhetik az őshonos juhokat, az aranyakált, a dámszarvast, a pelikánt vagy a kormoránt.

Animátorok kísérik a csoportokat, foglalkozásokat tartanak standard tematikában (Föld, élővilág, Tisza-tó), de fel is készülnek bármilyen konkrét természettudományos témára is, ha egy csoport például éppen a vízcseppet szeretné közelebbről megvizsgálni.

Elérhetőség:

Tisza-tavi Ökocentrum
3388 Poroszló, Kossuth u. 41.
Telefon: 06-36/553-033, 06-36/553-074
info@tiszataviokocentrum.hu, info@ttoc.hu
www.ttoc.hu

Mozgásban a tudomány Mobilis Győr – A felfedezések háza

A felszabadult játék öröme nemcsak a gyermekek kiváltsága! A győri Mobilis Interaktív Kiállító Központ nem egy szokványos hely. Az **Európában is egyedülálló tematikus tudományos játszóház** a mozgás, a mobilitás, a közlekedés témái köré épített látványos bemutatókkal, kipróbálható eszközeivel gondolkodásra, kreativitásra, alkotásra ösztönöz.

A központ küldetése nem kevesebb, mint játékos formában közelebb hozni, sőt, megszerettetni a természettudományokat, segít felfedezni a bennünket körülvevő világ rejtelmét, és segít leküzdeni a tudományos világgal szemben táplált félelmeket is. A Mobilis vallja, a játék több, mint egy tevékenység, **a játék létforma**, és a legjobb módszer az új dolgok kipróbálására, az ismeretlen felfedezésére. A Mobilisban ezt a tudást élmény megszerzeni. A tudományos játszóházban ezért játékokra, felfedezésre ösztönzik a fiatalabb és idősebb látogatókat egyaránt, így mutatva be számukra a természettudományok és a technika érdekességeit, a Győrré jellemző iparág, a jármű és közlekedési fantasztikus világát. Múltán nevezhetjük hát a tudományos játszóházat a felfedezések házána. A Mobilis látványlaborban szakavatott demonstrátorok közérthető, élvezhető, humoros módon 20-30 perces kísérleti bemutatók keretében izgalmas és látványos eszközöket, természettudományos jelenségeket mutatnak be.

Az egy évvel ezelőtti nyitást követően a **74 kipróbálható interaktív eszköz** jelesre vizsgázott, hiszen minden eszköz remekül működik, említésre méltó meghibásodás nélkül. A minőség azonban nem csak az eszközökben, hanem a Mobilis különleges hálót képező együttműködések erejében is megmutatkozik. Győr városa, a Széchenyi István Egyetem, általános- és középiskolák, a Városi Művészeti Múzeum, a Xantus János Állatkert, továbbá győri illetve Győrhez kötődő vállalkozások, valamint különleges magyar találmányok és felfedezők (Leonar3Do) a teljesség igénye nélkül is mutatják a Mobilis különleges szerepét.

A hónapról hónapra **változó tematika** folyamatos megújulásra ösztönzi a Mobilist, az **izgalmas programok**, és a korlátlan számú belépést biztosító bérletrendszer pedig újra és újra okot ad a visszatérésre.

Elérhetőség:

Mobilis Interaktív Kiállítási Központ
9026 Győr, Vásárhelyi Pál u. 66.
Telefon: 06-96-618-111
E-mail: mobilis@mobilis-gyor.hu
mobilis.gyor.hu

„Cselekvésre buzdítjuk a diákokot”

Földrajtanárok kreatív oktatási módszerei

Az oktatásban nagyon sok múlik a tanár személyiségén és azokon a módszereken, amelyeket alkalmaz. Igaz ez a természettudományos tantárgyakra is, ahol különlegesen fontos a diákok megfelelő motiválása, az érdeklődés felkeltése, ébren tartása, az ismeretek megfelelő rögzítése. A földrajz egészen speciális helyet foglal el e tantárgyak között, hiszen ezen a területen több tudomány (biológia, fizika, kémia) szintézise valósul meg, de számos kapcsolódási pontja révén képes integrálni a történelmet, a magyart vagy éppen az idegen nyelveket is. **Szabó Júlia** és **Vízy Zsolt**, a Budapesti Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnázium földrajz szakos tanárai szerint emellett még számos más funkciót is magában hordoz, például kitűnően alkalmas lenne az alapvető pénzügyi, gazdasági, politológiai ismeretek közvetítésére is. Úgy gondolják, a földrajzot némi kreativitással rendkívül izgalmasan lehet tanítani, még akkor is, ha az eszközök ritkák és drágák.

Szunyogh Gábor

– Milyen lehetőségeket, keretet biztosít az új alaptanterv a földrajz számára?

Szabó Júlia: – A jelenlegi kerettantervben nagyon jól megfogalmazták az ismeretanyagot és a készségek, képességek fejlesztését, különösen a természettudományokban. Pedagógiai szempontból a kerettantervnel sem nagyon lehet korszerűbbet és jobbat találni ma Európában.

A gyerek hattól tíz éves korig megtanul jó kérdéseket feltenni, nyerni, veszteni, 11-12 éves korában a természettudományokon keresztül megismeri a világ érdekességeit, már képes rendszerezni, utána következik a manuális fejlesztés, majd 16 éves kortól alkalmazza is az ismereteit, a tudását. A jó tanárnak cselekvésre kell buzdítania a diákokat, és amennyire lehet, differenciáltan tanítania. Az új NAT-ban az

is megjelenik, hogy a tanár minden órán köteles egy új módszert, jártasságot is bemutatni, és az alkalmazást be is kell gyakoroltatnia a gyerekekkel.

– Ez a gyakorlatban hogyan valósul meg?

Vízy Zsolt: – A Fazekas diákjai nagyon motiváltak, sok otthoni háttérismerettel rendelkeznek, szeretnek az élen járni, szeretik megmutatni magukat: a frontális módszer ezért náluk kevésbé működik, „kénytelenek vagyunk” tehát motiváló módszereket alkalmazni. Ilyen például a projektmunka: egy témát több irányból közelítünk meg, csoportbontásban, és nemcsak az órán, hanem a könyvtárban, otthon is kell dolgozni rajta. A múzeumlátogatások (Természettudományi Múzeumban, Planetáriumban, Nemzeti Bankban stb.) is projekt munkában valósulnak meg: ennek keretében készítjük fel a gyerekeket, akik háromfős csoportokban dolgozzák fel a megszerzett élményeket. Ez kétségtelenül sok munkát jelent a tanárnak, és nehezebb is az értékelés, de a tanultakat a gyerekek egy életre megjegyzik a projekt munkával, ami hihetetlenül hatékony módszer a természettudományos oktatásban is.

– Kuba Gábor, a Földrajtanárok Egyletnek elnöke nemrég egy, a Köznevelésnek adott interjúban arról beszélt, hogy az egyik legnagyobb hatású bemutatóhoz nem kell más, csak egy fejre rögzíthető elemilámpa. Így az egyik gyerek lesz a Nap, a másik forog körülötte Földként. A diákok élvezik a játékot, és közben „észrevétlenül” megtanulják a Naprendszer. Valóban nincs akkora szükség hipermodern kütyükre a szemléletes órákhoz?

Sz. J.: – Ez így van, ezt a fejlámpás bemutatót mi is alkalmazzuk. Az infokommunikációs eszközök rendkívül hasznos ki-

egészítői az oktatásnak, léteznek nagyon egyszerű módszerek is. Egy igen nehezen kezelhető, nagyrészt fiúkból álló osztályt például felvittem a negyedik emeletre, ahonnan látszottak a budai hegyek. Mozogtunk, és közben megtanultuk a hegyvidék fontos jellemzőit. A várost bejártuk különböző tematikus séták során, felmentünk a János hegyre, Vácott megnéztük a vízmércét.

V. Zs.: – Egy alkalommal azt a feladatot adtam a diákjaimnak, hogy nézzék meg a nagy budapesti terek aluljáróiban – így például a Blaha Lujza téren –, hogy milyen kőzetből készülhetett a burkolat. Vagy itt van a Coriolis-erő. Mint ismert, az Egyenlítőtől délre és északra más-más irányba folyik le a víz a lefolyóban. Csak oda kell lépni a csaphoz, és megfigyelni ezt a jelenséget. Ezután érdemes megnézni egy kisfilmet, amely bemutatja, hogy az Egyenlítőnél állva egy méterrel arrébb már valóban a másik irányba örvénylik a lefolyó víz. Így sokkal jobban rögzül a tudás, és egy szabály, törvényszerűség a gyakorlatban testközelivé válik.

Sz. J.: – Sajnos az oktatási segédeszközök (most nem az informatikaiakra gondolok) rendkívül drágák és ritkák, ezt egy TÁMOP-os eszközfejlesztő program során szomorúan tapasztaltuk. Pedig nagy szükség lenne azokra is a közzétani vizsgálatokhoz, a víz bontásához, a vízkő feloldásához, a különböző talajminták vízáteresztő képességének vizsgálatához. Igaz, hogy ezeket az eszközöket részben mi magunk is kitalálhatjuk, megalkothatjuk – akár a kémia tanárok segítségével.

– A földrajtanárok évek óta felhívják a figyelmet a tantárgy integratív jellegére. Ez hogyan valósul meg a hétköznapi életben?

SZÉCHENYI

Sz. J.: – Nézze meg például ezt a Széchenyi Istvánt ábrázoló rajzot! Elsőre csak a legnagyobb magyar rajzát látjuk, de ha jobban megfigyeljük, látszik, hogy a szemöldöke a Lánchíd, a bajsza egy versenyló, a nyakában pedig nem egy medál, hanem a Magyar Tudományos Akadémia épülete lóg. Számos tantárgyat összehoz ez a rajz: a magyar, a történelem, a földrajz mind benne van.

V. Zs.: – Vagy itt van a *Tanú* című film, amely egyéb művészi érdemei mellett

kitűnő példája a terveződésközpontú tantervnek. A földrajzórán tizediktől lehetne tanítani a pénzügyi kultúrát. Nagyon fontos lenne, hogy a diákok 18 éves korukra átlássák a családi költségvetést. Véleményem szerint a földrajz korszerű pénzügyi, politológiai, társadalmi, gazdasági ismeretekre készíthetné fel a diákokat, és nagy lehetőség van az idegen nyelvek integrálására is.

Sz. J.: – A természettudományok az egész életünket lefedik. A 11–12.-ik évfolyam-

ban válik éretté a diák a természettudományos tantárgyak szintézisére, ekkor épülnek be a társtudományok is igazán a földrajzba, ekkor tölthetné be ezt az integratív funkcióját. A transzfer a mai modern oktatás egyik legfontosabb eleme. Ennek lényege, hogy a diák az egyik órán megtanult módszert képes legyen alkalmazni a másikon is. A földrajz erre is kitűnően alkalmas, hiszen valóban eljut a mindennapi életig.

Meglátni és megszeretni

Az OFI és az evopro Holding Zrt
által kiírt evobox TT
Dobozolt Tudás pályázatról

Molnár-Bánffy Kata

A mi fizikatanárnőnknek pipaszár lábai voltak. Onnan tudom, hogy egyszer szoknyában felállt a tanári asztalra és úgy pörgette meg a feje körül a vízzel teli felmosóvödrot, hogy a centripetális erőt demonstrálja nekünk. Felejthetetlen jelenet volt. A természettudományos tárgyak oktatására mindig is úgy gondoltunk, mint olyan területre, ahol az elméleti tananyag kísérleteken, kisebb-nagyobb demonstrációkon keresztül adható át. A diák, aki a képletekre és definíciókra nehezen emlékszik, pontosan fel tudja idézni azokat az emlékezetes, látványos pillanatokat, amikor rácsodálkozhatott arra, hogyan és mitől működik körülöttünk a világ.

Ezek az emlékek határozták meg **Mészáros Csaba**, az evopro Holding Zrt tulajdonos-ügyvezetője számára is a pályaválasztást (villamosmérnök lett), és ezeknek köszönheti a nagyon sikeres, ma már sok leányvállalatot tömörítő, nemzetközi projekteken dolgozó mérnökcég azt a gyakorlatias tudást, amely munkatársainak megkülönböztető jegye lett szerte a világban. Az evopro sokszor csak huszoneves fiatal mérnökei és informatikusai, lassan több mint ezren, repülőterek logisztikai rendszereinek, az angol királyi posta szállítószalagjainak, a legnagyobb ipari óriások gyártó gépsorainak dolgoztak az elmúlt tíz évben, és mindenhol azt bizonyították: a magyar mérnök nem ismer lehetetlent. Lehet, hogy a legendás magyar feltalálók ideje mégsem járt még le? Mészáros Csaba mindenesetre azt tapasztalja, hogy a mérnöki tudás, az analitikus és logikus hozzáállás a feladatokhoz nagyon is ke-

lendő áru: ahogy mondani szokta, idegen nyelven jól beszélő, magasan képzett mérnöknek bármikor tud munkát adni.

Az evopro szakterülete az egyik kiugrási pont lehetne Magyarország számára. Ezért Csaba és munkatársai megkeresték az **Oktatáskutató és Fejlesztő Intézetet**, hogy megkérdezzék: hogyan és miként tudnak ők gazdasági társaságként a természettudományok megszerettetéséért cselekedni. Hogyan lehetne a fizikát, a matematikát, a mérnöki tudományokat újra divatba hozni, lehetőleg minél fiatalabb korban. A közös gondolkodás eredménye a **Zipernovszky-ház program** (amely az utódok engedélyével a transzformátor egyik feltalálójának, a magyar elektronikai ipar megteremtőjének a nevét viseli), amelynek számos építőköve közül az egyik az evoboxTT Dobozolt Tudás pályázat.

A Dobozolt Tudás pályázat célja az volt, hogy összegyűjtse azokat a háztartási eszközökből megvalósítható szemléltető eszközöket, kísérleteket, amelyek kiváló pedagógusnemezdedékek koponyájában, jegyzetfüzetében, tanterveiben rejtőznek, de összegyűjtve emlékezetes, élményszerű pillanatokat, kedvet teremthetnek a gyerekeknek a fizika- és kémiaórákon. A pedagógusoknak kiírt pályázaton négy pályamunka kapott pénzzutalmat (100 000-100 000 forintot), de valamennyi, tartalmilag helytálló és a pályázati kritériumoknak megfelelő munka felkerül egy online tudásbázisra, ahonnan pedagóguskollegák, de mindenképp a gyerekek és szülők elérhetik, hasznosíthatják. A leg-

jobb négy munka kidolgozásra és legyártásra is kerül, hogy bármely hazai iskola igényelhesse belőlük, és bármely kis településen használhassák egy-egy törvényszerűség bemutatására.

A kaposvári **Paizs Ottó** az elektromos áram és elektromos ellenállás modellezésére szolgáló kiváló pályamunkát nyújtott be, amelyben műanyag csőmodulok, hungarocell-golyók és porszívó segítségével modellezi az elektromos hálózatban egyébként nem látható elektronok viselkedését. A pályamunka akár hallássérültek oktatásában is kiválóan használható.

A csorvási **Murvai József** pályamunkája a „Játék az ingával” nevet viseli. Az eszköz több fizikai törvényszerűség bemutatására alkalmas, az alapvető mágneses jelenségektől elindulva a mágnesség összetettebb jelenségeiig, és elsősorban a 7-8. osztályos tanulók fizikaoktatásában lehet hasznos segédeszköz.

Bíró János, a hegykői Fertő-táj Általános iskola tanára az evopro tevékenységi területével és a Zipernovszky-program névadójával összhangban egyenáramú villanymotor és dinamó elkészítésére tesz javaslatot – mégpedig házilag előállítható, gazdaságos, környezettudatos és kreatív megoldásokkal.

A negyedik nyertes pályázat alkotói győriek: **Mészáros Péter** és **Szutányi Márk** pályamunkája a tűztornádó nevet viseli. A kellő körültekintést igénylő, de szintén konyhai eszközök segítségével összeállítható kísérlet azt mutatja be, hogy a természetben ritkán előforduló, ám annál emlékezetesebb tűztornádó hogyan keletkezik.

Amint a pályamunkák gyártása az evopro jóvoltából megkezdődik, illetve amint a szemléltető kísérletek egy internetes tudásbázison elérhetővé válnak, tájékoztatjuk az iskolákat a programba történő bekapcsolódás lehetőségéről.

BERKI KRISZTIÁN - SZŐNYEGPOROLÓTÓL AZ ÖTKARIKÁIG „Csak lazán”

Gósi Lilla

**Egyszer ragyogó,
néha fáradt, máskor
megkönnyebbült, de
mindig hatalmas és
őszinte. Próbálom
megfejtetni, mi van
Berki Krisztián
tornászbajnokunk
mosolyában...**

Egy olimpiai arany csillogása biztosan. Hogy azzal foglalkozhat, amit szeret. Decemberi esküvője és három éve mellette álló párja, Marcsi. Egy ország szurkolása és szeretete.

Kiegyensúlyozott, magabiztos, tiszta. Gyakorlatát nézve, ahogy a kommentátor fogalmaz: elegáns. Ahogy őt hallgatom: szerény és hiteles.

Valójában nem kérdés, mégis felteszem neki:

– **Belülről jön ez a mosoly?**

– Persze! – feleli magától értetődően, derűsen. – Nagyon sok jót kaptam az élettől, semmi okom panaszkodni vagy rosszkedvűnek lenni. Nekem is vannak rosszabb napjaim, de alapvetően vidám ember vagyok.

– **Kisfiúnak is ilyen jókedvű, rosszcsonit gyerekek képzeljünk?**

– Visszahúzódo, jó gyerekek számítottam. Kisebb csínyekkel... A feltűnősködést ma sem szeretem, de az olimpiának köszönhetően sportolóként azért középpontba kerültem. Középiskolásként párszor ugyan előfordult, hogy az edzőtársakkal elhúztuk az időt, később értünk be edzésre, de azért nem ez volt a jellemző.

– **Városi legendaként jár körbe Berki Krisztián és a szőnyegporoló-állvány története. Egy négyéves kisfiú, aki épp zuglói házuk udvarán játszott, a szőnyegporolón hintáztott, amikor a szemben lakó tornaedző felfigyelt rá. Emlékszel vagy mesélték?**

– Az tisztán megvan, hogy kisgyerekkoromban le szoktam menni az udvarra. Ilyenkor labdáztam, cigánykerekeztem és felmáztam mindenre, amire lehetett... A szőnyegporolóra is.

– **Eközben a házbéli gyerekek...**

– Jóban voltunk, de feltaláltam magam egyedül is. Valahogy világeletemben magányos farkas voltam. Persze, ez nem jelenti, hogy egyedül lennék, sőt! Szerencsére mindig körülvesznek emberek.

– **Visszatérve a porolóhoz, ki volt az a rejtélyes szomszéd, aki felfedezett?**

– A legelső edzőm, Nemélyi Zoltán. Ő látta meg, hogy egy eléggé hiperaktív, mozgékony gyerekről van szó. Szólt a szüleimnek, hogy vigyenek le a tornaterembe. Ez 1989-ben történt. Néhány évig dolgoztunk csak együtt, utána külföldre költözött, és ott folytatta az edzősködést.

– **Gyerekként biztos más módszerekkel dolgoztatok, mint felnőtt fejjel.**

– A tornában az első néhány év arról szól, hogy megszerettedd a sportágat a gyerekekkel, illetve megkapja azt a fegyelmet, ami kell a sportághoz. Ezek az alapok. Amikor az edzőm külföldre költözött, a csoportját összevonták a másik két csoporttal. Így kerültem Kovács Istvánhoz. Kokó bá, az új edzőm – akivel azóta már több mint húsz éve együtt dolgozunk – kezdett komolyabban felkészíteni a versenyekre.

– **Nagyjából sima út vezetett az óvodából a tornaterembe...**

– Bizonyos értelemben igen, bár teljesen azért nem volt zökkenőmentes. Ha rajtam múlik, biztos, hogy nem lesz belőlem tornász.

– **Lázadoztál?**

– Sírtam. Sírva mentem edzésre, sírva jöttem edzésről. A szüleim azért csak fogtak és vittek mindennap, amikor kellett. Utólag belegondolva, nagyon jó döntés volt. Nem arról van szó, hogy teljes mértékben erőltették vagy görcsösen akarták, hogy én tornázzak... de azért mégis, vittek és próbálták elhíttetni

velem akkoriban, hogy ez egy jó dolog. És végül is, nekik lett igazuk.

– **Volt egy pont, ami után már magadtól mentél?**

– Olyan pontok voltak, amikor láttam, hogy a velem egykorúaknál ügyesebb vagyok. Nem kimondottan a tornateremben, inkább a civil életben. Az óvodában és az iskolában el lehetett játszogatni: kézen állogattam, amikor úgy volt kedvem. Azt is jó érzés volt látni, hogy fejlődök napról napra. Egyre jobban ment. És megszerettem, amit csinálok.

– **Ekkoriban hogy nézett ki a napi rutin?**

– Általános iskolába a Csanádiba (Csanádi Árpád Általános Iskola és Gimnázium) jártam, akkor még Központi Sportiskola (KSI) volt. Ha jól emlékszem, hetente kétszer délelőtt is, délután pedig majdnem minden nap volt edzés. Itt is és a tizenötödik kerületi Kovács Pál Gimnáziumban már tényleg mindenben alkalmazkodtak hozzánk, sportolókhöz. Nem voltak teljesíthetetlen követelmények.

– **Az iskolás évekből vannak maradó élményeid?**

– Amikor általános iskolában tesi órán a szabadban partizánoztunk, kidobóztunk. Mivel a sport mindig jobban érdekelt, tanulni annyira nem, de iskolába járni szerettem.

– **Matematika vagy irodalom?**

– Matematika – vágja rá nevetve. – Talán a sportnak köszönhetően a magánéletben eléggé lusta ember vagyok, szeretek pihenni. Az iskolával is így voltam. Amit az órán megértettem, matematika, fizika, kémia, a mellé itthon is leültem. Viszont a molyolósabb tárgyakhoz, amilyen a történelem és az irodalom, nem volt türelmem.

– **Torna, torna és torna. Emellett nem sok szabadidő férhetett bele.**

– Tényleg nem volt sok. De ezt nem nagyon éreztem, talán mert hamar beleszerényedtem. A külvilágot a középiskolás időszakban kezdtem jobban érezni. Láttam, hogy az osztálytársaim sulis után mennek jobbra-balra, nekem meg ugye edzésre kellett mennem. Viszont a szemem előtt mindig ott lebegett, hogy egy olyan sportágat űzhetek, amiben, ha jól csinálom, sikeres lehetek. Akár olimpiai bajnok is. Egyébként nem vagyok az a nagyon bulizós fajta, ez a rész sosem hiányzott az életemből. Nem érzem, hogy bármiről lemaradtam volna.

Fotó: Felix Promotion

16.066

2012. augusztus 5., London, sporttörténelmi pillanat. A lólengés döntőjében először szerepel két magyar: Hidvégi Vid és Berki Krisztián. Hidvégi végül a nyolcadik helyet szerzi meg, Berki Krisztián pedig olimpiai bajnok. Kivitelezésre kapott magasabb pontszámával győzte le a brit vetélytársát, a szintén 16.066-ot szerző Louis Smith-t.

– **Ahogy mesélsz, azt látom, te mindig tudtad, mi van a fókuszban, mi a fontos és mi fér bele. Talán megtanultál szelektálni és kiválasztani, ami igazán lényeges. A barátaidat is megválogatod?**

– Pontosan. Leginkább a sportból kikerült emberek vannak a közelemben, vagy aktív sportolók, akik fel tudják fogni ezt az életvitelt. A feleségem (*Gál Mária*, egykori taekwondos – a szerk.) is válogatott sportoló volt. Nyilván azért is működik kettőnk között ez a kapcsolat, mert ő fel tudta fogni, hogy nekem mennyire fontos ez az egész, tud támogatni.

– **Mi motivál jobban: a dicséret vagy a kritika?**

– Próbálok mindkettőben meglátni a jót. Egy pozitív mondat lelki erőt adhat, ettől még jobban elhiszi az ember a jót. A negatív kritika viszont a földön tud tartani, ha elszállnék magamtól. Ráadásul egy „szidás” még több energiát mozgósíthat bennem.

– **Ha azt mondom, hullámvölgyek, ki vagy mi jut eszedbe, mint kapaszkodó? Egy erős mondat vagy meghatározó személy, aki a legmélyebbről is ki tudott húzni?**

– Kovács István. Az edzőmre mindig támaszkodhatok. 2007-ben volt egy rontott kvalifikációs világbajnokságunk, ami miatt nem kerültem ki Pekingbe. Leültünk, megbeszéltük. Kokó bá majdnem minden verseny előtt elmondja, hogy fel vagyok készülve, ugyanazt csináljam meg, amit tudok, a tehetségem megvan hozzá, a gyakorlatom képes arra, hogy az első helyen végezzek. „Csak lazán csináld meg, amit tudsz!” – ennyit mond, és általában neki van igaza.

– **Ennek a tanár-diák, mester-tanítvány kapcsolatnak mi az alapja?**

– A kölcsönös tisztelet! Egy bizonyos kornak vagy időnek el kell telnie, hogy az ember fel tudja fogni ésszel: én nem ►►

Névjegy

Berki Krisztián

Születési idő: 1985. 03. 18.

Klub: UTE

Edző: Kovács István

Eredmények: Olimpiai bajnok lólengésben, kétszeres világbajnok, hatszoros Európa-bajnok tornász

Díjak: Többszörösen Az év magyar sportolója, Az év magyar tornásza, Junior Prima-díj (2007), a Magyar Érdemrend tisztikeresztje (2012), Budapest, Újpest és Nagyecsed díszpolgára (2012)

Címlapon

azért tornázom, hogy az edzőnek jó legyen. És az edző nem azért edz, hogy nekem jó legyen. Mi egy közös célért dolgozunk. Itt tényleg a kölcsönös tisztelet kell ahhoz, hogy előrébb jussunk.

– **Előrébb, de meddig? Amíg eljön az az egy perc, amíg fent vagy a lovon?**

– Kb. 50 másodperc. 45... 42.

– **Ennyit töltesz a szeren. Ennyit látunk belőled mi, nézők. Mégis, ezalatt mi történik – benned? Mi fordul meg a fejedben?**

– A fejemben szerencsére semmi. Ekkor már csak a gyakorlatra figyelek. Általában nyugodt vagyok, amikor odalépek a szerhez, és élvezem, amit csinállok. Előtte próbálom kiszellőztetni a fejemet, nem gondolni semmire. Utána pedig egy pillanat alatt kimegy belőlem a stressz, ami a felkészülés, a versenyek alatt felgyülemlt bennem. De abban a percben csak én vagyok és a szer. Az a negyvenkét másodperc, vagy ötven – az az enyém.

– **Mi van a másodpercek mögött? Hány év munka?**

– Években számolni nehéz... Mondjuk az olimpiai gyakorlatom összeállításához kellett a huszonnégy év torna. Lehet, hogy meg tudtam volna csinálni korábban is. De fejben nem biztos, hogy elég érett lettem volna ahhoz, hogy a versenyen ilyen jól kivitelezsem. Szükség van egy bizonyos mentális felkészültségre. Hiába vagyok fizikálisan jó állapotban, hogyha szellemileg teljesen „nulla” vagyok és le vagyok terhelve, úgyse tudom megcsinálni.

– **Azt mondják, egy győzelemhez csak a tehetség kevés. Mi kell még?**

– Munka. Nyilván szükséges a tehetség, meg az a plusz, ami a bajnokot bajnokká teszi. De én még mindig azt mondom, hogy százalékos arányban szétosztva

20% a tudás- tehetség-szerencse és 80% a befektetett munka. Meglehet nekem a tudásom a tornához, azon belül pedig a lólengéshez, de azért lettem aranyérmes, mert nagyon sokat dolgoztam, míg azzá váltam, aki most vagyok.

– **Közben adódtak nehézségek is: ronított kvalifikáció, bokasérülés, aztán Londonban az elődöntős hiba.**

– Ezek azok a negatív dolgok, amik kellenek ahhoz, hogy magunkba nézzünk és átértékeljük a helyzetet. Az olimpián a selejtezőben elszendvedett pofon (ötödikként került döntőbe – a szerk.) kellett nekem ahhoz, hogy újragondoljam az egészet, és az alatt az egy hét alatt az edzőmmel tökéletesen fel tudjak készülni a döntőre.

– **Ha nem tornász lenne, mi lenne ma Berki Krisztián?**

– Most azért nevetek, mert a páromnak volt egy feladata, amiben azt kérdezték, „mi lennél, ha nagy lennél”. Én azt feleltem, úrhajós. Tulajdonképpen nagyon szeretem az autót és a sebességet. Úgyhogy, ha nem is lennék úrhajós, az autóversenyzést vagy valami speciális technikai sportot, ami a sebességgel összeköthető, szívesen kipróbálnék. Nyilván, ezek csak álmok.

– **Nézd, 15-25 év múlva...**

– ...az úrutazás lehet, ott fog tartani, de én inkább maradnék a földön.

– **A sportot népszerűsítő plakátokon szerepelsz, a közelmúltban sportszarnokot neveztek el rólad, jótékonyági árverést szervezel. Miért?**

– Az én célom, hogy az egész magyar tornasport előtérbe kerüljön. Olimpiai bajnokként megvan az a „hatalmunk”, hogy picit jobban figyelnek ránk. Meg kell tehát próbálnunk, így nekem is jó példával járni, és ösztökélni az embereket, hogyha nem is élsportot, de

valamit mozogjanak. Mert így lesznek egészségesebbek, és így teljesebbek az életük. Másrészt nagyon szeretnék olyan példaértékű ember lenni a fiatalok számára, aki követhető és őszinte. Ma a tévében, a médiában annyi rossz példát látni. Én arra vágyom, azért szeretnék dolgozni, hogy az egész ország kicsit jobban megbecsülje a sportolókat. Az olimpia nagyon tud hatni a hétköznapi emberekre is. Tudom, mennyien szeretnek minket, mennyien kíváncsiak ránk, és remélem, hogy a jövőben még tudunk legalább annyi örömet szerezni, mint London előtt vagy azóta. Ezek nagyon fontos dolgok, mert erőt adnak, hogy nap mint nap le tudjak menni a tornaterembe és folytassam az edzéseket. Szerintem nem csak én, hanem az összes olimpikon társam így van ezzel. Azt szeretnék, hogy a fiatalok ne csak a rosszra koncentráljanak. A pályafutásom alatt nekem is voltak nehézségeim, mégis mindig ott lebegett a szemem előtt az olimpiai ötkarika. Erre koncentráltam, és elértem életem legnagyobb célját.

– **Nagy hangsúlyt fektetsz a fiataloknak szóló programokra. Tartottál már bemutató testnevelés órát általános iskolában, szerepeltél a Gyerek Híradó műsorában. Nem idegen tőled, hogy gyerekek között mozogsz. El tudnád képzelni, hogy tanítasz?**

– A profi pályafutásom után szívesen foglalkoznék gyerekekkel: képzéssel és a jövő bajnokainak kinevelésével. Még érzem, hogy a torna technikai részére kell koncentrálnom, egyelőre tehát edzősködésem nem vagyok alkalmas, de az elkövetkezendő négy évben ez biztosan változni fog. Ha nem is Rio lesz az utolsó olimpiám, négy év múlva már valószínűleg tudnék saját edzéseket tartani.

– **A cél Rio és a szőnyegporoló következő ördögeinek felfedezése?**

– Pontosan! Ez működhet a torna mellett is, mert vannak Magyarországon jó edzők, akikhez tovább tudnám irányítani a gyerkőcöket, akik a jövőjüket a tornán belül el tudják indítani.

– **Krisztián, boldog vagy?**

Kuncog:

– Én nagyon!

Torna

A férfi szertorna gyakorlatai: talaj, gyűrű, korlát, lólengés, ugrás, nyújtó. Női versenyszámok: talaj, ugrás, gerenda, felemáskorlát.

A sportág hazai irányító szerve a Magyar Torna Szövetség. Hazánkban először „nyilvános testgyakorda” az 1800-as évek elején nyílt, az első szertornaversenyt 1881-ben rendezték.

A lólengés lendületi elemekből áll: pároskörök, ollók, orsók, leugrás... Vígh László edző „találmánya” az a két elem, amit tornászairól neveztek el: A Magyar-vándort Magyar Zoltánról, a Sivadó-vándort Sivadó Jánosról.

Tornászbajnokaink: Borkai Zsolt, Csollány Szilveszter, Keleti Ágnes, Korondi Margit, Magyar Zoltán, Pataki Ferenc, Pelle István, Ónodi Henrietta, Berki Krisztián.

Olvasóvá nevelni diákjainkat a magyartanár legfontosabb feladata

Eck Júlia

Ez két különböző tennivalót jelent. Egyrészt segítenünk kell kialakítani a gyerekekben az olvasás képességét. Ennek legegyszerűbb formája a sok gyakorlás, ehhez pedig olvasmányos, egyszerűbb nyelvezetű, izgalmas vagy szórakoztató művek szükségesek, amelyek kellemes perceket szereznek a tanulóknak, és általuk az olvasás nehéz fizikai folyamata készségi szintre emelkedhet. Másrészt fontos, hogy a gyerekek elsajátítsák az olvasás igényét, megismerjék és átéljék a művészet befogadásának élményét, és ennek vágya életük fontos részévé váljon. A két feladat közül egyik sem elhanyagolható, de a második elvégezhetetlen az első sikere nélkül, hiszen a klasszikus irodalom nagy alkotásai nélkül el sem juthatnak a diákokhoz, akik hamar feladják a reménytelen küzdelmet.

Ezért jó figyelni a népszerű irodalom alkotásaira, és lehetőség szerint minél több művet javasolni elolvasásra, akár a gyerekek ízlésére bízva a válogatást. Iskolánk munkaközösségének tapasztalatai alapján örömet szerezhetünk Rejtő Jenő Pizkos Fred-sorozatával, Agatha Christie-krimikkel, Verne regényeivel, Erich Kastner könyveivel, az Adrian Mole-sorozattal, a Galaxis útikalauz-sorozattal, a korai horror-történetekkel: Frankensteinel vagy Drakulával stb.

A klasszikus kánon művei közül legnagyobb érték a választhatóság: hiszen minden gyerekközösséget máskor és más feldolgozási formában érdemes megkínálni egy-egy műalkotással. Az értékes irodalmi művek között mindig lesz értékrendben, politikai, társadalmi és morális kérdésekben, személyes döntési helyzetekben a diákokat megérintő, érdeklődésüket felkeltő alkotás, ha az olvasmányélmény befogadását előkészítjük, és az élményt közösen feldolgozzuk (erre kiváló lehetőség pl. a drámajáték). Tapasztalataink szerint kedvelt művek a diákok körében Mikszáth, Kosztolányi, Szabó Magda regényei, a világ-irodalomból Bulgakov, Orwell, Dürrenmatt, Beckett. Nagykaszkok körében mindig sikere van az abszurd műveinek, ezért nagy kedvvel olvassák Slawomir Mrozek állat-paraboláit, pl.: a Szerenádöt, a Rókvadászatot, hiszen a groteszk világkép közel áll hozzájuk, a műfaj örökérvényű, bár a felvetett kérdések nagyon is emberiek.

Kiemelkedően fontos feladat a kortárs irodalommal való találkozás segítése. Stilisztikából mindig van mód kortárs példák beemelésére a tananyagba, és a lírai kánon alkotásainál is utalhatunk az adott mű későbbi megidézőire (pl.: Orbán Ottó: Melyben Balassi módjában fohászkodik vagy Tóth Krisztina: Porhó). Itt nemcsak kiskamaszok számára javaslom Varró Dániel

Túl a Maszat-hegyen című verses meséjét, mely nagy kedvenc (örömmel szavalják is részleteit), és a játékos forma emellett számtalan verstani ismeret megtanítását is segíti.

Olvasni jó. Nemcsak azért, mert az ismeretlen könyvben rejlő titok megismerése a felfedezés örömeivel jár, de amiatt is, mert az olvasás fejleszti a tanulóink helyesírását, beszédképességét, bővíti szókincsét, javítja szövegértési és fogalmazási képességét, hogy csak a legfontosabbakat említsük. És ne feledjük, hogy a felolvasás fontos közösségi élmény is lehet, hiszen ezáltal nemcsak a könyvre, de az egymásra irányuló figyelem is tanulható-tanítható.

Bemutatkozik a Vaskakas Bábszínház

1.

A Vaskakas Bábszínház Győr-Moson-Sopron megye egyetlen hivatásos, állandó társulattal és épülettel működő bábszínháza, mely 1991 októberében nyitotta meg kapuit a bábműfajt kedvelő gyerekek és felnőttek előtt. A jelenlegi társulat 26 főből áll, s nemcsak a megyét és a régiót látja el minőségi előadásokkal: a Vaskakas rendszeresen játszik szlovákiai magyar óvodásoknak, iskolásoknak, felnőtteknek – Győrben és Szlovákiában egyaránt.

A színház szakmailag az egyik legmagasabban jegyzett magyarországi bábszínház. Ez jelzi, hogy túl azon, hogy a magyar bábélet legfontosabbjai rendeztek, rendeznek Győrben (a teljesség igénye nélkül: Tengely Gábor, Veres András, Pilári Gábor és Vajda Zsuzsanna, Bartal Kiss Rita, Csató Kata), rendszeresen érkeznek külföldi és élőszínházi rendezők is. Így készített már előadást a Vaskakasnak az európai hírű lengyel rendező, Krzysztof Rau, a román Adela Moldovan vagy a bolgár Peter Pasov–Zsenya Pasova alkotópáros; vendégeskedett a társulatnál a Katona József Színház színész-rendezője, Pelsőczy Réka és Novák Eszter, a Színház- és Filmművészeti Egyetem osztályvezető tanára, a tatabányai Jászai Mari Színház korábbi főrendezője.

2002-ben a magyar társulatok közül elsőként kapta meg a Nemzetközi Bábművész Szövetség, az UNIMA nagydiplomáját, történetének húsz éve alatt a Vaskakas vendég szerepelt

– és díjakat kapott – spanyolországi, törökországi, franciaországi, finnországi, horvátországi, lengyelországi, csehországi és romániai nemzetközi fesztiválokon, legutóbb pedig az UNIMA kínai világfesztiválján nyerte el a legkreatívabb társulat díját, továbbá a New York-i Magyar Kulturális Intézet meghívására szerepelt kéthetes amerikai turnén.

A színház előadásai többször kaptak különdíjat a két legfontosabb magyarországi fesztivál, a kaposvári Gyermekek és Ifjúsági Színházak Biennáléja és a budapesti Gyermekek és Ifjúsági Szemle szakmai zsűrijétől. A Színházi Kritikusok Céhe pedig 2010-ben és 2011-ben a legjobb gyermek- és ifjúsági színházi előadás kategóriájában jelölték a Vaskakast a legfontosabbnak számító szakmai elismerésre, a Színikritikusok Díjára.

2.

A Vaskakas játszik csecsemőknek, gyerekeknek, valamint ifjúsági és felnőtt korosztálynak egyaránt. A 2012/2013-as évadban hat új előadással bővült és bővül a repertoár. Az idei szezonban a következő bemutatásokat láthatta, láthatja a közönség a győri Vaskakas Bábszínházban:

- Pallai Mara: **ba-ba-ba** (Aprók Színháza, előadás 0–3 éveseknek), rendező: Tengely Gábor Blattner Géza-díjas
- Kocsis Rozi: **Dödölle** (Aprók Színháza, előadás 0–3 éveseknek), rendező: Kocsis Rozi Blattner Géza-díjas
- Kiss Ottó–Pallai Mara: **Csillagszedő Márió** (előadás óvodásoknak és kisiskolásoknak), rendező: Tengely Gábor Blattner Géza-díjas
- Markó Róbert: **Mikulás a világ körül** (előadás óvodásoknak és kisiskolásoknak), rendező: Ujvári Janka Jászai Mari-díjas
- Pelsőczy Réka–Solt Róbert: **Leányalom** (előadás felnőtteknek), rendező: Pelsőczy Réka
- Benedek Elek–Markó Róbert: **Vas Laci!** (előadás óvodásoknak és kisiskolásoknak), rendező: Tengely Gábor Blattner Géza-díjas

Fotók:

1. O. Jakócs Péter
2. Demerung Stúdió
3. H. Baranyi Edina (Csillagszedő Márió)
4. H. Baranyi Edina (Dödölle, játsszák: Gergely Rozália e.h., György Zoltán Dávid e.h.)

Családi életre nevelés és a kapcsolati kultúra fejlesztése

témakörben 40 órás pedagógus továbbképzések indulnak, elsőként a Károli Gáspár Református Egyetemen és a Debreceni Tudományegyetemen.

Célja a tanárok és az iskolai oktatásba bekapcsolódó egyéb diplomások (gyógy pedagógus, mentálhigiénikus, hitoktató, iskolai védőnő, kollégiumi nevelő, szabadidő-szervező, stb.) felkészítése a 2013 őszi induló új NAT szerinti munkára. A képzés 40 pontot ad a kötelező továbbképzés keretében.

Az új Nemzeti alaptantervben a fejlesztési területek és nevelési célok között a **Családi életre nevelés** kiemelt figyelmet kapott. A Családi életre nevelés **önálló tárgyként is megjelenhet**, de az 1-12. évfolyamokon bármely tantárgyba integrálható, különös tekintettel az **erkölcstan, az etika, a technika, életvitel és gyakorlat, a biológia, a magyar, a történelem tárgyakra, valamint az osztályfőnöki órára.**

A képzés nyolc témakörében módszertani és elméleti jártasságot nyújtunk a résztvevőknek:

- Társas kapcsolatok, kommunikáció és konfliktuskezelés
- Önismeret és érzelmi intelligencia
- Jellem és értékrend
- A család működése
- Változások és veszteségek kezelése a családban
- Nemiség, párkapcsolat, szexualitás
- Veszélyek és devianciák
- Elméleti és módszertani összefoglaló

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma által 82/147/2012 nyilvántartási számon engedélyezett programunk: **Családi életre nevelés. A NAT alapján a családi életre nevelésben és a kapcsolati kultúra fejlesztésében résztvevők felkészítését elősegítő továbbképzés.**

A következő képzés ideje:

Budapesten: 2013. április 5–6. és május 24–25. (péntek-szombat 9–18 óráig)

Jelentkezés: 2013. március 27-ig a varro.virag@kre.hu címen. Információ: (06-1) 483-2937

Szakmai konferenciák, rendezvények, kiállítások

Indri Dániel

II. Nemzeti Köznevelési Konferencia

2013. január 18-án immáron második alkalommal rendezték meg a Nemzeti Köznevelési Konferenciát, melyen az oktatással kapcsolatos aktuális kérdésekben hangzottak el előadások. A rendezvényen felszólalt **Balog Zoltán** emberi erőforrások minisztere, aki elmondta, hogy egy négy milliárd forint összértékű felzárkóztató programot hirdetnek meg, ami közel nyolcezer hátrányos helyzetű diák továbbtanulását segíti elő, továbbá a hiányszakokra jelentkezőknek akár a minimálbért megközelítő, 75 ezer forintos havi ösztöndíjat ítélhet oda az állam. **Hoffmann Rózsa** oktatásért felelős államtitkár szerint az oktatási rendszernek – a társadalmi elvárásoknak megfelelően – igazságosnak és egyenlőnek kell lennie, vagyis nem kerülhet előnybe jogtalanul egyetlen diák sem. Ugyanakkor szem előtt kell tartani a rendszer gazdaságos működtetését és a nemzeti középosztály megerősítését is. **Kaposi József**, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) főigazgatója a kerettantervek helyi adaptációjával foglalkozott előadásában. A Nemzeti alaptanterv alapján az OFI által megalkotott végleges kerettantervek december óta érhetők el az Intézet honlapján. A főigazgató megragadta az alkalmat, hogy megköszönje azon munkatársak és pedagógusok munkáját, akik részt vettek az egyes kerettantervi munkacsoportokban, továbbá bejelentette, hogy megkezdődött a szakiskolai és nemzetiségi kerettantervek kidolgozása is. Az OFI ezen kívül január 16-ától információs szolgálatot is működtet, ahol az érdeklődők tehetik fel kérdéseiket az Intézet illetékes szakembereinek.

Zöld Óvoda-, Ökoiskola programok kiszélesítése Svájci-Magyar Együttműködési Program

Hivatalosan is útnak indult **2013. január 25-én** a Svájci-Magyar Együttműködési Program keretében megvalósuló „Zöld Óvoda-, Ökoiskola programok kiszélesítése” elnevezésű kezdeményezés. A program célja, hogy minél több – további legalább 300-300 óvoda és iskola – „legyen zöld” 2016 júliusára, a program végére. A Zöld Óvoda és Ökoiskola címekre – az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Vidékfejlesztési Minisztérium együttműködésének köszönhetően – az intézmények saját kezdeményezésre pályázhatnak évről évre, amennyiben magas szinten működtetik az adott óvodát vagy iskolát. Olyan rendszer kiépítése a cél, amely eléri a még ki nem épített intézményeket, és az eddigi tapasztalatokat felhasználva segíti az újakat. A program során az intézményvezetők kiképzésén van a hangsúly, akik aztán pedagógiai munkájuk során adják tovább azt a szemléletet, amit a képzések alatt elsajátítottak.

Köznevelés-fejlesztés 2013-2014” nyitórendezvény

2013. március 5-én indul az Oktatási Hivatal Projektigazgathatósága és az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. által megvalósítandó TÁMOP 3.1.10-11/1 Helyi oktatásirányítás fejlesztése elnevezésű kiemelt uniós projekt. A projekt célja a magyar köznevelési rendszer minőségének – hatékonysági, eredményességi és méltányossági mutatóinak – javítása: a köznevelési rendszer szerkezetének, irányítási modelljének és finanszírozásának átalakításával. A konferencia keretében **Hoffmann Rózsa** köznevelésért felelős államtitkár a köznevelés-fejlesztés szakpolitikai irányelveit ismerteti, az Oktatási Hivatal elnöke, **Princzinger Péter** a köznevelési intézményszerkezet átalakításának szakmai elveiről beszél. Részt vesz a rendezvényen **Marekné Pintér Aranka** a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ elnöke, aki az állami intézményátvételt követő feladatokról ad tájékoztatást, **Kaposi József**, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet főigazgatója, ő a pedagógiai szakmai szolgáltatás új rendszerének és feladatainak irányelveiről számol be és **Kerékyártó Sándor**, az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. ügyvezetője a köznevelési intézményszerkezet átalakításának támogatásáról és a pedagógiai szakszolgáltatásokról nyújt információkat.

Az előadásokban felvetett témákat és feladatokat egy pódiumbeszélgetés keretében vitatják meg a projekt konkrét megvalósításában érintett szakemberek: **Nagy Zoltán**, az Oktatási Hivatal Projektigazgathatóságának általános igazgatóhelyettese és **Morvay Zsuzsanna**, a TÁMOP 3.1.10 kiemelt projekt megbízott szakmai vezetője. Továbbá **Szathné Szalay Márta**, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet szakmai szolgáltatási főigazgató-helyettese és **Hancock Márta**, a Pedagógiai Szakmai Szolgáltatási Központ igazgatója, valamint az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. részéről **Bakos András** fejlesztési igazgató és **Schanda Tamás** a Közoktatási Osztály osztályvezetője.

A XXI. századi köznevelés konferencia nyitórendezvénye

Mintegy 500 fő részvételével február 27-én rendezték meg a XXI. századi köznevelés elnevezésű, TÁMOP-3.1.1 XXI. századi közoktatás (fejlesztés, koordináció) II. szakasz és a TÁMOP-3.1.5 Pedagógusképzés támogatása uniós projektek nyitókonferenciáját. A konferenciának a MOM Kulturális Központ adott otthont. Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) és konzorciumi partnereinek rendezésében hivatalosan is elindult a TÁMOP-3.1.1 XXI. századi közoktatás (fejlesztés, koordináció) II. szakasz és a TÁMOP-3.1.5 Pedagógusképzés támogatása uniós projekt. Míg az előbbi, TÁMOP-3.1.1-es projekt konzorciumvezetője az OFI, addig az utóbbi, TÁMOP-3.1.5-ös projekté az Oktatási Hivatal (OH). Mindkét projekt lebonyolításában részt vesz továbbá az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. (Educatio). A projektek az Új Széchenyi Terv keretében, az ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. közreműködésével valósulnak meg.

Hoffmann Rózsa köznevelésért felelős államtitkár elmondta, hogy mindkét projekt komoly kutatóbázisra épül, és megfelel a modern, 21. századi köznevelés követelményeinek. Augusztus óta a részletek kimunkálásának szakasza zajlott, azonban mostantól indulnak az érdemi fejlesztések. Államtitkár asszony kiemelte, hogy a tartalmi szabályozók területén 2003 óta nem történt érdemi újítás, így mostanra, 10 évvel később, ez egy lényeges szempont volt. Az elmúlt időszak vívmányaiként példaként megemlíttette az új Nemzeti alaptanterv, illetve a kerettantervek megalkotását. Ennek keretében mintegy 6 ezer oldalnyi szakanyag készült el és 2-300 szakember dolgozott rajta, amiért Hoffmann Rózsa külön köszönetet mondott. Az elkövetkezendő időszak feladatai közé sorolta a pedagógusképzés megújítását, az új képzési és kimeneti követelmények bevezetését, illetve a kétszakos tanárképzés visszaállítását szeptembertől. Azon diákoknak, akik valamilyen hiányszakmát választanak – legyen az természettudományos, informatikai, matematikai vagy tanárképzési –, következő tanévtől meghirdetik a Klebelsberg Tanulmányi Ösztöndíj Programot, melynek keretében a havonta elnyerhető összeg 25 és 75 ezer forint között alakul.

Halász Gábor, az ELTE PPK egyetemi tanára, az OFI tudományos tanácsadója a hazai fejlesztési irányokról és nemzetközi tendenciákról beszélt előadásában. A TÁMOP-3.1.1 és TÁMOP-3.1.5 projektek fejlesztéseire utalva hozott nemzetközi példákat Kanadától kezdve Hollandián keresztül egészen Kínáig. Ezen országokban más-más módszerekkel próbálták megreformálni az

oktatást. Kínában például mindent először „kicsiben próbálnak ki”, majd amennyiben azt sikeresnek ítélik meg, következhet a következő szint. Rendkívül fontos mikro és makro szinten is tanulmányozni a folyamatokat, hiszen azok csak együttesen alakíthatják ki a valós képet. A kurrikulum ez esetben egy növényi gyökérhez hasonlít leginkább, hiszen először a nemzetek feletti szintről ágazik le a nemzeti; a lokális; az intézményi; a tanári; osztálytermi; legvégül pedig az egyes tanulók szintjére.

A TÁMOP-3.1.1 projektről részletesen **Sinka Edit** szakmai vezető (OFI) beszélt, aki elmondta, hogy ezen projekt konzorciumvezetője az OFI, partnerei az OH és az Educatio, és célja a közoktatás-fejlesztés szakmai, informatikai támogatása, minőségbiztosítása és nyomon követése. Az új tartalmi szabályozók szükségessé teszik a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvénynek megfelelő új kerettantervek tartalmi fejlesztését, iskolai bevezetésük segítségét, a tankönyv- és taneszközfejlesztés kutatását és akkreditációs szakértőik felkészítését, illetve nevelési-oktatási programok új keretrendszerének fejlesztését – egész napos iskola keretében többek között az alsó tagozatra, komplex művészeti nevelésre, természettudományra, gyakorlati életre nevelésre, illetve az ökoiskolára – mely az OFI feladata. Ehhez kapcsolódik az OH akkreditációs eljárásokra vonatkozó kutatása, ahol felülvizsgálják a kerettantervek, tankönyvek és digitális tananyagok jelenleg érvényben levő akkreditációs eljárásait és megújításának lehetőségeit. Az Educatio új kutatásokat végez az óvoda-iskola átmenet, az esélyteremtés, a hátránykompenzáció területén, erre alapozva új akkreditált képzéseket fejleszt. A projekt költségvetése közel hét milliárd forint.

Tóth Mária (OH), a TÁMOP-3.1.5 projekt szakmai vezetője szerint alapvető cél a Nemzeti Köznevelési Rendszerre épülő pedagógus továbbképzési rendszer létrehozatala, amely a pedagógus életpályamodellhez kapcsolódó továbbképzési programokat, ezek követelményszintjeit, értékelési rendszerét és az egyéb továbbképzési programokat tartalmazza. Az összegyűjtött információkat a projekt keretében a rendszer összesíti, és elemezhető formában visszacsatolja az ágazati irányítás számára további stratégiai tervezés céljából. A kialakított nyilvántartási rendszer, illetve az ezt kiegészítő távoktatási keretrendszer hozzájárul a pedagógus-továbbképzési rendszer költséghatékony működéséhez és fenntartásához. A megvalósítás teljes összköltsége közel tíz milliárd forint.

A rövid kérésű beszéd után egy pódiumbeszélgetés következett, „Utak és lehetőségek a pedagógus pályán” címmel. A résztvevők **Kaposi József**, az OFI főigazgatója, **Kerékgyártó Sándor**, az Educatio ügyvezetője, **Princzinger Péter**, az OH elnöke és **Thaisz Miklós**, az Emberi Erőforrások Minisztériumának (EMMI) politikai tanácsadója voltak. A moderátor, **Alföldi Zoltán** kérdésére, hogy a pedagógusok szerint „hányasra” értékeli társadalmi megítélésüket, Thaisz Miklós az anyagi megbecsültség hiányával magyarázta a közepes osztályzatát, azonban szerinte egyre nagyobb esély van arra, hogy 2013 szeptemberétől bevezetik az új pedagógus életpályamodellt, ami egy magasabb bérrendszert, új munkaidőszabályozást, egy értékelési-minősítési rendszer bevezetését és a munkaszervezés átalakítását jelenti. Szerinte elterjedt tévhit, hogy a tanárok csupán 20-22 órát dolgoznak, éppen ezért rögzítik majd a valós tényeket, vagyis a 40 órás munkahetet, aminek 80%-át az igazgató szabja meg. A nevelésre lekötött munkaidőnek (minden foglalkozás, ami a tanulókkal történik) azonban 22-26 óra között kell lennie. ►►

Konferencia

Kaposi József szerint nem csak a jegy a fontos, hanem az addig megtett út és a pedagógus életpályamodell ötlete sem most fogalmazódott meg, hanem még az előző polgári kormány alatt, csak mostanra jutott el oda az ország, hogy bizottsággal be is tudják vezetni azt. A sikeres bevezetéshez azonban a szakmának is el kell fogadnia, különben nem fog működni a rendszer. Arra a kérdésre, hogy ezek a változtatások nem túl gyorsak-e, a főigazgató Princzinger Péter gondolatait továbbszöve – miszerint ez olyan, mint egy házfelújítás, amit csak tervszerű lépésekben lehet megtenni – hozzátette, hogy a változtatásokat csak egyszerre lehet véghezvinni. A szaktanácsadói rendszerre rátérve felhívta a figyelmet arra is, hogy a a minősítő eljárás nem egy vizsgáztatás, hiszen a szaktanácsadók célja is a pedagógusok munkájának jobb és hatékonyabbá tétele.

Princzinger Péter szerint történelmi korszakváltás előtt állunk, így meg kell lépni ezeket az átalakításokat, hogy gazdaságilag is egy hatékonyabb rendszer működjön. 2013 szeptemberétől egy 9 hónapos pilot program veszi kezdetét. A szaktanácsadások 1-2 napot vesznek majd igénybe, és visszautalt Halász Gáborra, hiszen szerinte is mikro szintre kell lebontani a folyamatokat. Kerékygártó Sándor elmondta, hogy rendkívül fontos összekapcsolni a konzorciumi partnerektől rendelkezésre álló információkat. Az IKT kompetenciák fejlesztése során olyan pedagógiai továbbképzéseket indítanak el, melynek célja, hogy minőségileg is javuljon a rendelkezésre álló informatikai háttér, hangsúlyozva az e-learning és a távoktatás fontosságát is. Az ebédszünet után szekcióülésekkel folytatódott a nap. Az összesen 6 szekcióra előzetesen jelentkezettek a résztvevők.

Fotók: Indri Dániel

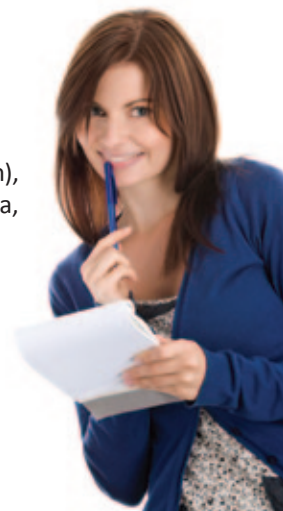
ÍRJUK EGYÜTT AZ ÚJ KÖZNEVELÉST!

Várunk/várjuk:

- **PEDAGÓGUSOK ÍRÁSAIT:** olyan, az oktatáshoz-neveléshez köthető élményeket, történeteket, beszámolókat, amelyek mások számára is érdekesek, tanulságosak lehetnek
- **MÓDSZERTANI ÍRÁSOKAT, ÓRAVÁZLATOKAT:** olyan tantárgymódszertani leírásokat, tapasztalatokat, bevált jó gyakorlatokat, óravázlatokat, melyet szívesen közkinccsé tesznek
- **DIÁKOK ÍRÁSAIT, ALKOTÁSAIT:** verseket, novellákat, rajzokat, jól sikerült rövid dolgozatokat
- **PÁLYAKÉPEKET, PORTRÉKAT:** pedagógus életpályák bemutatását (fényképpel) – riport vagy portré formájában
- **ÓVODAI/ISKOLAI HAGYOMÁNYOKAT:** olyan hagyományok, tematikus napok, ünnepek, tevékenységek bemutatását, melyek szorosan kapcsolódnak az intézmény életéhez
- **ÜNNEPSÉGEK FORGATÓKÖNYVEIT:** annak leírását (elsősorban konkrét forgatókönyvszerűen), hogy miképp zajlik az Önök óvodájában, iskolájában egy ünnepség (március 15-e, Anyák napja, október 6-a, október 23-a, karácsony, farsang)

Az írásokat az alábbi címre kérjük elküldeni:
KÖZNEVELÉS Szerkesztősége (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet),
1055 Budapest, Szalay utca 10–14.

A legjobb műveket közzéteszük a lapban!

NÉPTANÍTÓK LAPJA.

HETI KÖZLÖNY

a magyarországi kisdévodák, elemi- és felső-nép-iskolák számára.

Kiadja a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

A szerkesztőségi és kiadó-hivatal van Buda-n a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnál az Országházában.

A „Néptanítók lapját” minden magyarországi népiskola tanítója és kisdévodá vezérleje díj nélkül kaphatja következő feltételek alatt: 1-ör, hogy azt segédtanítóival olvasás végett közölje, 2-ör hogy azt mint az iskola tulajdonát megőrizze, és utódlának átadja.
Nem népiskolai tanítók előfizethetnek:
Egy évre 3 frittal; fél évre 1 frt 50 krral.

Minden a szerkesztői vagy kiadói hivatalt illető közlemény a szerkesztőséghez küldendő.

A néptanítókhoz.

Egy részét azon akadályoknak, melyek népnevelésünk emelkedésének útjában állnak csak a törvényhozás hátríthatja el, és bizonyos, hogyha azt, mit e téren — bár bűnünk nélkül — elmulasztánk, haladásunk gyorsasága által pótolni akarjuk, erre az egész nemzet közreműködése kívántatik, de nem kevésbbé kétségtelen az is, hogy az egész nemzet körében épen a néptanítók osztálya az, melytől e nagy nemzeti feladat megoldása leginkább függ.

A törvényhozás a népnevelésnek oly rendszerét állíthatja fel, mely korunk szükségseinek teljesen megfelel; gondoskodhatik a pénzforrásokról, melyek annak életbeléptetésére szükségesek s az ország polgárai egyesületekké alakulva, hatalmasan támogathatják törvényhozásunk céljait. — És mind a nemzet, mind törvényhozásunk kétségtelenül meg fog felelnie részben várakozásainknak.

De a törvényhozás bár mi célszerűen intézkedjék is, csak egy szebb jövőnek alapjait rakhatja le; az egyesületi tevékenység a népoktatás javításánál bár nagy segédül szolgálhat, de végre is csak segédkezet nyújthat: hanem e javítás maga csak azok által közölhető, kik a közoktatással közvetlenül foglalkoznak s ha azt kívánjuk, hogy népoktatási állapotaink gyorsan javuljanak, ha belátjuk, hogy épen e téren nem várhatunk, hanem hogy arra kell töreked-

nünk, hogy a népnevelés emelésére addig is, míg törvényhozásunk határozatai gyümölcsöt hozhatnak — annyit tegyünk, a mennyit lehet; be kell látnunk azt is: miként minden e célra irányzott törekvéseinknek eredménye azon buzgalomtól függ, melylyel e hon néptanítói törekvéseinkben részt vesznek. — És én úgy vagyok meggyőződve, hogy azon eredmények, melyeket e téren a most is rendelkezésünkre álló eszközökkel elérhetünk sokkal nagyobbak, mint azt a legtöbben vélik.

Népoktatásunk rögtön, vagy csak rövid idő alatt is nem emelkedhetik azon állapotra, melyen azt Europa több nyugati népéinél látjuk.

A közönyösség, melylyel ez ügy iránt sok helyen épen azok viseltetnek, kiknek a népoktatás emelése leginkább érdekében fekszik; a szükséges taneszközöknek hiánya, mely néhol annyira megy, hogy még a népnevelésnek első feltétele, az iskolaépület sem található; végre és főképp a néptanítóknak állása, mely e pályára különösen hivatottat is attól visszajeszti — oly akadályok, melyek más országokban is csak kitartó komoly törekvéssel, nagy áldozatokkal és egy bizonyos idő után győzettek le. De valjon, ha azt belátva, elismerjük is, hogy mindaddig, míg ezen akadályok nem hátríttattak el, népoktatásunk oda nem emelkedhetik, hol azt például Poroszországban vagy Schweitzban látjuk, — ebből az következik-e, hogy ezen fontos ügy érdekében semmit sem tehetünk?

Gondolkodás az oktatásról – Forгатókönyvek

Az eredeti művet szerkesztette: Delphine Grandrieux és Jennifer Cannon
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2012

B/5, 240 oldal

A könyv kitűnő kiindulópontot jelent az oktatás jövőjéről szóló vitákhoz. Különösen izgalmasak az olyan lehetőségek, mint például a hagyományos iskola átváltozása alkalmazkodásra képes tanulószervezetté. Ezen alternatívában a tanulás és a tudásmegosztás minden iskolapolgár feladata, miközben maga a szervezet az egyre gyarapodó tudás hordozójává és a benne tevékenykedők katalizáló közegévé válik. Ez egyben az iskolák fennmaradásának egyik lehetséges forгатókönyve is. A jövőre vonatkozó közös tudás támogatásaként az OECD kötete összefoglalta a nemzetközi közösség által felhalmozott tapasztalatokat, melyek közös gondolkodásra készítetnek.

Ingyenes kiadvány

Innováció a tudásalapú gazdaságban – Az innováció hatásai az oktatásra és a tanulásra

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2011

B/5, 140 oldal

Az innováció a tanítás-tanulás világában is nélkülözhetetlen, érinti az oktatási intézmények szervezetét, munkamódszereit, szolgáltatásainak kínálatát. A sok belső változó által meghatározott innovációs képesség függ a külső tényezőktől is. A kötet e tényezők és az általuk befolyásolt oktatási innovációs folyamatok megértéséhez nyújt segítséget. A változó elvárások kontextusába helyezve értelmezi a tudás és a tudásalapú közösségek fogalmait. Központi szerepet szán annak, hogy megértsük az innováció fontos hajtóerőit, amik kedvező feltételeket teremtenek az újító erejű változásokhoz. Számos további kérdés mellett vizsgálja a nyilvánosság kérdését, amely az információs korban a demokratikus tudásmegosztás ideájának fontos eszköze.

Ingyenes kiadvány

Az érettségítől a mesterképzésig – Továbbtanulás és szelekció

Szerkesztette: Szemerszki Marianna
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2012

B/5, 176 oldal

A kötet tanulmányai a rendszerváltozás óta bekövetkező nagy horderejű változásokat kísérő mozgásokat az érettségi utáni továbbtanulási lehetőségek és stratégiák elemzésével mutatják be, részben a felsőoktatási jelentkezési és felvételi adatok segítségével, részben pedig két nagy képzési terület (gazdasági és társadalomtudományi jellegű képzések) alapképzési és felsőfokú szakképzési szintjére fókuszál, önálló empirikus vizsgálatra alapozva. Ez utóbbi képzés kutatása felsőoktatási és közoktatási intézményeket egyaránt érintett, így az összehasonlító adatok alapján feltárhatóvá váltak a két képzési szinten tanulók különbségei, a szelekciós mechanizmusok, mégpedig nemcsak a képzési terület és a képzési szint, hanem az intézményrendszer vonatkozásában is.

Ingyenes kiadvány